

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta

Katedra hudební výchovy

Výběr a využití písní
ve výuce anglického jazyka

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: MgA. et Mgr. Iva Volavá
Autor diplomové práce: Tereza Moravcová
Studijní obor: anglický jazyk – hudební výchova
Odevzdáno: Praha, červen 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Praze dne 30.6.2009

Podpis:

.....	5
.....	9
.....	11
.....	11
.....	12
.....	15
.....	19
.....	19
.....	21
.....	23
.....	23
.....	24
.....	26
.....	29
.....	31
.....	33
.....	33
.....	34
.....	35
.....	37
.....	44
.....	47
.....	47
.....	48
.....	53
.....	55

Děkuji vedoucí diplomové práce Mgr. et Mgr. Ivě Volavé za velmi podnětné rady a trpělivost při tvorbě této práce.

Děkuji MVDr. Václavu Fejtovi a Mgr. Marii Žárské za cenné připomínky a odbornou pomoc nejen při jazykové korektuře textu.

Děkuji svým rodičům za podporu.

OBSAH

Úvod	5
Slovník pojmů a zkratk	9
1. Historie a současný stav využití hudby v jazykové výuce	11
1.1. Přístup k užívání hudby v jazykové výuce u nás	11
1.1.1. Učebnice a učební texty pro základní vzdělávání	12
1.2. Přístup k užívání hudby v jazykové výuce ve světě	15
1.3. Další využití hudby v pedagogice	19
1.3.1. Waldorfská pedagogika	19
1.3.2. Sugestopedie	21
2. Psychologické, hudebně psychologické a lingvistické aspekty problematiky užití hudby v jazykové výuce	23
2.1. Psychický vývoj dítěte	23
2.1.1. Optimální doba pro začátek jazykové výuky	24
2.2. Hudební vývoj dítěte	26
2.3. Hudební schopnosti a jejich využití při osvojování cizího jazyka	29
2.4. Úvod do problematiky fonetických a fonologických jevů angličtiny	31
2.4.1. Přízvuk	33
2.4.2. Rytmus	33
2.4.3. Intonace	34
2.4.4. Nejčastější problémy českých mluvčích ve výslovnosti angličtiny	35
3. Využití písní ve výuce anglického jazyka	37
3.1. Výuka a procvičování fonetických a fonologických jevů pomocí písní	44
3.2. Výuka a procvičování dalších jazykových jevů	47
3.2.1. Gramatické jevy	47
3.2.2. Lexikální jevy	48
3.3. Využití písní v jednotlivých fázích hodiny	53
3.4. Výukový plán	55
3.4.1. Výukový plán zaměřený na fonetické a fonologické jevy	55
3.4.2. Výukový plán zaměřený na gramatiku	57
3.4.3. Výukový plán zaměřený na slovní zásobu	60
Závěr	63
Seznam použité literatury	65
Resumé	68

ÚVOD

Pro svou diplomovou práci jsem zvolila téma *Výběru a využití písní ve výuce anglického jazyka*. Hudba má nepopíratelné účinky, které již byly popsány hudebními vědci i lékaři. Svět reklamy využívá vlivu hudby na spotřebitelovy emoce a paměť, aby si snadněji vytvořil a uchoval alespoň nějaký pocit z výrobku, obchodní komplexy promyšleně vybranou hudbou stimulují k nákupu. Materiální vnímání světa otupuje citlivost vůči kulturním a estetickým hodnotám, jichž je hudba nesporné nositelkou. Její všudypřítomnost v obchodech, restauracích, dopravních prostředcích ji často odsuzuje do role pouhé kulisy našich činností.

Hudba má řadu vlastností, které ji spojují s jinými oblastmi lidské činnosti. Její tok v čase a strukturnost ve vztazích ji sblížují s matematikou. Přímé působení na emoce podporuje kromě estetického vývoje osobnosti i emoční vývoj jedince vůbec. Hudba sehrála svou roli v dějinách a politice, kdy se její symboly staly řečí v situacích, v kterých jiné vyjádření nebylo možné. Ustanovování evropských národů v dnešním slova smyslu bylo neoddelitelně provázáno vrcholnými díly hudebního romantismu. Společné provozování hudby například v pěveckých sborech má silný význam při tvorbě sociálních vztahů a dalších příkladů bychom mohli nalézt mnoho. Na druhou stranu právě všechny tyto mimoumělecké či mimoestetické funkce hudby se vracely zpět do hudby jako její inspirační zdroje.

Ve škole se hudba běžně omezuje na hodiny hudební výchovy. Různých vlastností hudby by bylo možno šířeji využívat i v jiných předmětech. V některých alternativních směrech moderní pedagogiky (např. waldorfská škola) hraje několik minut s písní na začátku vyučovací hodiny důležitý prvek uvádějící kolektiv třídy do procesu výuky (rytmická část vyučovací hodiny). Nicméně hudba měla své důležité místo ve škole vždy. Už na středověkých univerzitách byla hudba jedním z obligátních oborů a její teoretické pěstování na této spekulativní a racionální úrovni vytvořilo základy pro rozvoj umělé hudby od baroka po současnost. Z počátků obecného školství se nám zachovává starý výraz kantor (zpěvák) označující jakéhokoli učitele. Při vzniku základního školství za tereziánských a josefínských reforem byli učitelé nikoli produktem pedagogického školství, ale byli vybíráni z uchazečů s alespoň elementárním vzděláním – a praktická znalost hudby byla jedním ze základních kritérií. Později to byli právě kůroví hudebníci (zpěváci-kantoři), kteří dostávali při vzniku všeobecného školství učitelské povinnosti jaksi nádavkem a dlouho se obě tyto funkce překrývaly. Vyvrcholením muzikantské tradice učitelů je všestranná učitelská a hudební osobnost Jakuba Jana Ryby.¹ Oddělením hudební výchovy od ostatní výuky a předáním problematiky specializovaným pedagogům se výchova a výuka dostala na solidní systematický základ, ale ztratilo se propojení s ostatními obory. Právě na kombinovaném studiu pedagogických oborů se nabízí využití specifických vlastností hudby jako pedagogického prostředku.

¹ *Slovník české hudební kultury*, Praha 1997

„Řeč i hudba uvádí v lidském mozku do činnosti podobná mozková centra.“² Lidský mozek se vyvíjel asymetricky. Pravá a levá hemisféra se od sebe začaly odlišovat před jedním milionem let. V levé hemisféře se usídlila centra řeči (tato hemisféra se stala pro řeč takzvaně dominantní), zatímco pravá hemisféra je odpovědná za nonverbální aktivity: například za naše hudební prožitky, obzvláště za vnímání melodie a rytmu. Profesor Josef Syka z Ústavu experimentální medicíny AV ČR uvádí, že pokud vnímáme čistě instrumentální hudbu, je aktivována pouze oblast v pravé hemisféře. Při hudbě se zpěvem se však aktivuje též oblast v levé hemisféře, která má na starost vnímání řeči. Vědci dokonce dokáží tato centra lokalizovat i tehdy, když si hudbu pouze v duchu představujeme, jen intenzita aktivace je menší, než když hudbu skutečně slyšíme. (Burnie, Jechort : 1996) Nejdůležitější oblastí mozku spojenou s jazykem je tzv. Brocovo řečové centrum umístěné v levém čelním laloku. Je oblastí řečové motoriky, umožňuje vytvářet slova a věty. Hudba, podobně jako jazyk, je hierarchickou strukturou: z elementů jsou tvořena slova, ze slov věty, z vět fráze, příběhy a kompozice. Hudební sémantika tedy vykazuje s jazykem daleko víc paralel, než kdokoli očekával. (Höschl : 2008) „Při poslechu hudby aktivují Brocovo centrum akordy, které se do skladby nehodí. Zdá se, že kromě mluvnice jazyka kontroluje toto centrum i ‚mluvnici‘ hudby.“³

Hudba je formou zprávy o čase a místě jejího vzniku, kterou si lidé posílají. Informace sdělené hudebním zvukem odhalují skrze emoční obsah osobní i společenskou zkušenost. Každá kultura vytváří jedinečnou hudební verzi svého života, která odráží její osobitost a prostředí, často napodobuje krajinu jejího domova. Například hudba námořních národů je obvykle příjemně plynulá, napodobuje příliv a odliv, nebo naopak bouřlivá se zvuky moře. Horské národy ve své hudbě vykreslují obrovské a nekonečné výhledy do kraje, jemné šumění borovic, zvukové popisy cest do velkých výšek. Městská společnost vyjadřuje v hudbě rychlý tep životního stylu ve městech, tvoří naléhavé balady o semknutosti komunity i písně plné emocí o kulturních střetech a problémech. Tím, že pustíme studentům hudbu jednotlivých kultur, umožníme jim hluboké prožití a pochopení charakteru a zkušeností daného národa.⁴

Hudba přenáší emoce, jeden z klíčových faktorů ovlivňujících učení. Centrum emocí, stejně jako řečové centrum, se nachází v čelním laloku. Oliver Sacks ve své knize *Antropoložka na Marsu* popisuje případy ze své neurologické praxe zkoumání lidské emocionality a vlivu hudby na ni. „... bylo úžasné vidět jeho oživení a radost; tleskal a zpíval bez přestávky, bez únavy a slabosti, které byly jindy tolik zřetelné. Naopak; jeho pozornost byla souvislá a nádherná.

² PETR, J. *Jak vidí moderní věda hudbu?* Dostupné na <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2008121929> [online] [2009-06-29]

³ PETR, J. *Jak vidí moderní věda hudbu?* Dostupné na <http://www.21stoleti.cz/view.php?cisloclanku=2008121929> [online] [2009-06-29]

⁴ Songs for teaching, using music to promote learning. Dostupné na <http://www.songsforteaching.com/teachertips.htm> [online] [2009-06-29]

Všechno drželo pohromadě a směřovalo. Greg byl přeměněn a já jsem na něm neviděl ani stopu amnézie, syndromu čelního laloku. Vypadal v té chvíli jako úplně normální, jako by infúzí dostával z hudby její sílu, soudržnost, ducha.“ (Sacks 1997: 70) Dříve se například operativním zákrokem funkční lobotomie, což je přerušení nervových spojů příslušné části čelních laloků, léčily stavy nevladatelné agresivity, deprese nebo úzkosti, jednoduše se pacientům odstranily emoce. „Chytrý a nadaný člověk, inženýr (...) po poškození čelních laloků (...) zůstal emociálně plochý, nevzrušivý, nevnímavý. To se změní, když zpívá. Má pěkný tenor a miluje irské písně. Když zpívá, zpívá procítěně, s něhou a lyrismem, které vás ohromí. Tím víc, že za jiných okolností nevidíte ani stopu citu a jste přesvědčen, že jeho schopnost emocí je ztracena. Ale při zpěvu Harry projevuje všechny city, které k písni patří – je frivolní, žoviální, tragický, vznešený. Když zpívá, je někdo jiný.“ (Sacks 1997: 64) Dokonce v medicínských zprávách o těžce neurologicky postižených pacientech autoři dokládají silný pozitivní vliv hudby na osobnost. Je logické, že ještě silněji a stejně pozitivně bude hudba rozvíjet i osobnost dítěte.

Snaha o propojení tématu výuky cizího jazyka s hudební výchovou je pro mě logickým vyústěním mého studijního oboru. Hudbu může učitel k usnadnění výuky cizího jazyka využít několika způsoby: obecným hudebním vzděláváním, cvičení sluchu a vnímání podpoří lepší uchopení rytmu, výslovnosti, větné melodie, přízvuku a struktury jazyka vůbec. Použitím cíleně vytvořených popěveků k určitým gramatickým nebo lexikálním problémům a využitím pečlivě vybraných populárních písní, které jsou svou formou mládeži blízké, umožní propojení světů mateřského i cílového jazyka.

Tato práce je rozdělena do tří hlavních částí: teoretické, praktické a zpěvníku s konkrétními písněmi, které jsou uspořádané podle náročnosti a tématu jejich využití. Tento zpěvník je zamýšlen jako didaktická pomůcka, proto je na příloženém CD. Obsahuje jak texty s nahrávkami, odkazy na nahrávky na internetu nebo alespoň písně s akordovými značkami, tak přehled použité slovní zásoby a frází, které se v písních objevují.

V teoretické části této práce uvádím přehled přístupů k využití hudby v pedagogice u nás i v zahraničí. K podpoře diplomové práce byl proveden průzkum pomocí dotazníku. (Viz Příloha 1a a 1b.) Učitelé cizích jazyků na různých typech škol v Mladé Boleslavi a Praze se prostřednictvím uzavřených a polouzavřených otázek vyjádřili k užívání hudebních ukázek ve výuce. Učební materiály používané respondenty poté vedly k celkovému průzkumu učebnic anglického jazyka se zaměřením na práci s písní. Vodítkem byl seznam materiálů pro výuku anglického jazyka na základní škole vydaný Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Na školní rok 2008/2009 udělilo doložku 59 titulům. Toto překvapující množství představuje pouze soupis autorů a ceník jednotlivých součástí ucelených řad, nikoliv doporučení, které bych očekávala.

Přednášky o metodách výuky v anglofonním světě, které jsem absolvovala při studiu na katedře anglického jazyka a literatury Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze, mě nasměrovaly k bližšímu zkoumání a studiu materiálů poskytovaných Britskou radou, dostupných převážně v elektronické podobě. Uváděné zdroje sloužily k popsání jazykové výuky v zahraničí.

V druhé kapitole vymezuji penzum znalostí učitele nutné pro úspěšné pedagogické působení a aplikaci poznatků z oboru hudební výchovy ve výuce cizího jazyka, v tomto případě angličtiny. Obecný základ tvoří popis psychického a hudebního vývoje dítěte. Využití vztahů mezi hudebními schopnostmi, hudebními aktivitami a požadavky na osvojení jazyka považuji za stěžejní část práce. Představují teoretický základ pro zamýšlené propojení oborů. K jeho úplnému pochopení je nutný i úvod do problematiky fonetických a fonologických jevů angličtiny, zahrnující závěrem konkrétní problémy českých mluvčích.

V praktické části se zabývám možnostmi využití písní a hudby obecně pro jazykovou výuku. Konkrétní aktivity rozdělené nejprve podle výukových cílů, dále podle fází vyučovací hodiny, jsou dokumentovány vlastními pracovními listy v přílohové části. V části Výukový plán předkládám přípravy hodin anglického jazyka zaměřené na jednotlivé oblasti výuky cizího jazyka.

Vzhledem k mezioborovosti popisované problematiky je celá práce uvedena slovníkem základních pojmů běžně užívaných v lingvistice a v metodologii výuky cizího jazyka.

Slovník pojmů a zkratek

Alofón: poziční varianta fonému

Druhý jazyk (second language): některými autory popisován jako jakýkoliv jazyk, který se jedinec učí po osvojení jazyka mateřského (first language)

Idiom: ustálené slovní spojení, rčení, které není možné převést do jiného jazyka doslovným překladem

IPA (International Phonetic Alphabet): soubor značek umožňujících transkripci jednotlivých zvuků v jazyce. Vznikla za účelem zachycení výslovnosti, především na bázi angličtiny, němčiny nebo francouzštiny. V češtině se příliš neuplatňuje.

Jazyková jednotka (segment): nejmenší, dále nedělitelný útvar dané jazykové roviny, např. foném, morfém, věta

Lexikální jednotka: slovní vyjádření, obvykle ve formě substantiva nebo substantivního spojení. Soubor použitých lexikálních jednotek tvoří lexikum, čili slovní zásobu.

Mentální lexikon: množina slov, které jedinec zná

Prominence: zvýraznění (dynamické, melodické) některé části zvukového průběhu v kontrastu s okolím

Second Language Acquisition (SLA) Theory – The Monitor Model Stephena Krashena: teorie učení, kterou představil S. Krashen v roce 1977. Podle této teorie si žáci vytvářejí v mysli vnitřní představy cílového jazyka, tzn. mentální obrazy. Je popsána 5 základními hypotézami:

1. **Acquisition-Learning Hypothesis:** SLA je nevědomý a intuitivní proces, který je velmi podobný osvojování prvního jazyka
2. **Monitor Hypothesis:** Naučený systém může fungovat pouze jako monitor, kontrolní přístroj. Prof. Jelínek: „Gramatická pravidla fungují jako zástupný regulátor, když přestanou fungovat automaticky.“
3. **Natural Order Hypothesis:** Zákonitosti jazyka jsou osvojovány v jistém předvídatelném sledu. Toto přirozené pořadí je nezávislé na systému, jakým jsou učena jazyková pravidla.
4. **Input Hypothesis:** Mluvení se dostaví v okamžiku, kdy student dostane dostatek srozumitelných informací a podnětů, tzv. „vklad“ („input“), který musí být přiměřeně motivující.

5. **Affective Filter Hypothesis:** Afektivní filtr je imaginární bariéra, která omezuje studenta v přístupu a zpracování „vkladu“.⁵

Segmentální rovina jazyka: inventář zvukových segmentů schopných rozlišit význam větších celků a pravidla, podle nichž se segmenty chovají v kontextu ostatních segmentů

Schwa: redukovaná samohláska, podle Mezinárodní fonetické abecedy označovaná symbolem [ə]

Suggestopedia: učební metoda, která využívá tělesného a psychického uvolnění k tzv. zrychlenému učení. Název je složen z angl. „suggestion“ = vnuknutí, podnět a „pedagogy“ = pedagogika.⁶

Suprasegmentální rovina jazyka: inventář a pravidla vyšších celků než jsou segmenty (např. intonace), v hudební psychologii označované jako múzické faktory řeči

Zkratky použité ve výukových plánech:

WC (= whole class work): učitel pracuje s celou třídou

GW (= group work): práce ve skupinách

PW (= pair work): práce ve dvojicích

IW (= individual work): pracuje každý sám

BB (= blackboard): tabule

HW (= homework): domácí úkol

⁵ RICHARDS, J. C., RODGERS, T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. CUP 1986

⁶ Co je suggestopedie? Dostupné na <http://www.personalista.com/celozivotni-uceni/co-je-suggestopedie.html> [online] [2009-05-25]

1. Historie a současný stav využití hudby v jazykové výuce

Systematická příprava budoucích pedagogů cizích jazyků na vysokých školách v České republice již probíhá podle autentických jazykových i metodologických materiálů, a také s podporou rodilých mluvčích. Přesto je školní realita často stále v duchu zastaralého přístupu tzv. gramaticko-překladové metody, užívané od první poloviny 20. století především pro výuku klasických jazyků. Vinou násilné izolace od západních vlivů bylo československé školství o nové směry a pojetí ochuzeno. Po roce 1989 nastal příliv rodilých mluvčích, kteří často bez pedagogického vzdělání vedli vyučování pouze intuitivně a podle zkušeností získaných vlastním vzděláváním. Právě rodilí mluvčí začali užívat populární písně v hodinách konverzace.

1.1. Přístup k užívání hudby v jazykové výuce u nás

Na základě průzkumu provedeného za účelem získání podkladů pro tuto práci mezi učiteli základních a středních škol v Praze a Mladé Boleslavi lze říci, že se hudba ve vyučování cizího jazyka v různých formách objevuje. Každý z dotázaných uvedl, že alespoň jednou v měsíci použije některou z hudebních činností ve své výuce. Nejčastěji se jedná o poslech audio nahrávky. Tato aktivita je nejdostupnější a nejsnadnější na přípravu, často je přímo součástí plánů v metodických příručkách k jazykovým učebnicím („Teacher's book“). Od učitele cizího jazyka užití poslechu nevyžaduje hudební vzdělání ani průpravu na úrovni prvního cyklu ZUŠ. Bohužel, technické vybavení našich škol zatím ve většině případů neumožňuje použít video ukázkou nebo videoklip, např. ze serveru YouTube, i když by, jak plyne z výsledku dotazníku, především učitelé s kratší praxí toho rádi využívali. Interaktivní tabule, pokud je na škole vůbec dostupná, je některými učiteli považována spíše za obávanou technickou vymoženost než za skutečnou progresivní pomůcku pro výuku. Jejich možnosti využívají opět především učitelé s kratší praxí.

Jedna třetina dotázaných uvedla, že společně s žáky zpívá. Tato odpověď ale nerozlišuje, zda společně zpívají s doprovodem nahrávky, nebo zda učitel sám aktivně doprovází žáky hrou na hudební nástroj. Ze zkušeností je známo, že ovládání hudebního nástroje je žáky, kteří nejsou tímto směrem z rodiny vedeni, přijímáno velmi pozitivně, jako výjimečnost, kterou se jejich učitel vyznačuje. Pokud je píseň vybrána s cílem zpříjemnit atmosféru, uklidnit či naopak stimulovat žáky, je ve většině případů zvuk autentického doprovodu příjemnější, snadněji zaujme pozornost. Manipulace s nástrojem je časově úspornější než s přehrávačem, přechod mezi aktivitami tedy může být plynulejší. Na druhou stranu, ale pokud chce učitel užitím písně procvičit slovní zásobu nebo podpořit osvojení správné výslovnosti, je třeba, aby práci žáků průběžně monitoroval, případně opravoval nedostatky. Hra na hudební nástroj by v tomto případě mohla představovat nežádoucí rozptýlení jeho pozornosti.

Průzkum v tomto směru potvrdil předpoklad, že v současnosti učitelé používají hudbu pouze pro oživení výuky nebo v období volnějšího přístupu k práci, tzn. před prázdninami či svátky. Pro učitele by ale toto období mohlo být naopak inspirací pro přípravu hodiny vybočující z běžné učební rutiny. Svátky a mimořádné události částečně zajišťují motivaci, snadněji se dá navázat na žákovu osobní zkušenost, což jsou nejdůležitější faktory přispívající k úspěšnému pedagogickému působení. Na dalším místě v dotazníku figurovala otázka zjišťující četnost užívání hudebních činností ve výuce. Polovina dotázaných odpověděla, že hudební činnosti užívá jednou za měsíc, dvě pětiny pak nepravidelně, ostatní uvedli jednou týdně. Frekvence užití hudebních činností je závislá na počtu hodin, které má učitel týdně k dispozici. Proto nelze v tuto chvíli zobecnit ideální míru zastoupení hudebních činností mezi činnostmi jazykovými.

Vlastní zkušenost i zkušenosti kolegů, kteří se laskavě podělili o nápady i rady získané během svých praxí, dokazují, že je hudba ve vyučování obecně velmi dobře přijímána, práce s písní působí motivačně na žáka i učitele. Při výběru písní postupují všichni dotázaní podle shodného vzorce – v první řadě je to hudební forma, která je oslovuje. Druhým kritériem je vhodné téma, potažmo slovní zásoba. Gramatické struktury rozhodují pouze okrajově, protože specifický jazyk písňových textů často chybně užívá pravidla předkládaná učebnicemi. Pro pokročilejší studenty představují písně vhodnou ukázkou živého jazyka, pro studenty s nižší úrovní znalostí je třeba vybírat texty gramaticky jednoznačnější a předejít tak začátečnické nejistotě a dezorientaci. V neposlední řadě rozhoduje všeobecná znalost písně z hudebních pořadů vysílaných médii, neboť osobní zaujetí žáka je základem úspěšnosti přijetí předkládaného učiva.

Více než polovina dotázaných také užívá hudební činnosti s cílem podpořit správnou výslovnost. Angličtina nemá kodifikovanou normu, přesto se dají zřetelně rozlišit alespoň dvě základní varianty – britská a americká angličtina. Britská angličtina je žákům předkládána ve většině učebnic. Americká angličtina má převahu v počtu rodilých mluvčích, ovládá svět zábavního průmyslu, je díky Internetu dostupnější. Proto příklon k jedné či druhé variantě a její naprosté dodržování ve výslovnosti i slovní zásobě se jeví jako nesmyslný požadavek. Na odlišnosti je třeba upozorňovat, ale prioritou by mělo být přivést žáky alespoň k takové výslovnosti, která se blíží rodilému mluvčímu.

1.1.1. Učebnice a učební texty pro základní vzdělávání

Ministerstvo školství České republiky pro školní rok 2008/2009 uznává celkem 59 řad učebnic jako výukové materiály pro základní školy, z tohoto množství je pouze 9 titulů od českých autorů.⁷ Tyto učebnice českých autorů jsou koncipovány tak, aby splňovaly požadavky

⁷ Doložky MŠMT ČR jsou dostupné na www.msmt.cz/vzdelavani/aktuality-2 pro učebnice anglického jazyka jsou uvedeny v Příloze 1.1.1a

osnov vzdělávacího programu Základní škola a Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Podle Evropského referenčního rámce odpovídají jazykovým úrovním A1 – A2.⁸

Někteří učitelé i studenti preferují dvojjazyčné učební materiály, které nabízejí srozumitelné vysvětlení gramatiky, porovnání slovní zásoby a upozornění, kde by žák mohl chybovat. Pro rodiče jsou takové knihy také příležitostí zapojit se do přípravy jejich dítěte i bez znalosti angličtiny.

Jedny z nejužívanějších materiálů jsou učebnice Marie Zaháلكové. Knihy *Angličtina pro nejmenší* a *Angličtina pro malé školáky* určené předškolním dětem a žákům první až třetí třídy obsahují v každé lekci rytmické říkanky, básničky a písničky. Ty jsou využívány především k nacvičení a upevnění slovní zásoby, proto jde většinou o uměle vytvořené melodizace rýmovaného textu. Samotné učebnice mají formu spíše metodické příručky pro učitele a rodiče, užívání jednotlivých činností není graficky zvýrazněno, melodii písni lze získat pouze poslechem přiloženého zvukového nosiče, v tomto případě audiokazety.

Stejná autorka vytvořila i další díly pro žáky 4. – 9. ročníku. V učebnici pro čtvrtý ročník se převážně opakují písně z předchozích dílů pro předškolní a počáteční školní výuku. Ve 30 lekcích se objevuje 7 písní, všechny bez notového zápisu. Překvapením je, že učebnice pro devátý ročník už neobsahuje žádnou píseň, ani rytmickou říkanku. V závěrečné promluvě ke studentům ale autorka zmiňuje důležitost pravidelného styku s jazykem, nejlépe formou chatování, sledování filmů v původním znění, poslechu rádií přes Internet. Mluvené slovo se bude podvědomě usazovat, i kdyby mělo jít pouze o kulisu libovolné činnosti.

V přepracované řadě vyhovující požadavkům RVP ZŠ čítající zatím díly pro 3. – 5. ročník se objevují písně v ještě menším množství než v řadě předchozí. Např. v knize *Angličtina pro 4. ročník ZŠ (Hello, kids!)* jsou pouze tři. *Anglická konverzace pro 2. stupeň ZŠ* opět autorky Zaháلكové uvádí pouze britskou a americkou státní hymnu s notovým zápisem a akordovými značkami. Text je podložen fonetickým přepisem i překladem.

Eva Lacinová a kol. je autorkou řady *Angličtina pro základní školy*. Každá kniha pro daný ročník je rozdělena na 10 kapitol, které sledují události školního roku u nás i v anglicky mluvících zemích. V učebnici určené žákům pátého ročníku z roku 1997 je tomu přizpůsoben i výběr písní v každé lekci. Všechny uvedené písně jsou zapsány v notách s akordovými značkami. Učitel má tedy možnost volit mezi nahrávkou na přiložené audiokazetě nebo vlastním doprovodem.

⁸ Tabulka společné referenční úrovně v Příloze 1.1.1b

Slovenská autorka Dagmar Chroboková, jejíž řada *Angličtina 1-3* obsahuje české i slovenské překlady a je vhodná i pro žáky se specifickými poruchami učení, využívá písně dětské, lidové i populární v každé lekci, což odpovídá frekvenci jedné písně za měsíc. Rukopisný notový zápis melodie je, dle mého názoru, hůře čitelný.

Posledním zástupcem českých učebnic pro výuku anglického jazyka v tomto průzkumu je řada *Angličtina* pro základní školy a víceletá gymnázia *Way to win* autorem Lucie Betákové a Kateřiny Dvořákové z roku 2005. V knize pro šestý ročník se objevuje celkem 6 hudebních činností. Čtyřikrát rytmický přednes uváděný jako rap a 2 písně. Jedna z nich využívá melodie písně *Old MacDonald had a farm* k osvojení množství zvířat v zoologické zahradě. Pouze jedna je uvedena v notách. Díl pro sedmý ročník už pracuje s populárními písněmi, které jsou studentům všeobecně známy.

Z učebnic anglické provenience je podle respondentů nejužívanější *Project English* Toma Hutchinsona z vydavatelství Oxford University Press. Druhé, přepracované vydání z roku 2000 představuje pětidílnou řadu jednojazyčných učebnic. Písně se objevují v závěru každé lekce, ale opět bez notového zápisu. Předchozí vydání z roku 1985, podle kterého se u nás učilo po roce 1989, neobsahuje ani jednu píseň nebo báseň. Lze tedy odvodit, že zařazování hudebních ukázek do výuky cizího jazyka je i v zahraničí v popředí zájmu až v posledních 12 letech.

I ucelená řada *Click on* vydavatelství Express Publishing využívá písně pouze okrajově v opakovací části, která následuje vždy po dvou lekcích. Na každý díl se doporučuje časová dotace 65 – 70 vyučovacích hodin a kniha obsahuje pouze pět písní. Opět se objevují pouze texty, žáci doplňují chybějící slova a na závěr jsou vyzváni ke společnému provedení písně s nahrávkou. V lekci o hudbě je alespoň pro úvod do tématu zvoleno přiřazování zvuků k hudebním nástrojům a pojmenování hudebních stylů podle ukázek.

Naproti tomu třídílná řada *Stepping Stones* vydavatelství Longman z roku 1996 pracuje s tradičními anglickými písněmi a verši. Texty jsou doplněny mnoha obrázky k objasnění významu užitých slovní zásoby. Přestože jich není mnoho, autoři doporučují jejich opakování kdykoliv v průběhu školního roku.

Pětidílná řada *Cambridge English for Schools* vydavatelství Cambridge University Press z roku 1996 doporučuje pro každý díl 80 – 100 vyučovacích hodin. Autoři v metodické příručce navrhují využití hudby i běžně během vyučování. Věřící, že jakmile si žáci zvyknou na její přítomnost, sami budou přicházet s návrhy či nahrávkami a budou tak více zapojeni do výuky. Písně jsou na zvukovém nosiči určeném i studentům, tak aby se píseň naučili předem nebo si ji mohli libovolně opakovat po provedení ve škole.

Počet titulů určených pro výuku na středních školách je čtvrtinový oproti těm pro základní školy. Ucelené řady jako např. *New Headway*, *Natural English*, *Face to face*, *First Choice*, pokud

vůbec, obsahují písně většinou populární, se kterými pracují nejobvyklejší formou doplňování chybějících slov. Využívají tedy písně především k procvičení slovní zásoby.

Na závěr tohoto přehledu je třeba uvést doplňkový materiál s názvem *Jazz chants*. Tato učební technika shodná s názvem knihy pracuje s rytmickým provedením říkadel a básní, s různými nápěvy a písněmi v americké angličtině. Její autorkou je Carolyn Graham, která již na konci sedmdesátých let vydala první knihu pro dospělé a dospívající. Teprve později se nechala přesvědčit k sepsání učebnic i pro děti. Prvořadým úkolem této techniky je podpora dovednosti mluvení a porozumění poslechu, zároveň ale posiluje gramatiku a výslovnostní vzorce v tématech a jazyce dané skupině nejbližších. Texty jsou spojeny s obrázky a pohybovými aktivitami, tak aby byly zábavným doplňkem procvičované látky. V poslední době se objevují jejich nová vydání spolu s dalšími texty zpracovanými na stejném principu, např. *Jazz Chant Fairy Tales*, *Mother Goose Jazz Chants* nebo *Let's Chant, Let's Sing*.⁹

1.2. Přístup k užívání hudby v jazykové výuce ve světě

Humanismus má na území České republiky dlouhou tradici. Již v 17. století Jan Amos Komenský poprvé definoval školní rok, školní týden, prosazoval třídy žáků stejného věku a znalostí, při výuce samé aplikoval zásadu názornosti a aktivity, umožňující žákovi získávání poznatků vlastní zkušeností a zároveň jejich využití v praxi. Podle Komenského je třeba vycházet z individuálních schopností dětí, učivo soustavně a systematicky opakovat a propojovat s ostatními předměty. Při výchově a výuce je nejdůležitější žák, nikoli učitel.¹⁰ Role učitele v té době tedy vyžadovala univerzální znalosti a propojování předmětů.

Pro výuku angličtiny jako nematěřského jazyka byl ale tento přístup v západních zemích objeven až v 70. letech 20. století. Postupně se vyvinuly různé metody s humanistickými rysy, které spojují přístup k žákovi jako k celistvé osobnosti. Humanismus uznává, že učení je nejen výsledkem kognitivních procesů, ale že vliv mají i emoce a osobnostní rysy jedince. Učební prostředí má odbourávat žákovi nejistotu, úkolem učitele je odstraňovat překážky na cestě za maximálním využitím žákova potenciálu. Tento fakt přímo podporuje využití hudby. Autentické reakce učitelů z různých zemí světa, které se vztahují k žádosti o pomoc, jak pracovat s hudbou ve výuce anglického jazyka¹¹, to jen dokazují:

⁹ Oxford University Press Catalogue. British English Primary. Dostupné na <http://www.oup.com/elt/catalogue/british/britishprimary/?cc=gb> [online] [2009-06-03]

¹⁰ Wikipedia. The Free Encyklopedia. Dostupné na http://cs.wikipedia.org/wiki/Jan_Amos_Komensk%C3%BD [online] [2009-06-03]

¹¹ Teaching English. British Council. BBC. Dostupné na <http://www.teachingenglish.org.uk/talk/questions/using-music-classroom> [online] [2009-06-03]

„I use music often in teaching and teacher training. I agree with previous suggestions about background music – it should be intentionally chosen for mood, energy level and thematic relevance when possible. It's useful to explain to students why I'm putting on music, and to get feedback since some may find extra sounds distracting. I also select music for timing. For example, when students have five minutes to complete a task, I choose a song that is about five minutes long. The gradual ending of the song provides a reminder for me and the students that it is time to wind up the activity.“¹² (Jon Nordmeyer, USA)

„I encourage you to do it though it's advisable to follow these tips:

1. Use background music in the warm up (instrumental)
2. Go on with it through the class, but at a low volume
3. The type of music you use must be soft (could be modern jazz, progressive rock, classic rock, balads, etc)
4. The music should be part of a whole, according to the teaching point (something conceptual)”¹³ (Oswaldo Aguirre Wilson, Peru)

„Music, with or without words, can undoubtedly contribute to an English class in a variety of ways as the focus of attention, whether it is chosen and presented by the teacher or the students. But I read some research some years back which had found that people with musical training come to process music with the left side of the brain, the part with which language is processed, which may explain why some of my students have the experience that I have myself of feeling torn between language and music and being unable to concentrate when the latter is played as ,background.“¹⁴ (Valerie Bevan, Velká Británie)

¹² „Často používám hudbu ve výuce i při přípravě budoucích učitelů. Souhlasím s předchozími příspěvky ohledně kulisy – měla by být vybírána s jistým záměrem (nálada, energizace, téma). Je dobré vysvětlit studentům proč ji pouštím a zároveň hlídat zpětnou vazbu, protože pro některé jsou zvuky navíc rušivé. Také používám hudbu pro signalizaci časových limitů. Pokud mají studenti například 5 minut na dokončení úkolu, vyberu píseň přibližně 5 minut dlouhou a její postupný závěr mně i studentům jasně ukáže, že je čas aktivitu ukončit.“

¹³ „Hudbu v hodinách doporučuji, ale je dobré postupovat podle těchto rad:

1. Používejte (instrumentální) hudbu jako kulisu k zahřívací aktivitě.
2. Nechte ji puštěnou během výuky, ale pouze slabě.
3. Typ hudby, který vyberete musí být lehký (např. moderní jazz, progresivní rock, klasický rock, balady atd.)
4. Hudba by měla být součástí celku, podle cíle výuky.“

¹⁴ „Hudba, bez nebo se slovy, může bezpochyby přispět k výuce mnoha způsoby ať už ji vybírá učitel nebo žák. Ale před několika lety jsem četla výsledky výzkumu, který zjistil, že lidé s hudebním vzděláním zpracovávají hudbu levou částí mozku, stejně jako jsou zpracovávány jazyky, což by mohlo vysvětlovat, proč se někteří z mých studentů nemohou soustředit, když v pozadí hraje hudba.“
(přeložila autorka této práce)

Další názory viz Příloha 1.2a

V odborné literatuře se často objevuje názor, že přítomnost hudebního nadání u dítěte naznačuje i nadání jazykové. Odpůrci naopak tvrdí, že hudební myšlení má svá pravidla a omezení a nemůže být chápáno jako součást myšlení jazykového či logicko-matematického. Změnu pohledu na tuto problematiku přinesla Teorie mnohočetné inteligence Howarda Gardnera¹⁵, amerického psychologa a vědce v oblasti mozkové činnosti. Původně psychologii motivovaný záměr popsat dominantní části mozku pro jednotlivé kognitivní procesy se změnil v rozsáhlý výzkum inteligence a jejích součástí. Osm typů inteligence (Viz Příloha 1.2b), které tato teorie představuje, se okamžitě stalo středem zájmu teoretiků vyučování. Ačkoliv sám Gardner je skeptický ke zjednodušenému uchopení tohoto tématu obecně pro potřeby pedagogiky, mnoho pedagogů upravilo své působení podle jeho poznatků.

Teorie mnohočetné inteligence rozlišuje i typ inteligence hudební, která má velký vliv na vnímání hudby. Převaha této inteligence nezaručuje mistrovské ovládnutí hudebního nástroje, ani vynikající výsledky v jednom hudebním žánru. V procesu učení lze ale této vlastnosti využít při poslechových cvičeních. Student se nejlépe učí prostřednictvím rytmizace nebo melodizace jednotek a „drilovým“ způsobem procvičování. Jeho učení často podporuje pouhá přítomnost hudby. Kurčení percentuálního zastoupení všech osmi typů inteligence byly vytvořeny speciální testy.¹⁶ Není v učitelových silách otestovat všechny své studenty, aby pak mohl připravovat hodiny na míru jejich potřebám. Pozorováním a zaznamenáváním reakcí na jednotlivé aktivity však může blíže poznat složení skupiny a vhodně tak reagovat alespoň na většinu. (Gardner, 1983)

Další teorie popsaná v *Journal of the Imagination for Language Learning*¹⁷ už se týká přímo výuky studentů, jejichž mateřským jazykem není angličtina. Vědci z Kalifornské Univerzity zjistili, že hudba podporuje práci mozku a stimuluje ho k vyšší formě myšlení. Robert Lake, který se specializuje na práci s uprchlíky, aplikuje poznatky o účincích hudby při jazykovém vývoji dítěte na teorii výuky cizinců (SLA) Stephena Krashena¹⁸. Na základě tří z jejich pěti hypotéz popisuje ideální podmínky k osvojování cizího jazyka. Za optimální prostředí k učení považuje to, které je pro studenta silně stimulující a dodává mu dostatečné množství podnětů a informací („vklad“), které musí zpracovat. (Richards, 1986)

¹⁵ Gardner, Howard. *Frames of Mind: Multiple Intelligences* (1983)

¹⁶ např. Birmingham Grid for Learning - Multiple Intelligences. Dostupné na http://www.bgfl.org/bgfl/custom/resources_ftp/client_ftp/ks3/ict/multiple_int/index.htm [online] [2009-06-10]

¹⁷ New Jersey City University. *Journal of the Imagination for Language Learning*. Dostupné na <http://www.njcu.edu/cill/journal-index.html> [2009-06-22]

¹⁸ Second Language Acquisition – teorie učení, viz Slovník pojmů

Hypotéza afektivního filtru („the affective filter hypothesis“) přistupuje k emocím jako k filtru, který propouští nebo naopak brání přístupu podnětů potřebných k učení. Mnoho studentů cizího jazyka se potýká s nejistotou a nedostatečnou sebedůvěrou, tedy negativními emocemi, které blokují jejich úspěšný postup v učení. Ve Spojených státech je stále mnoho imigrantů, kteří se cítí vykořenění a obtížně přijímají novou kulturu. R. Lake tvrdí, že toto pomáhá překonat hudba, která je „nadkulturní.“

„Monitor model“ popisuje dva způsoby, jakými si studenti cizího jazyka osvojují, či zvnitřňují druhý jazyk. Jde o intuitivní přijímání a vytváření vlastního jazykového systému a o vědomý proces, při kterém se velmi soustředí na formu a pravidla. Přijímané podněty by měly odpovídat vzorci „i+1“, kde „i“ zastupuje informace, které si student již dříve osvojil a se kterými k novému podnětu přistupuje. Aby mohlo dojít k pokroku, je tedy třeba vystavit ho motivujícím podnětu. Tuto podmínku často splňují písňové texty. Snadným refrémem, který se opakováním lépe uloží do dlouhodobé paměti, jsou posluchači motivováni i k porozumění textu sloky.

Hypotéza srozumitelného podnětu („the input hypothesis“) rozlišuje funkci pravé a levé mozkové hemisféry. Dominance každé z nich představuje odlišný styl učení. Studenti s dominantní pravou hemisférou dávají přednost symbolům, kresbám a svobodnému vyjádření emocí. Levá hemisféra naopak ovlivňuje schopnosti slovního vyjadřování, studenti tíhnou k analytickému myšlení, zřídka použijí metafory. Píseň reprezentuje spojení textu a emocí, využívá tedy obě části mozku. Pokud se navíc spojí s vizuálními prostředky, představuje velmi mocný nástroj k podpoře učení. Každá píseň obsahuje sdělení, které je možno odhalit i bez porozumění jednotlivým slovům. „The best methods are therefore those that supply ‚comprehensible input‘ in low anxiety situations, containing messages that students really want to hear. These methods do not force early production in the second language, but allow students to produce when they are ‚ready‘, recognizing that improvement comes from supplying communicative and comprehensible input, and not from forcing and correcting production.“¹⁹ (Krashen, 1981 : 6-7)

Od sedmdesátých let 20. století se využívání hudby ve výuce stává stále přirozenějším. Vznikají nové učební materiály využívající např. karaoke nebo tvorbu hudebních klipů. To vše s cílem zábavnou a uvolňující formou seznámit studenty s vlastnostmi a vztahy uvnitř anglického jazyka. Výše zmíněná forma „jazz chants“ dává možnost použít jakýkoliv text zpracovaný do rytmického celku nebo jednoduchého popěvku každou vyučovací hodinu, při jakémkoliv tématu nebo gramatickém jevu.

¹⁹ Nejlepší metody jsou proto takové, které zabezpečují „srozumitelný vstup“ v minimálně stresujících situacích, a které obsahují sdělení, která opravdu chtějí studenti slyšet. Tyto metody nenutí k okamžitému užívání cílového jazyka, ale umožní studentům začít, až budou připraveni. Posun vychází z dostatečně sdělných a srozumitelných podnětů a ne z nucené a opravované práce. (přeložila autorka této práce)

1.3. Další využití hudby v pedagogice

„Hudba má přímý přístup do říše podvědomí.“ Rytmická, na pohyb orientovaná hudba má schopnost uvolnit agresi, interpretace či sledování několika samostatných linií vícehlasé hudby pomáhá při nesoustředěnosti a špatné paměti, identifikace s „neotřesitelně stabilní strukturou Bachovy hudby“ podporuje vnitřní sebedůvěru člověka a „malé, precizně formulované rytmické jednotky“, s jakými pracují toccaty, mají schopnost stimulovat. (Rueger, 2003) Hudba disponuje značnou silou, kterou již některé pedagogické směry využívají.

Ať už se jedná o hudbu instrumentální nebo vokální, je využívána pro rozvoj a podporu kreativity studentů v hodinách cizího jazyka.

Například filmová hudba je velmi evokativní a zároveň nepůsobí rušivě, protože je s tímto záměrem skládána. Dalším jejím pozitivem je plynulý přechod z jedné nálady do druhé. Instrumentální hudba obecně je ideální pro vytváření nálad a asociací, pro podporu řízené vizualizace. Aktivitou, která využívá řízené vizualizace a je vhodná i pro studenty s méně vyvinutou hudební inteligencí, je např. popis oblíbeného místa nebo zážitku. Podnětem pro tento popis může být ukázka z literatury, která velmi detailně vykresluje nějaké místo, a vhodně kladené otázky, které nasměrují studentovo myšlení. Pokud je jeho uvedení do stavu relaxace navíc podkreslené hudbou, mozek se snadněji oddá představivosti a je připraven pro vytváření příběhů, ať už fantastických nebo reálných vzpomínek. Následné společné vytváření příběhů je pro studenty velmi zábavné a motivující.

1.3.1. Waldorfská pedagogika

Patrně nejznámějším typem klasické reformní školy u nás je škola waldorfského typu. Zakladatelem této školy je Rudolf Steiner (1861-1925), rakouský filozof a pedagog, který svou pedagogickou teorii vystavěl na filozofickém základě antroposofie.²⁰ Výchova a vzdělávání je plně podřízeno tomu, aby podněcovalo a rozvíjelo zájmy a potřeby dítěte. Tomuto je přizpůsobena i didaktická organizace výuky. Vyučování probíhá v tzv. epochách, dvouhodinových blocích, ve kterých se žáci věnují soustavně pouze jednomu předmětu po dobu 3 až 4 týdnů. Vedle teoretických předmětů je důraz kladen na pracovní výchovu, estetickou výchovu a cizí jazyky. Učitelé mají daleko širší kompetence, než učitelé běžných škol. Plánují výuku společně s žáky a částečně i s rodiči. Místo soutěživosti je dítě vychováno v duchu

²⁰ Antroposofie (někdy též Anthroposofie či Antropozofie) je duchovní nauka založená rakouským filosofem Rudolfem Steinerem na počátku 20. století. Název je odvozen z řeckého *anthrōpos* („člověk“) a *sofia* („moudrost“) ve vědomém kontrastu k označení teosofie. Převzato z Wikipedia. The Free Encyclopedia. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Antroposofie> [online] [2009-06-27]

partnerské spolupráce a harmonického soužití. (Průcha, 2004) „Waldorfstí učitelé usilují o to, aby vyváženým způsobem rozvíjeli rozum, kreativitu a osobnost žáka.“²¹

Waldorfská pedagogika je úzce spjata s hudbou a výtvarným uměním. Zcela novým prvkem, který přináší, je eurytmie. Jde o pohybové umění blízké výrazovému tanci, které pohyby vyjadřuje konsonanty a vokály řeči. „Eurytmie je umění pohybu, které je vyučováno ve všech ročnících. Na rozdíl od gymnastických, pantomimických nebo tanečních pohybů, které mohou být vytvářeny zcela volně, existuje v eurytmii pro každé písmeno a tón jasně daný tělesný projev. Ve vokální eurytmii např. žáci svým pohybem těla vyjadřují, jaké vokály v básni žijí; v tónové eurytmii je pohybem vyjádřena hudební kompozice intervalu tónů.“²²

Eurytmie přispívá ke kultivaci jazykového a hudebního vnímání a tím se intenzivně podílí na rozvoji duševního a duchovního života studentů. Pomocí jednotlivých cvičení jsou studenti vedeni k poznávání svého vlastního těla, k překonávání negativních emocí a k harmonické spolupráci se svým okolím. Každá hodina je uváděna koncentračním cvičením, jehož podoba se mění každé 4 týdny, poté následují hlavní cíle vyučování, např. „cvičení protikladů v pohybu a v hudbě – prožitek a schopnost rozeznat základní řecké rytmy: trochej, jamb, anapest, daktyl (v návaznosti na epochu poetiky v českém jazyce), hledání uměleckého výrazu pro duševní gesta jako jsou např. úcta, smutek, naděje, touha, radost atd. (jak tomu bylo u antického divadla), prohloubení rytmů z prvního trimestru a samostatné zpracování různých hudebních skladeb a jejich variací v menších skupinkách, prohloubení pocitu nálady dur a moll a pozdější vyvození disonancí.“²³ V závěru hodiny je v pohybu prováděna zklidňující, po dobu celého školního roku se opakující, báseň nebo jiný významný text, jako motto pro každý ročník.

Je zřejmé, že součástí vyučovacích metod mnoha předmětů jsou pohybové aktivity. Důležitou roli hraje také obraz a rytmus. Všechny tyto prvky jsou využívány k naplňování vzdělávacích a výchovných cílů. Epochy, ve kterých probíhá vyučování hlavních předmětů (mateřský jazyk a literatura, čtení, matematika, fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis, dějepis), se dělí na část rytmickou, vyučovací a vyprávěcí. Ostatní předměty jako cizí jazyky, tělesná a hudební výchova, eurytmie a pracovní výchova se vyučují v běžných 45 minutových vyučovacích hodinách. „I při nich se však učitel snaží zachovat rozčlenění na část rytmickou – plnou říkadel a písniček, část vyučovací, ve které se probírá nová látka a jakousi vyprávěcí část, která by měla třídu zklidnit a harmonizovat.“²⁴

²¹ Asociace waldorfských škol České republiky. Dostupné na http://www.iwaldorf.cz/wald_ped.php?menu=ped-owa [2009-06-27]

²² 15 otázek k waldorfské škole. Dostupné na http://www.iwaldorf.cz/dok/15_otazek_k_ws.pdf [2009-06-27]

²³ ŠVP pro waldorfské lyceum. Dostupné na <http://www.wspj.cz/lyceum/data/dokumenty/SVP%20Eurytmie.pdf> [2009-06-27]

²⁴ Asociace waldorfských škol České republiky. Dostupné na http://www.iwaldorf.cz/wald_ped.php?menu=ped-owa [2009-06-27]

1.3.2. Sugestopedie

Učební metoda, která cíleně užívá hudební kulisu během vyučování, se nazývá Sugestopedie, někdy též označována jako „Superlearning“. Tuto metodu vyvinul v 70. letech 20. století bulharský vědec a psychoterapeut Dr. Georgi Lozanov s cílem pomoci bulharským dětem naučit se čtení a matematiku. Děti, které navštěvovaly sugestopedické třídy se naučily číst pětikrát rychleji než děti vyučované standardními metodami.²⁵ Společně s Dr. Evalinou Gatevou pak upravil tuto metodu také pro výuku cizích jazyků. Jejich fascinující výsledky vyprovokovaly snahy o podrobení této metody vědeckému zkoumání. Koncem sedmdesátých let byla tedy sugestopedie testována světovou organizací UNESCO, která potvrdila její efektivitu a pravdivost dosažených výsledků. Úspěšnost odstartovala na západě vlnu zájmu o zrychlené učení.

Základní součástí metody sugestopedie je prostředí umožňující bohaté senzorké vnímání (hudba, obrázky, barvy), pozitivní očekávání úspěšného výsledku a změna identity, tedy ztráta psychických zábran. Podle Lozanova člověk využívá pouze 5 – 10 % mozkové kapacity. Hlavním cílem této metody je tedy, vedle odbourání zábran, především rozšíření stávajících možností a vytvoření hypermnézie.²⁶ Studium elektrické aktivity lidského mozku určila tzv. alfa mozkové vlny (7 – 14 Hz) jako stav relaxace. V tomto stavu je student schopen naučit se až 1900 jazykových jednotek za týden.

Techniky uvedení do „alfa stavu“, neboli stavu relaxace, využívají především hudbu a rytmus, pohyb, barvy a vizualizaci. Hodina je pečlivě rozdělena do čtyř fází:

- **Prezentace – přípravná fáze**, kdy je student uveden do stavu relaxace a pozitivního myšlení s pocitem, že učení bude snadné a zábavné;
- **První souhra – aktivní** („First Concert – Active Concert“) – v této etapě se představuje nové učivo. V případě výuky cizího jazyka to může být například dramatický přednes textu s podbarvením klasickou hudbou, přičemž text předčítá učitel, student pouze poslouchá;
- **Druhá souhra – pasivní** („Second Concert – Passive Review“) – studenti jsou opět uvedeni do stavu uvolnění, poslouchají barokní hudbu a v pozadí je velmi tlumeně předčítán text. Hudba je účelově vybírána tak, aby navodila optimální stav mysli pro nenucené osvojování učiva;

²⁵ English Teaching Professional Magazine. Dostupné na <http://www.etprofessional.com/content/view/528/5/> [online] [2009-05-02]

²⁶ ae, f. (ř. hyper nad, ř. mneme paměť) hypermnézie, vynikající schopnost paměti, vzpomínání si na dávno prošlé události. Citováno z *Slovník cizích slov*. Dostupné na <http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=hypermnesia&typ=0> [online] [2009-06-26]

- **Procvičování** – pomocí různých her a kvízů si studenti opakují a upevňují získané znalosti.²⁷

Nejnápadnějším rysem Sugestopedie je užití hudby a rytmu tak, aby ovlivnily přirozený rytmus těla. Někteří vědci proto popisují tuto metodu jako terapii a podporují své tvrzení funkcemi, které hudba v terapii má. Předně napomáhá ustavení a udržování osobních vztahů, navozuje větší pocit sebeúcty díky rostoucímu sebeuspokojení během hudební produkce, do třetice také využívá jedinečného potenciálu rytmu k vybuzení a nastolení řádu.²⁸

Jednotlivé zdroje a metodologické materiály se liší v množství osvojených jednotek i v samotném popisu fází vyučování. To je výsledkem vládou nařízené izolace Dr. Lozanova od západního světa. Byl uzavřen v domácím vězení v rodné Sofii a byly mu znemožněny jakékoliv komentáře k práci jeho žáků. Po mnoha letech proto usměrňuje představy, které si svět vytvořil: “Music too can help people concentrate better on the texts, and we always use classical music as the background to what we call the active and passive concerts. The music does not have magical properties, and I regret responding to requests from people for the music I used in my classes. Many people think that students have to go into some special trance state in order to do Suggestopedia. This is not so. Students in my classes are alert and awake. And I would like to say that hypnosis is definitely not part of my method. Hypnosis is about taking away people’s freedom – Suggestopedia is about giving people freedom. Suggestopedia has also nothing to do with anything that has been written about the Mozart Effect. We do use classical music – the impression of quality is important – rather than rap or modern pop music, and nothing with words that will interfere with listening to the texts. Dr Gateva – who was also an opera singer – was particularly instrumental in introducing aspects of art and music to the method, which all add to the feeling of quality.”²⁹

²⁷ Suggestopedia – Learning Theories. Dostupné na <http://www.jwelford.demon.co.uk/brainwaremap/suggest.html> [2009-05-02]

²⁸ RICHARDS, J. C., RODGERS, T.S. *Approaches and Methods in Language Teaching*

²⁹ English Teaching Professional Magazine . Dostupné na <http://www.etprofessional.com/content/view/528/5/> [online] [2009-05-02]

Hudba může pomoci lidem lépe se soustředit na texty. Vždy používáme klasickou hudbu jako podkreslení fází, které nazýváme aktivní a pasivní souhra. Hudba nemá magické vlastnosti, a já odmítám odpovídat na žádosti lidí o hudbu, kterou v mých hodinách používám. Spousta lidí si myslí, že se studenti musí dostat do nějakého transu, aby se učili pomocí sugestopedie. Není tomu tak. Studenti jsou v mých hodinách vzhůru a při vědomí. A rád bych také řekl, že hypnóza rozhodně není součástí mé metody. Hypnóza lidem bere svobodu, sugestopedie jim ji dává. Sugestopedie také nemá nic společného s čímkoliv, co bylo napsáno o „Mozartovském efektu“. Ano, používáme klasickou hudbu – (vyvolávat) dojem kvality je důležitý – raději než rap nebo moderní populární hudbu, nic se slovy, která by rušila poslech textů. Dr. Gateva, která je zároveň operní pěvkyní, mi byla obzvláště nápomocná při uvedení prvků umění a hudby do metody. Toto všechno zvyšuje přesvědčení o kvalitě (metody).
(přeložila autorka této práce)

2. Psychologické, hudebně psychologické a lingvistické aspekty problematiky užití hudby v jazykové výuce

Poslání pedagogické profese se ve své podstatě za posledních 200 let nezměnilo. Učitel má být nejen podporou v intelektuálním růstu žáka, ale i jeho vychovatelem. Pro práci pedagoga je tedy nezbytné jisté penzum znalostí, které získá během své profesní přípravy. Dosud není vyřešena otázka optimálního poměru pedagogické a odborné složky přípravy, větší důraz je kladen na teoretický základ než na získávání zkušeností v praxi. Přesto je absolvent pedagogické fakulty považován za odborníka ve své profesi a očekávají se od něj znalosti a schopnosti vykonávat činnosti ve vyučování i mimo něj. Cílem této kapitoly není podat ucelený výklad o dětské psychologii, hudební psychologii nebo jazykovědě a jejím využití v pedagogice, spíše vytvořit přehled zásadních období ve vývoji jedince, které ovlivňují jeho schopnost učit se cizímu jazyku.

2.1. Psychický vývoj dítěte

Jean Piaget, švýcarský filozof a vývojový psycholog, rozeznává čtyři základní stadia kognitivního vývoje. V prvním, tzv. senzomotorickém stadiu (věk 0 – 2 roky) jsou reflexy, se kterými se dítě narodí, aby s jejich pomocí přežilo, postupně nahrazovány cíleným chováním. Kolem 4. měsíce dochází k velmi výraznému rozvoji sluchového vnímání, dítě vnímá zejména lidskou řeč a snaží se o její nápodobu, i když ještě nerozumí obsahu. Ještě před prvním rokem života začíná rozumět obsahu některých slov a významu jednotlivých zvuků, dokáže už rozeznat emocionální zabarvení hlasu a začíná komunikovat nejen s lidmi ale i hračkami. Od broukání a žvatlání, zdvojování slabik apod. přejde přibližně ve věku 1,5 roku k jednoslovným vyjádřením přání a pocitů. Rychlým tempem se rozvíjí schopnost sociální akomodace, tj. přizpůsobení se okolnímu světu.

Druhé, předoperační stadium je poměrně dlouhé, proto je Piaget rozdělil na symbolické předpojmové období (věk 2 – 4 roky) a období názorného myšlení (4 – 6 let). Během předpojmového stadia se značně rozvíjí řeč, slovní zásoba a především představy, v období názorného myšlení už dítě dokáže pracovat s kategoriemi, začíná zacházet s čísly, chápe časové relace. Při seznamování s novým jazykem hraje významnou roli samozřejmě stupeň jazykového vývoje. 3 – 4,5leté dítě zná už 1000 slov, začíná chápat analogie, užívá minulý čas a množné číslo. Před 5. rokem už chápe pojem času, zná číselnou řadu a používá řeč k vyprávění příběhů. Odborníci se domnívají, že vhodným věkem pro zahájení výuky cizího jazyka je právě kolem pátého roku věku. V tu dobu se mateřský jazyk stává pro dítě základním prostředkem pro dorozumívání, uspokojování jeho potřeb a vyjadřování jeho přání. Logika dítěte se učí rozumět symbolům. Dítě už by mělo mít dostatečnou slovní zásobu v rodném jazyce a mělo by téměř správně vyslovovat. Pokud neovládá mateřský jazyk z důvodu malé slovní zásoby nebo logopedických vad, doporučuje se počkat na pozdější věk.

Během třetího stadia konkrétních operací (6 – 10 let) už jsou myšlenkové operace zvnitřnělá činnost, dítě hledá různé způsoby řešení. Když vstupuje na základní školu, očekává se od něj správná výslovnost a schopnost formulovat odpověď. Jeho projev už se přibližuje řeči dospělých, zpřesňuje se obsah pojmů, dítě už je schopno popsat svoje představy i objektivní skutečnosti. Po formální stránce je vývoj řeči s nástupem do školy ukončen. Škola pak nově přidává manipulaci s předměty a znaky (čtení, psaní, počítání). Období mladšího školního věku je oproti tomu předškolnímu klidné, nedochází k žádným vývojovým skokům, zdravé dítě rádo spolupracuje, navazuje přátelské vztahy a chce poznávat svět okolo sebe. Důležité je ale jak přijetí autority učitele a schopnost soustředit se na výuku, tak motivace k tomu, aby chtělo dosahovat dobrých výsledků. (Okolo desátého roku věku má dítě silnou potřebu začlenit se do skupiny vrstevníků. Osoby s přirozenou autoritou (rodič, učitel) jsou dítětem mladšího školního věku skoro až nekriticky uznávány a proto se dítě maximálně snaží naplnit jejich očekávání. Po 10. roku už ale dá raději přednost vrstevníkům. Co se týká myšlení, až ve školním věku je dítě schopno provádět skutečné logické operace.

Stadium formálních operací (10. – 11. rok – adolescence) přináší nový způsob řešení problémů, způsob pokus-omyl je nahrazen ověřováním předem v duchu promyšlených hypotéz. V tomto období je velmi důležité zvládnutí všech povinností a úkolů, protože na výkonu, který dítě podá, závisí jeho sebehodnocení. Velmi obecně totiž těžko snáší neúspěchy a příliš mnoho selhání v něm nakonec vypěstuje trvalý pocit méněcennosti. Přitom úspěchem není výsledek, ale ocenění někoho subjektivně důležitého. (Piaget, Inhelderová, 1997)

2.1.1. Optimální doba pro začátek jazykové výuky

Podle názoru některých odborníků je věk kolem pátého roku považován za mimořádně příznivou etapu pro seznamování s cizím jazykem. Je to hlavně z důvodu typické spontánnosti projevu dětí, absence zábrán a kontroly, která právě u dospělých bývá hlavní překážkou při osvojování dalšího jazyka. Z hlediska rozvoje jazykových schopností dítěte je toto období neopakovatelné, typická je mimořádná citlivost na běžné i specifické jazykové podněty. Bohužel tato schopnost se s postupujícím věkem nezdokonaluje, naopak postupně mizí. Dalšími zvláštnostmi je například značná pružnost nervové soustavy, schopnost imitace, úroveň rozvoje paměti, hlavně převaha její mechanické složky, a schopnost sluchové diferenciacce. Existuje samozřejmě pochybnost, zda děti učící se už v předškolním věku nebudou jazyky směšovat a zda to negativně neovlivní i vývoj jazyka mateřského. V předškolním věku už jsou ale základy řeči položeny a jisté návyky zaručují, že dochází spíše k poznávání nových struktur a improvizaci než ke směšování. Příkladem může být třeba situace, kdy dítě chce použít slovo, ke kterému nezná ekvivalent a zabuduje ho do věty v druhém jazyce i s napodobením příslušné výslovnosti. Typická je koncovka pravidelného slovesa u nepravidelných sloves. (Kellyová, 2001) V bilingvním prostředí je tomu samozřejmě jinak. Zkušenosti z bilingvních rodin ukazují, že dítě je už v předškolním věku schopno odlišit dva různé jazyky a používat je správně, dokonce dokáže s jazykem pracovat po stránce lexikální, gramatické i syntaktické, i

s jazykově specifickou intonací. Škola ale nikdy nevytvoří takové podmínky pro učení jako přirozené prostředí. (Pospíšilová, 2007)

Lingvisté po mnohých experimentech stanovili, že dítě se učí mluvit ve větách, které rozkládá na nejmenší možné části a snaží se pochopit jejich souvislosti. Ačkoliv má tento závěr zásadní význam pro výuku cizích jazyků, bohužel není u nás v praxi zatím příliš využíván. Děti se místo opravdu přirozeného mluvení učí hlavně izolovanou slovní zásobu a gramatiku. Klíčové kompetence rámcového vzdělávacího programu již jsou ale definovány s cílem pomoci žákům vyjádřit vlastní potřeby a porozumět vyjádřením druhých, tedy komunikovat v cizím jazyce. Učitel rámcovým vzdělávacím programem dostává větší prostor pro využití vlastních schopností, což s sebou přináší i větší nároky na přípravu a nasazení, a bohužel i větší riziko vyhoření.

Pro čtení a psaní češtiny používáme analyticko-syntetickou hláskovou metodu označenou od padesátých let jako jedinou správnou. Díky mnoha výzkumům víme, že s ní učitelé stále dosahují velmi dobrých výsledků. Dítě rozlišuje hlásky a přiřazuje k nim odpovídající písmena, naučí se číst velice rychle, i když pracuje s jednotkou, která nemá význam. (Wildová, 2004) Pro čtení angličtiny (francouzštiny a částečně i němčiny) je ale potřeba čtení globálního, které u nás ve 20. až 30. letech minulého století rozšířil Václav Příhoda. Tento postup znamená, že je nutné naučit se číst každé slovo, což je někdy velice obtížné. V západních jazycích je navíc velmi silně přítomen princip kombinace jak na úrovni psaní, tak na úrovni lexikální a syntaktické. Postavením dvou nebo i více slov vedle sebe vzniká nový význam. Můžeme uvést příklad z angličtiny: black znamená černý, bird je pták, ale blackbird není jakýkoliv černý pták nýbrž kos. Nutnost kombinace je ještě mnohem důležitější na úrovni syntaktické, tedy pro tvorbu nebo porozumění významu věty. V anglické větě, na rozdíl od české, určí význam slovesa podmět, který ho předchází, např. I live, you live, we live (žiji, žiješ, žijeme)– nejde o osobu a číslo jako v češtině. Až do 4. třídy u nás dítě přijímá informace bez nutnosti jejich kombinace a využití těchto informací ve větších logických celcích. Až v okamžiku, kdy nastupuje skloňování a časování podle vzorů dochází k zásadnímu rozvoji kombinačních schopností. Toto může být jeden z důvodů, proč je podle odborníků 4. třída nejvhodnějším ročníkem pro systematické seznamování s cizím jazykem. Na metodickém portálu základního vzdělávání u nás³⁰ je uvedeno: „Hlavními požadavky v tomto období (mladšího školního věku) jazykové výuky jsou probuzení zájmu o studium cizích jazyků, vytváření pozitivního vztahu k tomuto předmětu a osvojování především zvukové stránky jazyka. Kvalitní výuka jazyka je vhodně propojena s hudební, pohybovou, výtvarnou a dramatickou výchovou, které se stávají přirozenou součástí vyučovacích hodin cizího jazyka. Dětem je hravý způsob výuky velmi blízký a silně je motivuje.“

³⁰ Metodický portál RVP. Dostupný na <http://www.rvp.cz> [online] [2009-06-02]

2.2. Hudební vývoj dítěte

Období prvních šesti let má veliký význam i ve vývoji hudebním. Pokládají se v něm základy hudebnosti. To samozřejmě souvisí s rozvojem sluchu a hlasu. Zhruba ve 4. měsíci života jsou zaznamenány první aktivní reakce dítěte na sluchový podnět. Kromě zvuků vydávaných vlastním tělem je dítě postupně fascinováno všemi možnými zvuky hraček, nádobí, jakýchkoli předmětů, které úmyslně hází na zem, aby si jejich zvuk ověřilo. Na výrazně rytmizovanou melodii reaguje dítě tělesnými pohyby, zpočátku nekoordinovanými. Hudební vnímání v tomto věku charakterizuje cesta od kvantity ke kvalitě. První, co dítě zaujme je rytmus a tempo. To je dáno biologickými procesy v těle, srdečním tepem a dýcháním, které zároveň podvědomě nastavuje vnímání dvoudobého taktu. Až později je upoutáno dynamikou, hudebním přízvukem a zvláště výraznou barvou. Jako poslední se vytváří citlivost pro hudební výšku. Není bez zajímavosti, že přestože jsou první slova komolena ve výslovnosti, jejich přízvuk, rytmus a melodie jsou většinou opakovány správně. Přejít z mluvy ke zpěvu je podpořeno zvýrazněním hudebních složek řeči a zpomalením artikulace. Přestože tedy většina dětí dříve mluví než zpívá, u hudebně nadaných dětí je tomu naopak – kolem 3. roku už dovedou spíše čistě reprodukovat melodii písně než vyslovit správně text. Období po 3. roce je velmi dynamické. Dochází k intenzivnímu rozvoji hudebního sluchu, hudební paměti, hudebně sluchových představ, rytmického citění a hudební fantazie. Je tedy označováno za první hudebně vývojové stadium. Od 4. do 6. roku se dále rozvíjí schopnost rozlišovat výšku tónu, citlivost vnímání by měla být podpořena cvikem veškerých hudebně výrazových prostředků. Hlavní složkou hudební výchovy je v celém předškolním období zpěv, i když je samozřejmě třeba, aby se uplatnily všechny hudební činnosti.

Vstup do školy přináší soustavnou hudební výchovu. Dosavadní vývoj závisel na rodinných podmínkách dítěte, proto se jejich připravenost kvalitativně značně liší. Tato připravenost se projevuje v hudební aktivitě. Zpočátku by tedy měl učitel volit takovou činnost, aby dítě mohlo uspět a on tak stimuloval jeho zájem o hudbu. Hudební činnosti a manipulace s hudbou jsou prostředkem k získání prvních hudebních zkušeností a zážitků, které ho ovlivní na celý život. Velkou roli při rozvoji hudebního vnímání hraje pozornost. „Děti ve věku 6-7 let mohou postřehnout melodický úryvek jako celek, je-li složen nejvíce ze čtyř tónů, 11-ti leté nejdelší úryvek pěti až šesti tónový. Rozsah pozornosti se zvyšuje, je-li melodický úryvek rytmizován nebo začleněn do hudební hry.“ (Sedlák, 1990 : 62) Roste také kapacita hudební paměti. Mezi 6. a 11. rokem vyzrává anatomicky a fyziologicky sluchový orgán, základní receptor pro přijímání hudby, takže dítě začíná poslouchat analyticky, objevuje části v celku. Na základě posunu od povšechného vnímání k analytickému se začínají tvořit podmínky k operacím s hudebními představami, potřebné k uvědomělé vokální intonaci.

Základní funkcí sluchového analyzátoru je citlivost k výšce tónu, která se dá vycvičit především prostřednictvím hudebních nástrojů, u kterých je třeba výšku tónu tvořit. V praxi se ale na smyčcové nástroje, jako nejtypičtější představitele této skupiny, hraje stále méně.

Nejdostupnějším prostředkem pro cvičení sluchového orgánu a jeho citlivosti je zpěv. Lidský hlas obklopuje dítě již od narození, je tak na něj citlivější než na hudební nástroj. Zpěv matky nebo sourozenců představuje nejúčinnější podnět k rozvoji spontánního projevu dítěte.

V období středního školního věku (12. – 15. rok) se již předpokládá, že jsou schopnosti dítěte rozvinuté systematickou prací na prvním stupni. Objevuje se větší citlivost k hudbě, která souvisí s emocionálním rozvojem během nastupující puberty. Fyziologické změny se zrcadlí i v duševním životě, roste zájem o hudbu jako prostředek k seberealizaci a její vnímání je ovlivněno rostoucím subjektivismem.

Mladí dospělí v období staršího školního věku (15. – 20. rok) již dosahují zralosti v oblasti inteligenční, emocionální i sociální. Hudba v jejich životě plní roli zprostředkovatele hodnotových postojů. Rozhodující vliv má poslech většinou nonartificiální hudby a žánrů nevyžadujících hlubší hudební vzdělání ani poslechovou praxi. Toto období je považováno za optimální pro působení všech druhů umění. Kreativní činnost se vyhraňuje, soustřeďuje se většinou pouze do jednoho z druhů umění a osvojené přístupy k hudbě se stabilizují spolu s vývojem osobnosti. (Sedlák, 1990)

Cíle hudební výchovy v období školní docházky jsou popsány v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání³¹ prostřednictvím očekávaných výstupů:

1. stupeň:

V 1. období (1.-3. třída) žák:

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase
- rytmizuje a melodizuje jednoduché texty, improvizuje v rámci nejjednodušších hudebních forem
- využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře
- reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku, směr melodie
- rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby
- rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

³¹ Metodický portál RVP. Dostupný na http://www.rvp.cz/soubor/RVPZV_2007-07.pdf [2009-06-02]

V 2. období (4.-5. třída) žák:

- zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti
- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not
- využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní
- rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby
- vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace
- rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny

2. stupeň

Žák:

- využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách
- uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého
- reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří a volí jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace
- realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností písně a skladby různých stylů a žánrů
- rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu
- orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užití hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku
- zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami.

(konec citace)

2.3. Hudební schopnosti a jejich využití při osvojování cizího jazyka

Na úvod je třeba definovat pojem schopnost. M. Vágnerová (2002 : 93) definuje schopnosti jako „předpoklady k určité aktivitě, k výkonu, který mívá určitý adaptační význam“. M. Nakonečný (1993) navíc dodává, že „schopnosti lze přesněji interpretovat jako naučené dispozice, které vznikají na základě vrozených, geneticky podmíněných dispozic. Schopnost je pouze předpoklad, který může, ale nemusí být dále využíván.“ Pokud tedy schopnost pojmem jako získaný obecný předpoklad pro jakoukoliv činnost, nutně musíme zmínit i nadání, jako předpoklad vrozený.

Pro hudební i jazykový vývoj platí společně rozdělení schopností do tří skupin³²:

- Schopnosti percepční;
- Schopnosti psychomotorické;
- Inteligence (schopnosti „inteligentní“).

Mezi schopnosti percepční patří zrakové a sluchové, pro oblast hudby nazývané hudebně sluchové. Tyto schopnosti se dále dělí na citlivost pro sílu tónu, rozlišovací schopnost pro barvu tónu, schopnost identifikovat rozdílné výšky tónů. (Sedlák, 1990) Z pohledu jazykové výuky je důležitá citlivost pro sílu tónu, která umožňuje vnímat slovní přízvuk a tzv. silnou a oslabenou výslovnost slov. Dále schopnost identifikovat rozdílné výšky tónů pro rozlišení intonace potažmo významu sdělení.

Schopnosti psychomotorické ovlivňují koordinaci pohybů, motoriku, obratnost. V hudbě umožňují vnímání tempa a rytmu, jsou ale především důležité pro zvyšování úrovně všech ostatních schopností zvláště v předškolním věku, kdy dítě projevuje své prožívání převážně pohybem.

Nejužší propojení hudebních a jazykových předpokladů nabízejí schopnosti inteligentní, neboli analyticko syntetické. Ty jsou totiž předpokladem pro rozlišení hudebně výrazových prostředků, tzn. melodie, harmonie, rytmu, tempa, dynamiky a barvy.

První z analyticko syntetických schopností je hudební paměť. Opět Vágnerová³³ uvádí, že paměť obecně „je funkce, která umožňuje uchování zkušeností, nemá vlastní obsah, je vždy spojena s dalšími psychickými procesy, poznávacími, či emotivně regulačními. Paměť pomáhá při zpracování, interpretaci a transformaci zkušenosti. Paměťové funkce jsou ovlivňovány somatickým i psychickým stavem.“ (2002 : 124) Jak je z praxe známo, hudba má velký vliv na lidskou psychiku, dovede nabudit i uklidnit a relaxovaná mysl pak snadněji přijímá podněty,

³² VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum 2002

³³ VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: UK, 2002

keré se z krátkodobé paměti postupně přesunou do paměti dlouhodobé. Dle Christopa Ruegera³⁴, který vyrostl v prostředí velmi podnětném, konkrétně ve sboru chrámu Sv. Tomáše v Lipsku, je vhodnou formou k procvičování paměti variace. „Hraní, ale i soustředěné sledování několika samostatných linií se rovná rozšiřování vědomí.“ (1991 : 147) Hudební paměť, nebo lépe paměť pro hudbu je spojena s hudebním vnímáním a představivostí, fantazií, s hudebními dovednostmi a znalostmi a je považována za klíčovou schopnost, nepostradatelnou pro všechny hudební operace a činnosti. Paměť hudební se dělí na mechanickou, která umožňuje zapamatování bez pochopení vzájemných vztahů pouze stereotypním opakováním, a na logickou, která se utváří analýzou a následnou syntézou hudebního útvaru. Součástí procesu zapamatování si lexikálních jednotek je porovnávání nového s již zabudovaným v individuálním mentálním lexikonu, což má na starosti pracovní paměť. Nová slova jsou například přidávána do skupin podle rýmu, podle slovního druhu nebo jsou k nim vytvářeny obrazy. Podmínkou správného a účinného zapamatování hudebního celku je jeho plné pochopení, podmínkou zapamatování lexikální jednotky je jeho usazení v organizované síti zvané mentální lexikon.

Jak již bylo zmíněno, s hudebním myšlením je spjata hudební představivost. Tato schopnost zpracovávat a využívat získané hudební vjemy je zásadní např. pro intonaci. Kvalita představy, tj. „obrazu předmětů a jevů, které byly získány zkušeností při jejich vnímání“ (Sedlák, 1990 : 154) je přímo úměrná úspěšnosti v reprodukci. Pro cizí jazyk to opět znamená, že pokud žák nemá dostatečně vyvinutou hudební představivost, nerozezná větnou intonaci. Snadno tak může dojít k nedorozumění, protože existují takové stavby, které pouze intonace rozliší. Peter Roach ve své knize *English Phonetics and Phonology*³⁵ jasně upozorňuje na důležitost osvojení správné intonace: „It has often been said that foreign learners of English need to learn English intonation; some have gone further than this and claimed that, unless the foreign learner learns appropriate way to use intonation in a given situation, there is a risk that he or she may unintentionally give offence; for example, the learner might use an intonation suitable for expressing boredom or discontent when what was needed was an expression of gratitude or affection.“(1991 : 164)³⁶

³⁴ RUEGER, CH. *Domácí hudební lékárnička*. 1991

³⁵ ROACH, P. *English Phonetics and Phonology*. CUP. 1991

³⁶ Často se říká, že by se studenti angličtiny měli učit i anglickou intonaci; někteří ale šli dál a tvrdí, že pokud se cizinci nenaučí správný způsob užívání intonace v daných situacích, hrozí, že nezáměrně někoho urazí. Například: student jazyka použije intonaci vhodnou pro vyjádření nudy a rozladění zatímco bylo třeba vyjádřit potěšení a náklonnost.
(Přeložila autorka této práce)

Další ze schopností propojitelných s osvojováním angličtiny je bezesporu rytmické cítění. Toto označení v sobě skrývá širší strukturu prostředků nutných k vnímání časového členění hudby. Jsou to v zásadě metrum, puls, hybnost, tempo a jeho změny. Děti, jak už bylo zmíněno, od počátku vnímají rytmus, už ve školce poznají písničku pouze podle vytleskaného rytmu. Vycítit pulzaci však vyžaduje velkou míru abstrakce. Angličtina je více než jiné jazyky vhodná k rapování, chceme-li k rytmické recitaci, právě díky tendenci přízvučných slabik vyskytovat se v pravidelných časových intervalech. Tato vlastnost je označovaná jako „stress-timed rhythm“ a projevuje se i v běžné mluvě. Vnímání rytmu a především pulzace je tedy dalším nezanedbatelným detailem potřebným ke správné komunikaci v angličtině.

Už výzkum pořádaný na konci 80. let 20. století na našich téměř světově unikátních školách s rozšířenou výukou hudební výchovy ukázal, že „rozvoj hudebního sluchu a pěveckých dovedností kladně ovlivňují řečový projev (jeho intonaci, dynamickou složku, dikci, artikulaci, modulaci i celkový výraz).“ (Sedlák, 1990 : 47) V lingvistice byl taktéž experimentálně potvrzen „již dříve známý kladný vliv rozvitého hudebního sluchu na osvojování si cizího jazyka: umožňuje lépe a rychleji se zaposlouchat do nových a dosud neznámých zvukových spojení, neobvyklých intonací, dynamiky i tónových odstínů.“ (Sedlák, 1990 : 47) Osobní setkání s vysokoškolskou pedagožkou, která svou českou výslovností a dikcí anglického jazyka tvrdila, že i bez hudebního sluchu si mohou lidé osvojit správnou výslovnost, bylo dokladem toho, že veřejnost bez vrozené hudebnosti si ani nemůže uvědomit výhody způsobené hudební výchovou. Rozvoj hudebních schopností je jedním z klíčových cílů hudební výchovy už od předškolního věku a tato kapitola poukazuje na propojení mezi těmito dvěma obory. Pokud si toto uvědomíme a budeme u svých dětí jejich hudebnost podporovat, pomáháme zároveň jejich úspěchu v osvojení si cizího jazyka.

2.4. Úvod do problematiky fonetických a fonologických jevů angličtiny

Úvodem je nutné rozlišit tyto dva termíny. Fonetika je věda, která se zabývá zvukovou stránkou jazyka, tzn. tvorbou, přenosem a přijímáním zvuků, hlásek. Podle oblasti zaměření se tedy tato disciplína dělí na fonetiku artikulační, akustickou a percepční. Naproti tomu fonologie je nauka o funkci hlásek. Zajímají ji pouze zvukové rozdíly, které mají v daném jazyce nějakou funkci (schopnost rozlišovat význam). Nejmenší zvuková jednotka schopná rozlišit význam se nazývá foném, jeho poziční varianta je alofón.³⁷ Pro ilustraci poslouží příklad českých slov „noha“ a „branka“. Z fonetického hlediska obsahují stejnou hlásku [n], v druhém případě artikulačně asimilovanou, z fonologického však jde o dvě varianty [n] a [ŋ]. Zdena Palková

³⁷ Wikipedia. The Free Encyclopedia. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fonetika> [online] [2009-06-08]

Wikipedia. The Free Encyclopedia. Dostupné na <http://cs.wikipedia.org/wiki/Fonologie> [online] [2009-06-08]

(1994) specifikuje „Alofony jsou ty, mezi nimiž platí v jazyce vztah komplementární distribuce: v okolí, v němž se používá jedné varianty se nikdy neužívá druhé a naopak. Použití těchto variant v jazyce je závazné, mluvíme-li správně, nemůžeme se bez nich obejít.“ (Palková, 1994: 124) V angličtině tento rozdíl hraje velkou roli, srovnajme např. *thin* [θɪn] (tenký) vs. *thing* [θɪŋ] (věc).

Vraťme se ale k auditivní fonetice. Na zpracování zvuku řeči se podílí jednak ucho, jednak části mozku. Pro příjem a rozpoznání zvukových vjemů jako řeči je to Wernickovo centrum, na artikulační činnosti mluvidel se zřejmě podílí centrum Brockovo. Obě centra jsou obvykle uložena v dominantní (u většiny lidí levé) hemisféře mozku. Palková (1994) uvádí: „Současný výzkum nepopírá význam zmíněných oblastí pro vznik a vnímání řeči; např. jejich poškozením je schopnost tvořit nebo přijímat řeč vážně narušena. Potvrzuje se také převaha jedné z hemisfér (obvykle levé) při rozpoznávání časově strukturovaných sekvencí (tj. při registraci změny zvukové barvy), nutném pro „poznávání“ jazykových jednotek. Druhá hemisféra se naopak více podílí na vnímání spojitého zvukového průběhu (např. intonace). To např. znamená, že vnímání hudby a řeči se patrně děje poněkud různým způsobem.“ (Palková, 1994: 80) Dle vědeckého výzkumu je levé hemisféře přisuzováno myšlení, práce s čísly, logika, fakta, práce s časem a prostorem. V pravé hemisféře jsou uloženy emoce, tvořivost, fantazie, intuice, sny, hravost a nevinnost. (Koukolník, 2000) Při učení obvykle tvořivost ustupuje do pozadí. Pokud se pravá mozková hemisféra odblokuje, obě hemisféry se zharmonizují a mozku se otvírají nové možnosti. Hudba svou emocionalitou, tvořivostí, fantazií a hravostí má schopnost podpořit činnost pravé mozkové hemisféry.

V rovině segmentální se setkáme se základním dělením na samohlásky (hlásky, dvojhásky, případně trojhásky) a souhlásky. Slovo samohláska ale označuje písemný symbol zastupující zvuk, a proto švýcarský jazykovědec Ferdinand de Saussure (1857–1913) zavedl pojem foném a ruský vědec Nikolaj Sergejevič Trubeckoj (1890–1938), jeden z čelních představitelů Pražského lingvistického kroužku, pak rozpracoval celý detailní systém rozdělení podle tvorby, délky, barvy a realizace v řeči.³⁸ Angličtina rozlišuje 12 samohlásek, 8 dvojhásek a 5 trojhásek, které jsou vlastně kombinací zavřených dvojhásek (closing diphthong) a redukované samohlásky, nebo chceme-li, neutrálního zvuku [ə] v angličtině označovaného jako „schwa“. Konsonant je v angličtině oproti 26 českým pouze 24. (Příloha 2.4)

Pro srovnání s hudebním prostředím je ale příhodnější rovina suprasegmentální. Pokud uchopíme řeč jako souvislý zvuk, můžeme pozorovat jeho vlastnosti jako je výška, dynamika, trvání a barva. Těchto kvalit je využíváno pro vyjadřování určitých funkcí ve stavbě jazyka a „jejich relativně stabilní přítomnost vede k formulaci pojmů jako je přízvuk, melodická kadence, tóny.“ (Palková, 1994) Nejmenší suprasegmentální jednotkou je slabika. V angličtině

³⁸ PALKOVÁ, Z. *Fonetika a fonologie češtiny*. Praha: UK 1994

se slabiky dělí na silné a slabé, které obsahují „schwa“ nebo oslabené „i“, „u“. Na úrovni slova, jako vyšší jednotky, už se rozlišují slabiky přízvučné a nepřízvučné, to jsou takové, které jsou, nebo nejsou, zesílené volným slovním přízvukem. Ve větě konstrukci už se setkáváme s větným přízvukem, melodií a větnou intonací, tedy s prostředky, které slouží k vyjádření různých situačních významů promluvy.

2.4.1. Přízvuk

Stejně jako v hudbě má přízvuk úlohu v zajištění srozumitelnosti hudební fráze, v angličtině je nutný pro srozumitelnost slov. Na přízvuk můžeme pohlížet jako mluvčí nebo posluchači. Oba pohledy ale mají jedno společné, považují přízvučnou slabiku za prominentní. Nápadnější se slabika stává svou délkou, hlasitostí, výškou a kvalitou samohlásky, přičemž přízvučná slabika nemůže být pouze delší, protože změna délky zároveň mění kvalitu samohlásky apod. Např. slovo „record“ ve významu „nahrávka“, čili podstatné jméno, se vyslovuje [ˈrekɔːd], jako sloveso „nahrávat“ s přízvukem na druhé slabice [rɪˈkɔːd]. Přední uzavřené [ɪ] v nepřízvučné slabice se s přesunutím přízvuku mění na přední polozavřené [e]. Obecně spolu výše zmíněné faktory vzájemně spolupracují, i když prominence slabiky může být tvořena jen jedním nebo dvěma z nich. Nejvýrazněji posluchač vnímá změnu výšky tónu. (Roach, 1991 : 87)

Angličtina je jazyk s volným slovním přízvukem, to znamená, že umístění přízvuku rozlišuje význam (black 'bird vs. 'blackbird). Vedle přízvučných a nepřízvučných slabik rozlišujeme také slabiky s primárním nebo sekundárním přízvukem. Rodilý mluvčí i u neznámých slov umístí správný přízvuk na správnou slabiku, protože existují nápovědy, které pomohou. Pro cizince je ale snazší učit se slovní přízvuk jako součást slovíčka hned od prvního setkání. „Incorrect placement is the major cause of intelligibility problems for foreign learners, and is therefore a subject that needs to be treated very seriously.“³⁹ (Roach, 1991 : 91)

Větným přízvukem se označuje zvuková prominence některých slov. Někdy je způsobena snahou o zdůraznění významu, jindy slouží jako signál k ohraničení úseku výpovědi nebo je pouze způsoben technikou řeči, navyklym stereotypem. V angličtině jsou běžně zdůrazňována podstatná jména, přídavná jména, lexikální slovesa, příslovce, spojky, v oslabené výslovnosti se pak vyskytují spíše pomocná a modální slovesa, předložky, zájmena.

2.4.2. Rytmus

„Elementární rytmus řeči vzniká tím, že se souvislý proud slabik rozčlení na skupiny slabik (takty), které jsou si navzájem podobné nejen zvukovou charakteristikou (nějakou zvukovou kvalitou), ale také velikostí, představují jednotky téhož řádu.“ (Palková, 1994 : 158)

³⁹ Nesprávné použití přízvuku je hlavní příčinou problémů se srozumitelností cizinců učících se anglicky, a proto je třeba toto téma brát velmi vážně.
(Přeložila autorka této práce)

Zjednodušeně můžeme říci, že vzniká střídáním přízvučných a nepřízvučných slabik. Podle míry snahy o vyrovnaní rozdílů v trvání jednotlivých taktů se jazyky dělí na dvě skupiny:

- jazyky s izochronním principem rytmu⁴⁰ (angličtina);
- jazyky se slabičným principem rytmu⁴¹ (čeština).

Tyto principy neznamenají nic jiného, než že přízvučné slabiky mají tendenci objevovat se v pravidelných časových intervalech, respektive všechny slabiky mají tendenci se objevovat v pravidelných časových intervalech, tudíž intervaly mezi slabikami přízvučnými jsou různě dlouhé. Angličtina velmi tíhne k pravidelnosti, které se snaží dosáhnout právě oslabováním nepřízvučných slabik, přizpůsobováním pořádku slov, vynecháváním prostředního přízvuku nebo naopak vytváření dalšího v dlouhých taktech. Vědci tvrdí, že tato rytmičnost je více v posluchačově představě než ve skutečnosti, pro praxi učitele je ale zásadní pomocí, jak vysvětlit studentovi, proč je tak těžké rozumět rodilému mluvčímu, když polovinu slov „spolkne“.

2.4.3. Intonace

Angličtina je řazena k intonačním jazykům, které na rozdíl od tónových využívají intonaci na úrovni výpovědi k rozlišení otázky, rozkazu nebo přání od prostého oznámení (volný slovosled v tomto případě nepomůže) či k vyjádření citově zabarvené výpovědi. Pro popis intonace musíme pojmenovat základní jednotku, kterou je tzv. intonační kadence (v angličtině „tone“). Je to „nejmenší abstraktní melodické schéma“ (Palková, 1994 : 161) a rozlišujeme 5 druhů:

- stoupavá – naznačuje neukončenost výpovědi, je typická pro otázky zjišťovací a ověřovací („echo questions“);
- klesavá – dělá dojem ukončenosti, standardně se používá při oznámeních, příkazech a otázkách doplňovacích;
- rovná – naznačuje rutinu, nedostatek zájmu;
- klesavo-stoupavá – se snaží upoutat pozornost posluchače, vyjadřuje nejzdvořileji omezený souhlas (Ano, ale...), výhrady nebo potřebu přehodnocení;
- stoupavo-klesavá – naznačuje překvapení, silný souhlas nebo nesouhlas.

Obecně má intonace v anglické větě několik funkcí. V každém jazyce se liší ale v širším slova smyslu usnadňuje posluchači pochopit, co se mluvčí snaží sdělit. Nejčastěji navrhované dělení je:

⁴⁰ Stress-timed rhythm

⁴¹ syllable-timed rhythm

- Funkce postojová („attitude function“) – umožňuje vyjádřit emoce a postoje, což dodává mluvenému jazyku jistý druh významu;
- Funkce akcentová („accentual function“) – dává důraz na nejdůležitější části sdělení;
- Funkce gramatická („grammatical function“) – pomáhá rozlišit gramatické a syntaktické struktury, např. rozdíl mezi otázkou a sdělením;
- Funkce sdělovací („discourse function“) – signalizuje novou informaci a naznačuje, jakou odpověď mluvčí očekává.

V minulosti se nejvíce zdůrazňovala funkce postojová, emoční, dnes se ale částečně překrývá s funkcí sdělovací. Poznámka v metodické příručce jedné z učebnic CUP k procvičování intonace⁴² doporučuje, aby učitel zdůraznil důležitost intonace, jako součásti významu a častého prostředku vyjádření emocí. Rodilí mluvčí by mohli považovat za velmi nezdořilé např. vyslovení „please“ s klesavou intonací.

2.4.4. Nejčastější problémy českých mluvčích ve výslovnosti angličtiny

Zásadní problém je v samotné artikulaci. Čeští mluvčí jsou zvyklí řádně vyslovovat, zapojují mimické svaly a anglofonní svět jim v tomto připadá výrazně uvolněnější, až nedbalý. Anglická artikulace probíhá s pouze lehce povolenými čelistmi, zadní část jazyka po stranách dosahuje k vnitřní stěně horních dásní a zubům a špička nikdy nepřijde do kontaktu s dnem ústní dutiny.

Samohlásky rozlišujeme pouze dlouhé a krátké, v češtině se jedná o distinktivní rys, tj. rozlišující význam. *Délka* samohlásek je v angličtině ovlivněna následující hláskou, znělé hlásky je nepatrně prodlužují, takže např. bit, bid, beat, bead jsou příkladem 4 různě dlouhých samohlásek. S tím je také spojena *barva* samohlásek. Vedle např. dug [dʌg] vs. dark [dɑ:k], kde se opět řídíme spíše jejich délkou, nejzřetelnějším příkladem je ignorace tzv. otevřeného [æ], př. bed vs. bat, které čeština vůbec nezná. Třetím nedostatkem ve výslovnosti samohlásek je nedostatečná *redukce nepřízvučných slabik*, která je způsobena tím, že neutrální zvuk [ə] je nahrazován českým [e]. Ve výčtu je možné pokračovat např. vyslovováním /r/, které v RP existuje pouze jako spojovací zvuk při propojování („linking“), neutralizací /e, æ, eɪ, ɜ, ʌ, eɪ/ na [e], [e:] nebo [e:r].

V této souvislosti můžeme poznamenat, že právě anglická výslovnost [e] s uvolněnou čelistí je příkladem správně provedeného pěveckého vokálu [e] i v českých textech.

⁴² CLARK, R. YOUNG, A. *Face to face*, Cambridge: CUP 2005

V případě souhlásek jsou nejčastěji opomíjeny koncové hlásky, které, jak bylo zmíněno výše, mají zároveň vliv na kvalitu jim předcházejících samohlásek (např. „sad“ vs. „sat“). Dále koncové nebo středové [ŋ] je vyslovováno jako [ŋk] nebo [n] (např. ve slově „sing“), přídechové /p/, /t/, /k/ je ignorováno nebo vyslovováno jako [pch], [tch], [kch], dokonce i ve slabikách bezpřídechových /sp/, /st/, /sk/. Problém, se kterým se jistě setkal každý, je neznělá a znělá dentála [θ] a [ð] nahrazována [dz], [d] nebo [t], zaměňování /v/ a /w/ a nepropojování slov, která začínají na samohlásku.

Co se týká rytmu, český mluvčí často nerozlišuje oslabenou výslovnost, tím dává všem slovům stejnou důležitost a porušuje rytmický charakter celků. Některé celky (např. „some of us“) rozděluje, když je třeba je vnímat jako jedno slovo, druhou slabiku dvojslabičných slov většinou zkracuje (např. anglicky /lucky/ vs. česky /laky/, anglicky /nickle/ vs. česky /nikl/).

V intonaci se objevují nedostatky v intervalu mezi nejvyšším a nejnižším tónem. Nejčastější chybou je začátek nedostatečně vysoko a pozdější dotahování, příliš rychlý pokles nebo klesavý tón u každého přízvukného slova. V poslední řadě také užití klesavě stoupavého tónu namísto tónu jednoduchého stoupavého.

Modelem anglické výslovnosti používaným ve většině učebnic je tzv. RP, neboli Received Pronunciation. Jde o standardní formu britské angličtiny, kterou používá vzdělaná vrstva Britů a někdy je také označována jako BBC English. Standardem pro oblast Spojených států je American English. Přestože většina učebnic prosazuje především RP, na světě angličtinou hovoří stovky milionů lidí. Není možné postihnout všechny dialekty a dokonce i samotná RP je nestabilní. Naším cílem by proto mělo být osvojit si, a pomoci s tím i našim žákům, takovou výslovnost, která umožní dorozumění s rodilým mluvčím. Každý mluvčí může používat různé zvuky hlásek, odlišné od těch, které zná posluchač, společná by jim oběma ale měla být dobrá artikulace. Pro účely detailního studia jazyků a nutnost transkripce jejich unikátních zvuků byla na konci 19. století vytvořena mezinárodní fonetická abeceda (IPA = International phonetic alphabet). Otázkou je, a každý student začátečník ji svému učiteli jistě položí, zda je nutné naučit se rozpoznat jednotlivé znaky. Argument kladné odpovědi je prostý, pokud chceme plně využít možnosti i dvojjazyčných slovníků a nové slovíčko nejen napsat, ale i vyslovit, musíme alespoň pasivně IPA znát.

3. Využití písní ve výuce anglického jazyka

Užití hudební ukázky ve výuce nabízí možnost globálního uchopení jazyka po zvukové stránce. Její melodie, rytmus a celková emoce podpoří vnímání a zpracování obsažené informace. Píseň navíc představuje ukázkou živého jazyka. Posluchači předkládá slovní zásobu a gramatické jevy v kontextu, zároveň seznámí s jejich různými formami typickými pro mluvený jazyk. Při práci s písní a jejím textem se uplatňují všechny základní jazykové dovednosti – poslech, pozorné čtení, psaní i mluvení při závěrečné diskusi či porovnávání výsledků.

Dříve než učitel zahrne do výukového plánu hudební ukázkou, je třeba zohlednit několik podmínek. V případě, že zvolí píseň, je třeba, aby byla vhodná pro akustiku třídy, ne příliš hlučná, bez hutného podkladu a s jasným zpěvem. Přednost by tedy měly mít sólové interpretace. Výhodné je, aby píseň popisovala jednoduchý příběh, aby obsahovala opakování stejného výrazu nebo fráze v každé sloce. Opakování napomáhá k lepšímu zachycení v paměti. Je možné zařadit i písně se slangovým textem. Vyžadují však větší časovou investici pro vysvětlení kulturních souvislostí jejich vzniku. Pro mladší žáky je vhodné vybírat písně umožňující pohybové ztvárnění. Uspokojí to jejich potřebu pohybu a zároveň lépe fixuje informace do dlouhodobé paměti, protože kombinace verbální a fyzické reprodukce zaručuje nejvyšší úspěšnost zapamatování. Posledním důležitým faktorem ve výběru písní je jejich délka. Poslech je třeba několikrát zopakovat podle potřeb studentů, proto by maximem měly být tři sloky. Optimálním přístupem k výběru písně je průzkum hudebních preferencí studentů. Hudba, kterou studenti nejraději poslouchají, totiž sama o sobě zajišťuje motivaci k práci s ní. A potom i začátečníci mohou při vhodně zvoleném úkolu uspět, přestože písňové texty jsou většinou o několik úrovní výš než jejich znalosti.

Písně představují cenný zdroj autentického jazyka a existuje mnoho způsobů, jak je ve vyučování využít. Díky internetu je velmi snadné vyhledat texty a vložením do dokumentů se tak stanou součástí materiálů kdykoliv použitelných ve výuce. Způsoby, jak s texty pracovat, zahrnují:

- Doplnování chybějících slov – tato velmi obvyklá aktivita má svá úskalí, je třeba si dobře promyslet jaké slovo a proč vynechat. Jednodušší je vybírat vždy jeden slovní druh, nebo slova, která se rýmují. Postačující počet je asi deset slov. Pro zjednodušení úkolu se nabízí možnost vypsát přímo chybějící slova pod text, nebo očíslovat mezery a doplnit nápovědami;
- Hledání chyb – záměnou několika slov v textu přimějeme studenty k opravě textu. Opět je vhodné vybírat z jednoho slovního druhu a nepřekročit v množství číslo 10. Pro studenty vyšší úrovně je dobré předložit originální text obsahující hovorové výrazy s cílem převést je do spisovného jazyka. Zdůrazní se tak odlišnost jazyka písní;

- Komické útržky – kramářské písně – k této aktivitě jsou nejvhodnější písně, které vyprávějí příběh. Je třeba pečlivě píseň vybrat, zabývat se obsahem textu a ověřit si, zda studenti porozuměli hlavním myšlenkám. Méně pokročilým studentům je dobré pomoci s rozdělením písně do logických částí vhodných ke zobrazování (kresba, živé obrazy);
- Razení slok – toto je vhodné i pro začátečníky. Cílem skupinové práce je řazení jednotlivých předem oddělených částí textu do správného pořadí. Probíhá přímo během poslechu;
- Diskuse – píseň může být použita jako úvod do tématu k diskusi, za účelem seznámení s užitou slovní zásobou;
- Překlad – přestože někteří učitelé dávají přednost výuce pouze v cílovém jazyce, překlady textů mají studenti v oblibě. Samozřejmě je dobré vybírat texty, které stojí za to, aby byly přeloženy;
- Přepis – během poslechu je zápis textu obtížný, je třeba zvolit pomalou píseň nebo průběžně nahrávku zastavovat. Tato aktivita vyžaduje mimořádné soustředění;
- Doplnění další sloky – vyšší úrovně mohou vytvořit další sloku písně. Předtím než dá učitel prostor tvořivosti studentů, měl by upozornit na pravidelnosti, které píseň obsahuje, tj. vzorec a rýmy. K uzavření této aktivity se nabízí společné provedení výsledku.

Užití oblíbené hudby v hodinách umožňuje studentům pocítit úspěch, vnímat postup v učení a získaných znalostech, když si mohou s interpretem společně zazpívat refrén nebo dovedou rozdělit tok zvuků na jednotlivá srozumitelná slova. Jazyk se jim tímto způsobem velmi přiblíží.

Píseň je možné využít i k otestování osvojených jevů. Studenti sami rozdělí slovní zásobu, případně gramatické jevy, na již známé a nové, k jejichž zpracování budou potřebovat učitelovu pomoc. Zároveň určí, které gramatické jevy a slovní spojení preferují. Budou tak lépe motivováni k učení a více si důvěřovat. Zároveň ocení fakt, že jim učitel naslouchá. K testování lze využít formu překladu, přiřazování slovíček k připraveným definicím, nebo samostatné tvoření definic, doplňování do textu, vytváření příběhů s použitím daného seznamu slovní zásoby.

Užití hudební ukázky neznamena pouze poslech písně a práci s textem. Jo Budden z Britské rady⁴³ představuje pět způsobů, jak jinak lze hudbu v hodině využít:

⁴³ Teaching English. British Council. BBC. Dostupné na <http://www.teachingtips.org.uk/language-assistant/teaching-tips/using-music-songs> [online] [2009-05-03]

- vytvoření kulisy při příchodu studentů do třídy – studenti se naladí na výuku, ztlumením je pak jasně označen začátek hodiny;
- změna tempa hodiny – studenti někdy potřebují uklidnit po podněcující aktivitě nebo naopak probudit po dlouhém unavujícím úkolu. Po prvotním překvapení si studenti jistě zvyknou na poslech relaxační nebo naopak jejich oblíbené rytmické, energizující hudby během hodiny;
- určení časových limitů – místo ohlášení např. tři minut na aktivitu lze použít píseň. Studenti poznají, že se blíží konec a po doznění už budou připraveni vyslechnout další zadání;
- vyjádření pocitů – různá hudba vyvolá mezi studenty rozdílné reakce, slovně vyjádřené pocity napomohou k poznání studentů. Tyto tzv. „ledolamky“ („ice-breakers“), jak již název napovídá, jsou vhodnou aktivitou v úvodních hodinách, při seznamování s novým učitelem nebo spolužáky;
- hudební kresby – každý student kreslí cokoli ho napadne během poslechu zhruba 30vteřinového úseku skladby, poté předá výkres sousedovi po levé ruce a pokračuje na dalším, který mu předal soused vpravo. Tento postup se stále opakuje dokud skladba neskončí. Výkresy je poté možné použít pro popis, vyprávění příběhů, nebo jako základ pro ztvárnění snů, které se ostatní skupiny snaží odhalit. (Při práci s adolescenty je třeba přistupovat k jejich nápadům citlivě a obezřetně, protože tato aktivita může působit psychologicky a ukázat, nad čím opravdu mládež přemýšlí.)

Výuka anglického jazyka na střední škole zahrnuje i hodiny literatury. K přiblížení literárního díla slouží i jeho společné provedení. Příprava přednesu má mnoho společného se studiem hudebního díla, vyžaduje jiný přístup než pouhé pročtení. Je třeba se zamyslet nad autorovým záměrem, nad významem každého slova a jeho uplatnění v rámci věty. Společný projev pak přináší větší prožitek. K výčtu hudebních aktivit ve výuce je tedy třeba připojit i společný přednes literárního útvaru menšího rozsahu. Při skupinovém přednesu básně lze vedle individuálního nebo sborového provedení uplatnit např. hudební techniku kánonu. Udržet svou vlastní linku ale není pro člověka bez jisté hudební praxe snadné. Další možností podpory společného přednesu je podkreslení hudební nahrávkou. Také rytmizování a dle fantazie doplněné zvuky reprodukované nebo tvořené vlastním hlasem, či za pomoci okolních předmětů, obohatí prožitek z díla.⁴⁴

Písňe jsou mnohdy zhudebněnými básněmi. Je tedy možné použít pouze jejich text k vlastní hudební tvořivosti.

⁴⁴ SKOPEČKOVÁ, E. Aspects of the Didactics of L2 Literature. In: *Profilingua 2007*. Plzeň: FF ZČU 2007

Pro výuku začátečníků se pro snadnější osvojení slovní zásoby nejčastěji užívají jednoduché a uměle vytvořené říkanky a písně. V učebnicích užívaných v našich školách jsou to tyto:

The Alphabet Song – v různých obměnách se procvičují jednotlivé hlásky. Rozdíl mezi britskou a americkou verzí je v písmenu „z“, které BrE vysloví [zed], kdežto AmE jako [zi:]

A - B - C - D - E - F - G
H - I - J - K - L - M - N - O - P
Q - R - S - T - U and V,
W - X - Y and Z
Now I know my A - B - C's
Next time won't you sing with me?

Colours – pro procvičení slovní zásoby barev je vhodná například tato říkanka. Pro nejmenší žáky mohou na pracovním listu vzorová slova zastoupit obrázky. Vynechá se tím nutnost čtení a pozornost se z pravopisu přenesou pouze na zvuk slova.

It sounds like bed. What colour is it?
It is red.
It sounds like shoe. What colour is it?
It is blue.
It sounds like kite. What colour is it?
It is white.
It sounds like bean. What colour is it?
It is green.
It sounds like clown. What colour is it?
It is brown.

Hickory, dickory, dock! je oblíbená především pro procvičení čísel. Užívá ale i minulých tvarů sloves.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **one**
The mouse ran down,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **two**
And down he flew,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **three**
And he did flee,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **four**,
He hit the floor,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **five**,
The mouse took a dive,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **six**,
That mouse, he split,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
The clock struck **seven**,
8, 9, 10, 11,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
The mouse ran up the clock,
As **twelve** bells rang,
The mousie sprang,
Hickory Dickory dock.

Hickory Dickory dock,
„Why scamper?“ asked the clock,
„You scare me so
I have to go!
Hickory Dickory dock.“

Anglická verze **Are You sleeping, brother John?** původně francouzské písně, která má svůj protějšek snad v každém jazyce a lze ji zpívat v kánonu, obsahuje přítomný průběhový čas.

Are you sleeping,
Are you sleeping?
Brother John?
Brother John?
Morning bells are ringing,
Morning bells are ringing,
Ding ding dong,
Ding ding dong.

Old MacDonald had a farm vtipně přibližuje domácí zvířata. Hra se zvuky nenápadně tříbí žákův sluch a navíc láká k vlastní dětské tvořivosti a doplňování dalších slok.

Old MacDonald had a farm,
E - I - E - I - O
And on that farm he had some **cows**.
E - I - E - I - O
With a **moo-moo** here,
And a moo-moo there,
Here a moo, there a moo
Everywhere a moo-moo

Old MacDonald had a farm,
E - I - E - I - O
... **dogs** - a woof-woof
... **chickens** - a cluck-cluck
... **turkeys** - a gobble-gobble
... **pigs** - an oink-oink
... **sheep** - a baa-baa

10 Little Indians je v některých učebnicích nahrazena verzí **10 Little Monsters**. Tato píseň je americký tradicionál z 19. století, který za svou dobu existence získal i mnoho textových verzí. V Americe politicky citlivé slovo „Indians“ je někdy nahrazováno neutrálním „soldier-boy“ nebo „teddy bear“. Irský nápěv ale zůstává stejný a účel také: procvičení základních číslovek do 10.

One little, two little, three little Indians
Four little, five little, six little Indians
Seven little, eight little, nine little Indians
Ten little Indian boys.

Ten little, nine little, eight little Indians
Seven little, six little, five little Indians
Four little, three little, two little Indians
One little Indian boy.

Podobně píseň **Ten Green Bottles** odpočítává základní číslovky. Zároveň ale obsahuje nepříliš častou formu podmínkové věty „*if something should happen, there would (be some consequence)*“ vyjadřující reálnou ale nepravděpodobnou podmínku. Tento jev se objevuje v gramatických přehledech pro velmi pokročilé studenty. Pokud tedy učitel nepředzpěvuje celý text kromě číslovek, které doplňují žáci, osvojí si žáci text bez pochopení jeho struktury, a této znalosti využijí později.

[: TEN green bottles hanging on the wall:]
And **if** one green bottle **should** accidentally **fall**,
There'd **be** NINE green bottles hanging on the wall.

[: NINE green bottles hanging on the wall:]

...

[: EIGHT green bottles hanging on the wall:]

...

Jednou z metod výuky cizího jazyka je metoda TPR (Total Physical Response)⁴⁵, která zapojuje do výuky pohyb a pomáhá tak žákům s převážně kinestetickou pamětí. Nejčastěji se užívá k osvojení označení různých předmětů nebo sloves vyjadřujících nějakou aktivitu. Ve výuce může jít o plnění povelů formou hry *Simon Says* nebo propracovanější aktivity zahrnující gramatické struktury jako je vyprávění příběhů.⁴⁶ Učebnice nejčastěji užívají píseň **If you're happy and you know it, clap your hands**, která existuje např. i v české verzi *Když jsi veselý a*

⁴⁵ „odpověď celým tělem“

⁴⁶ Wikipedia. The Free Encyclopedia. Dostupné na http://en.wikipedia.org/wiki/Total_Physical_Response [online] [2009-06-23]

šťastný, zatleskej. Vedle zábavného a kreativního procvičování slovní zásoby se objevuje běžná podmínková věta prvního typu: *If you're happy..... your face will show it.* (Jestli jsi šťastný, tvůj obličej to ukáže), a zároveň kombinovaná s rozkazovacím způsobem: *If you're happy, nod your head.* (Jestli jsi šťastný, kývni.)

IF YOU'RE HAPPY

Traditional

Arranged by K. BAYLESS

Happily F C₇

If you're hap - py and you know it, clap your hands (clap, clap). If you're

hap - py and you know it, clap your hands (clap, clap). If you're

B⁷ F

hap - py and you know it, Then your face will sure - ly show it, If you're

C₇ F

hap - py and you know it, clap your hands (clap, clap).

2. If you're happy and you know it, stamp your feet.
3. If you're happy and you know it, nod your head.

4. If you're happy and you know it, swing around.
5. If you're happy and you know it, shout out loud!

⁴⁷ Tato píseň je převzata z knihy BAYLESS, K. M., RAMSEY, M. E. *Music: A Way of Life for the Young Child.* Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company, 1986 (str. 109)

Písňe s vánoční tematikou, které se objevují téměř v každé učebnici jsou **Jingle Bells** a **We wish you a Merry Christmas**.

WE WISH YOU A MERRY CHRISTMAS

English carol

Arranged by K. BAYLESS

F B \flat Gm C

We wish you a mer-ry Christ-mas, We wish you a mer-ry Christ-mas, We

F B \flat C7 Gm C7 F

wish you a mer-ry Christ-mas, And a hap-py New Year!

2
Now bring us some figgy pudding,
Now bring us some figgy pudding,
Now bring us some figgy pudding,
And bring it out here.

3
For we love our figgy pudding,
For we love our figgy pudding,
For we love our figgy pudding,
So bring some out here.

4
We won't go until we get some,
We won't go until we get some,
We won't go until we get some,
So bring some out here.

Návrh na jejich využití se objevuje v následujících kapitolách, kde jsou uvedeny i příklady dalších písni a aktivit, případně odkazy na zpěvník.

Protože většina písni není zaměřena pouze na jeden jazykový jev, nabízí se následující dělení podle jevu převládajícího.

3.1. Výuka a procvičování fonetických a fonologických jevů pomocí písni

Jednotlivé jazyky se liší škálou zvuků, kterou je nutné si osvojit. Zpočátku je obtížné tyto zvuky vůbec rozpoznat. Jak již bylo řečeno, cílem učitele je dovést žáka k takové výslovnosti, aby byla maximálně eliminována možnost nedorozumění. A písňe, které žáci sami často opakovaně poslouchají, již napomáhají k nevědomému třídění a ukládání zvuků. Proto je vhodné připravit aktivity, které textů písni využívají. Navrhované aktivity vycházejí z poslechu

písni bez notového zápisu. Příložené CD obsahuje odkazy na hudební klipy na serveru YouTube.

Aktivita 1

Ve vybrané písni vynecháme slova nesoucí rým.

Např. **Lemon tree** (Fool's Garden)

I'm sitting here in a boring _____
 It's just another rainy Sunday _____
 I'm wasting my time, I got nothing to do
 I'm hanging around, I'm waiting for you
 But nothing ever happens -- and I wonder

I'm driving around in my _____
 I'm driving too fast, I'm driving too _____
 I'd like to change my point of view
 I feel so lonely, I'm waiting for you
 But nothing ever happens, and I wonder

a) Doplňte chybějící slova do textu.

b) Přiřadte doplněná slova k daným symbolům fonetické abecedy a přidejte další podobná slova ke každé skupině.

a:	u:
far	room
car	afternoon
-----	-----

Celá píseň viz Příloha 3.1a

Aktivita 2

Alternativou je využití tzv. „minimal pairs“ – dvojic slov, které se odlišují pouze jednou hláskou.

a:	aɪ	aʊə
far	why	power
car	sky	shower

Učitel připraví samostatné karty s jednotlivými slovy, ze kterých studenti nejprve vytvoří dvojice, při poslechu potom vyberou příslušné slovo, které se objevuje v písni. Vhodné je zaměřit se pouze na souhlásky nebo pouze na samohlásky, případně dvojhlásky a trojhlásky.

Příloha 3.1b uvádí kombinaci všech zmíněných kategorií.

Kombinacemi zvuků vznikají slova. V případě, že slova existují v obou jazycích (např. „existence“), mohou se lišit počtem slabik. Jistě se však liší slovním přízvukem. Každé slovo má svůj vzorec. Pro angličtinu jsou typické nepřízvučné slabiky vyžadující oslabenou výslovnost, což pro studenty představuje obtížnou součást výslovnosti, proto mnohdy volí přílišné zdůrazňování přízvučných slabik, místo oslabení slabik nepřízvučných. Písňové texty ve spojení s rytmem hudby často zvýrazňují slovní přízvuk a tím usnadňují jeho zapamatování.

Aktivita 3

V textu, který mají studenti k dispozici zvýrazníme vybraná slova, jejichž vzorec zobrazující rozložení přízvučných a nepřízvučných slabik, je v písni zřetelný. Tento necháme studenty nejprve zaznamenat, případně prodiskutovat se sousedem a následně ověřit poslechem.

PATTERN			
1. ■ ■	2. ■ ■	3. ■ ■ ■	4. ■ ■ ■ ■
Sunday	around	everything	isolation

Pokročilejší studenti mohou přímo během poslechu podtrhávat přízvučné slabiky. Drilovým opakováním pak fixujeme jejich výslovnost. Uzavřeme přezpíváním celé písně.

Požadavek plynulé řeči přináší další jevy, které výslovnost ovlivňují. Propojování a zdůrazňování některých informací je důležitější než vzory izolovaných slov. Často tedy dochází k jejich slučování („contracted forms“). Právě v písňových textech se pak psaná forma mění podle požadovaného zvuku. Např. „cos“ nebo „cause“ nahrazuje spojku „because“, „gonna“ nahrazuje „going to“, „wanna“ místo „want to“. Studenti se, obzvláště v začátcích, učí slovní zásobu izolovaně a snaží se proto všechno vyslovit se stejnou důležitostí. Stažené tvary považují mylně za slang.

Aktivita 4

Učitel vybere píseň s množstvím stažených forem a přepíše je do jejich plného znění. Studenti je pak během poslechu přiřazují. Tato aktivita je vhodná i pro úplné začátečníky.

Od úrovně začátečníků je to bezpochyby koncovka -s u sloves ve 3. osobě čísla jednotného. Objevuje se např. v písni **She Loves You** od Beatles. Tato píseň obsahuje minimum zkrácených forem, naopak v refrénu mnohokrát opakované věty ve třetí osobě snadno v paměti utkví. Počet slok dává prostor pro jakoukoliv z dříve popsaných forem práce s textem. (Viz Příloha 3.2.1a)

Další problematickou gramatickou strukturou je předpřítomný čas („Present Perfect“). Ačkoliv u českých studentů převládá představa nahraditelnosti tohoto slovesného času časem minulým prostým („Simple Past“), v angličtině jde o naprosto specifický a v živém jazyce užívaný jev. Píseň irské skupiny U2 **Still haven't found what I'm looking for** popisuje životní zkušenost, která je v refrénu vždy podpořena titulním zvoláním. V tomto případě lze rozdělit text na sloky bez refrénu. Studenti obdrží maximálně dva řádky sloky s úkolem naučit se je z paměti. Při poslechu se pak řadí za sebe podle slyšeného pořadí. Při kontrolním poslechu každý reprodukuje společně s nahrávkou svůj úryvek, refrén provedou všichni společně. Učitel průběžně provádí kontrolu výslovnosti a pozornosti. Nutnost vnímat tempo písně zároveň podporuje hudební představivost a koncentraci. Pokud je počet žáků příliš vysoký, rozdělením do skupin lze docílit zapojení každého z nich. (Viz Příloha 3.2.1b)

V neposlední řadě je třeba zmínit podmínkové věty („conditionals“), jejichž několik typů často vyžaduje moment k zamyšlení a utřídění jejich podoby. Opakováním písní dochází k zautomatizování tohoto gramatického požadavku. Vedle písní uvedených v učebnicích vyhovuje prvnímu typu podmínkových vět např. píseň Roda Stewarta **I don't want to talk about it**. Pro druhý typ je vhodná např. píseň Erica Claptona **Tears in Heaven**. (viz Příloha 3.2.1c a 3.2.1.d)

3.2.2. Lexikální jevy

Při práci s lexikálními jevy je třeba si uvědomit faktory, které ovlivňují jejich učení. Jsou to především obtížná vyslovitelnost nebo přítomnost pravopisné spřežky, která obvykle zastupuje jiný zvuk. Komplexnost a délka slov také hraje roli. Čím delší slovo, tím hůře se ukládá do paměti. Proto jsou v řeči používána častěji kratší slova. Pokud jsou lexikální jevy spojeny s obtížnou gramatikou nebo neodpovídají podobně vypadajícímu výrazu, existujícímu v mateřském jazyce (tzv. „false friends“) nebo pokud mají mnoho významů, je jejich osvojení také obtížné. Vliv má i omezená použitelnost daného výrazu v širším kontextu, jeho konotace a idiomaticita. (Thornbury: 2002)

Rozšíření slovní zásoby pomocí písní a říkadel je hlavním způsobem užívaným při práci s nejmenšími dětmi. V následující části předkládáme nejprve několik písní, u nichž byl věk žáka hlavním kritériem při výběru:

Bingo¹⁹ je určena nejmladším žákům, je zaměřená na písmena abecedy. Během zpěvu jsou písmena postupně nahrazována tleskáním. Poprvé tedy přezpívají celou píseň, při prvním opakování tlesknou místo písmene „b“ ve slově Bingo. Při druhém opakování již tlesknou místo „b“ a „i“ atd.

BINGO

Scottish song

Arranged by K. BAYLESS

There was a farm - er who had a dog, And Bin - go was his

name - O. B - I - N - G - O, B - I - N - G - O,

B - I - N - G - O, And Bin - go was his name - O

Suggestions

Sing the song through as written. Then repeat it and clap or tap instead of singing the letter "B" in "B-I-N-G-O." On the next repetition substitute clapping the letters "B" and "I," etc. (This song is excellent for helping develop concentration.)

¹⁹ Tato píseň je převzata z knihy BAYLESS, K. M., RAMSEY, M. E. *Music: A Way of Life for the Young Child*. Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company, 1986 (str. 101)

I'm not afraid of... (Příloha 3.2.2a) Tato píseň obsahuje opakování jedné fráze společně s výčtem jednotlivých živočichů. Žáci při poslechu řadí živočichy podle nahrávky, zároveň podvědomě fixují složené slovní spojení i s předložkou.

Head, body, arms and legs (Příloha 3.2.2b) je píseň vhodná pro aktivní pohybové ztvárnění. Ukazováním na jmenované části těla se žákům snadněji propojí význam a forma slova. Tato aktivita je vhodná na úvod hodiny zaměřené na slovní zásobu popisující lidské tělo.

Píseň **Funny Little Song**⁵⁰ usnadňuje osvojení sloves vyjadřujících pohyb. Využívá zpěv, rytmické ostinato ve třech libovolně kombinovatelných slokách a zároveň provedení zpívaného textu. Individuálně nebo ve dvojicích dává prostor pro vlastní tvořivost žáků a díky pohybu, hravosti a rytmu tak zapojuje obě mozkové hemisféry.

Funny Little Song (Action Song)

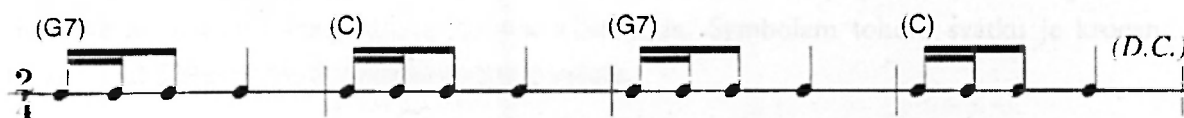
Text und Musik: Konnie Saliba

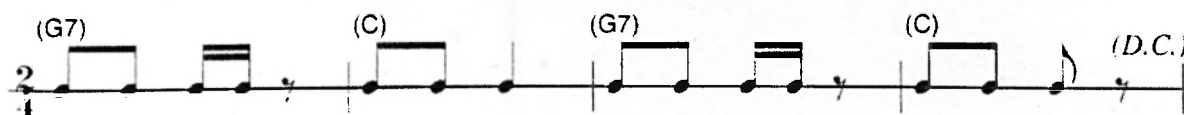
Ref.: Lis-ten to my fun-ny lit-tle song, I'll sing it twice, 'cause it's not ver-y long.

1. Let's add a clap (clap) and two snaps, (snap) turn a - round, touch the ground.

2. Shake a right hand, shake a left hand, touch a right knee, touch a left knee.

3. Hook right el-bows, round we go, hook left el-bows, round we go.

Dalším vhodným kritériem při výběru písní je téma. Při výuce cizího jazyka je vhodné využít každé mimojazykové zkušenosti, která přibližuje kulturu země, ze které jazyk pochází. Během školního roku je hned několik příležitostí k připomenutí zásadních událostí:

⁵⁰ Tato píseň je převzata z knihy MAIERHOFER, L., KERN W. *Sing&Swing* (str. 73)

Halloween – připomínka zemřelých v předvečer svátku Všech svatých. V anglofonním světě je to velmi oblíbená příležitost k zábavě v převlecích. Symbolem tohoto svátku jsou dýně, vyřezané do tvaru obličeje, se svíčkou uvnitř („jack-o-lantern“).⁵¹

JACK-O'-LANTERN

Happily Words and music by K. BAYLESS

Jack - o' - lan - tern, Jack - o' - lan - tern, you're as hap - py as can be. With

two big eyes and one big nose, A smile as big as this you see.
 (hands form circles for eyes) (hands form triangle) (fingers spread smile across the face)

Thanksgiving Day – Den díkůvzdání – připomínka přistání puritánů uprchlých z Velké Británie u břehů Ameriky a poděkování za úrodu. Datum oslavy této události je pohyblivé a liší se i v rámci severoamerického kontinentu. V Kanadě si tento den připomínají druhé pondělí v říjnu, ve Spojených státech čtvrtý čtvrtek v listopadu. Symbolem tohoto svátku je krocan („turkey“) jako hlavní chod společné rodinné večeře.

⁵¹ Tato píseň je převzata z knihy BAYLESS, K. M. RAMSEY, M. E. *Music: A Way of Life for the Young Child*. Columbus, Ohio: Merrill Publishing Company, 1986 (str. 113)

FIVE FAT TURKEYS

Traditional

Five fat turkeys are we, We
slept all night in the tree, When the cook came a-round we
could-n't be found, So that's why we're here you see.

Vánoce jsou nejoblíbenějším svátkem u nás i v zahraničí. Učitel má na výběr z velkého množství vánočních melodií a nápěvů. K rozvoji kreativního užívání jazyka poslouží např. výše zmiňovaná nejznámější americká koleda Jingle Bells. Studenti vytvoří vlastní text podle zadaného tématu (letní tábor, škola, zvířata).

ORIGINÁL

Chorus:

Jingle bells, jingle bells
Jingle all the way
Oh, what fun it is to ride
In a one horse open sleigh
Jingle bells, jingle bells
Jingle all the way
Oh, what fun it is to ride
In a one horse open sleigh

Dashing through the snow
In a one horse open sleigh
O'er the fields we go
Laughing all the way

ÚPRAVA

Chorus:⁵²

Junior boys, Junior girls,
laughing all the way.
Oh what fun it is to run
in Summer Camp each day.
Junior boys, Junior girls,
laughing all the way.
Oh what fun it is to run
the Junior Bells all say.

We come from everywhere,
We're always in your hair,
But we're so cute and lovable
You smile when we are there.

⁵² *Music and Songs* by Tim Murphey, OUP, 1992

White Christmas je velmi pomalá píseň, je tedy vhodná např. k přepisu textu během poslechu. Santa Claus is coming to town lze použít i pro výuku gramatického jevu „had better...“ vyjadřujícího doporučení nebo varování. Příloha 3.2.2c

3.3. Využití písní v jednotlivých fázích hodiny

Dle metodiky anglického jazyka zahajuje vyučovací hodinu zahřívací část, která je důležitá pro navození příjemné učební atmosféry. V systému rychlého sledu vyučovacích hodin, který české pojetí školního vzdělávání představuje, pomůže tato fáze studenty naladit na výuku anglického jazyka. Neměla by trvat déle než pět minut a rozhodně by neměla obsahovat zkoušení předchozí látky.

Hudební aktivitou vhodnou pro tuto část hodiny je např. pozorný poslech krátkých ukázek. Učitel si připraví pásmo 20 – 30 vteřinových úseků různých písní, úkolem studentů je na jeden poslech zaznamenat vyučujícím určené klíčové slovo dané ukázky.

Aktivita 1

Z pásma písní Three Wise Men (James Blunt), Yellow submarine (The Beatles), Boulevard of broken dreams (Green Day), Too much love will kill you (The Queen) запиšte číslo, barvu, část města, emoci.

Náročnost úkolu lze upravit požadavkem na hledaný výraz (*Hledejte slova začínající písmenem R. Spočítejte, kolikrát se objevila v ukázce číslovka.* atd.) nebo práci ve dvojicích, ve skupinách.

Aktivita 2

Tzv. „running dictation“ spojený s řazením textu do slok.

Učitel připevní na tabuli list s větami, které jsou textem písně v nesprávném pořadí. Studenti pracují ve dvojicích, které mezi sebou soutěží. Jeden z dvojice čte text na tabuli, snaží si zapamatovat co nejdélší úsek a přináší jej k druhému studentovi, který sedí v lavici a fragmenty zapisuje. V polovině se vymění. Po zaznamenání všech vět řadí společně text do smysluplných celků. Poslechem písně poté zkontrolují správné pořadí.

Přestože tato aktivita zabere více než 5 minut, v úvodu žáky aktivizuje, procvičí společně čtení, mluvení, psaní i poslech a je velmi zábavná.

Po úvodní části následuje prezentace nové látky. Ta je zaměřena na slovní zásobu, nebo na gramatiku. I pro tuto fázi je možné použít píseň. Z jejího textu studenti sami postupně vyvodí

použití nebo význam. Příklady jsou uvedeny v kapitole Výuka a procvičování dalších jazykových jevů, také viz Příloha 3.2.1d.

Po představení nových struktur je třeba učitelem kontrolovaného procvičení ústní nebo psanou formou. Píseň, která v tomto případě zazní až po aktivitě, slouží jako kontrola samostatné práce studentů.

Aktivita 3

Příloha 3.3 – píseň Dear Mr. President

Učitel vybere vhodný text zaměřený např. na tázací výrazy („question words“) a doplní jiné varianty. Studenti individuálně vybírají správný výraz podle smyslu. Svůj výběr pak ověří poslechem.

Čtvrtá fáze hodiny představuje přenesení nové látky do světa aktivního užívání, nejlépe právě pomocí autentických materiálů mimo učebnici. Aktivitami může být čtení s porozuměním, poslech nebo diskuse na dané téma.

Aktivita 4

Učitel si připraví pásmo ukázek typické hudby z různých zemí světa. Studenti hádají jejich původ, popisují emoce, jaké to v nich vyvolává, pojmenovávají hudební nástroje. Tato aktivita je vhodným úvodem k diskusi např. na téma Anglicky mluvící země světa.

V závěru hodiny je třeba provést zopakování a shrnutí nové látky, které odkryje, zda došlo k naplnění stanoveného cíle.

Tento postup je odborníky považován za optimální. Každý den, každá vyučovací hodina a každá skupina ale přináší rozdílnou atmosféru, se kterou se musí učitel vyrovnat. Představy, které měl při tvoření přípravy, někdy neodpovídají realitě a je třeba, aby pohotově reagoval a svůj plán upravil.

3.4. Výukový plán

V této části práce jsou předloženy návrhy konkrétních příprav na vyučování. Záměrně je třemi různými způsoby použita pouze jedna populární píseň, aby byla podpořena myšlenka univerzality písňového materiálu v jazykové výuce. Přípravy jsou zaměřeny podle výše diskutované problematiky a jsou určeny žákům druhého stupně základní školy.

3.4.1. Výukový plán zaměřený na fonetické a fonologické jevy

ročník: 7.

počet žáků: 14

úroveň: A2

rozsah: 1 vyučovací hodina

cíl hodiny: představení a procvičení přízvučných a nepřízvučných slabik

pomůcky a materiály: CD přehrávač, 3 jazykolamy

1) warm up (10 minutes) – tongue twisters

GW a competition in groups of 3 + 2 judges

Try to say these sentences as fast as possible at least three times without any mistake and choose the best person in your group.

The two students are judges and give you 1-3 points for each twister. The one with the highest points wins.⁵³

<p>The sun shines on shop signs.</p> <p>Peter Piper picked up a piece of paper.</p> <p>Three grey geese in the green, green grass.</p>

⁵³ Pokuste se vyslovit tyto věty co nejrychleji, nejméně třikrát za sebou bez chyby a vyberte nejlepšího člena z vaší skupiny.

Dva studenti jsou rozhodčí a udělí vám 1-3 body za každý jazykolam. Kdo získá nejvíce bodů, vyhrává

2) listening (10 minutes) – a song **With A Little Help From My Friends (The Beatles)**

IW Listen to the song and fill in the gaps (Příloha 3.4.1a) – there are more than one word
Sing along and exaggerate the printed words.⁵⁴

3) presentation (3 minutes) – strong and weak syllables

WC In natural speech you can hear that some syllables are easier to recognize, some are more difficult...

On the three tongue twisters mark the stress. → written on the BB (Příloha 3.4.1b)⁵⁵

4) practice (15 minutes) – sounds

PW From the given list of words (Příloha 3.4.1c) make pairs of those that rhyme.
Which vowel is the one that makes the rhyme?⁵⁶

5) grammar (2 minutes) – „gonna“

WC Usually, in songs or spoken language you can hear...

Do you know any other similar phrases?⁵⁷

6) summary (5 minutes)

WC Sing the song again.⁵⁸

⁵⁴ Poslouchejte a doplňte chybějící slova nebo fráze.
Zpívejte a přeženejte zdůraznění tištěných slov.

⁵⁵ V přirozené mluvě můžete slyšet, že některé slabiky jsou snadněji rozeznatelné, některé hůře...
Na našich třech jazykolamech vyznačte přízvuk → napsáno na tabuli

⁵⁶ Z předloženého seznamu slov vytvořte dvojice, které se rýmuji.
Které samohlásky jsou ty, které tvoří rým?

⁵⁷ Obvykle v písních a mluveném slově můžete slyšet...
Znáte nějaký podobný výraz?

⁵⁸ Zaspívejte píseň ještě jednou.

Popis hodiny:

Ad 1) Úvod hodiny je věnován jazykolamům. Pro zapojení všech jsou žáci rozděleni do skupinek po třech, přebývající žáci jsou rozhodčí. Z každé skupinky vzejde jeden zástupce, který dokáže říct všechny tři jazykolamy nejrychleji, třikrát za sebou bez chyby. Mezi vybranými pak proběhne finále před celou třídou, kdy rozhodčí udělí každému soutěžícímu za každý jazykolam 1-3 body. Soutěžící s nejvyšším počtem bodů vyhrává. Tato aktivita je zábavná, motivuje soutěžním prvkem a zároveň vyžaduje individuální preferenci některých slabik, aby byla výslovnost co nejrychlejší.

Ad 2) Následuje poslechová aktivita. Studenti obdrží pracovní listy s textem písně, ve kterém jsou vynechána slova a slabiky s oslabenou výslovností. Studenti se během poslechu snaží doplnit chybějící text. Vzhledem k náročnosti úkolu bude třeba minimálně jednoho opakování celé písně. Během kontrolního poslechu žáci zpívají píseň společně s nahrávkou a záměrně zvýrazňují pouze tištěná slova.

Ad 3) Po tomto úvodu je třeba věnovat čas krátkému vysvětlení existence oslabené výslovnosti v mluveném jazyce, jako důkaz poslouží opět vybrané jazykolamy z úvodu hodiny, ve kterých žáci sami označí podle jejich názoru výraznější slabiky.

Ad 4) Pro procvičení zvuků jednotlivých samohlásek je aktivita pracující se slovní zásobou z textu písně. Ve dvojicích žáci vybírají z připraveného seznamu slov, která se rýmují a určí jakou samohlásku / dvojhásku slova obsahují. Rychlejší dvojice vymyslí nebo najdou ve slovníku ještě další vhodné příklady.

Ad 5) Záměrně je do seznamu zařazen i výraz „gonna“, který je třeba vysvětlit jako jev specifický pro jazyk písní, a který v tomto případě nemá žádný výraz do dvojice.

Ad 6) Po závěrečném shrnutí a s novým pohledem na silnou a oslabenou výslovnost si s prožitkem všichni ještě jednou píseň zazpívají.

3.4.2. Výukový plán zaměřený na gramatiku

ročník: 6.

počet žáků: 16

úroveň: A1

rozsah: 1 vyučovací hodina

cíl hodiny: rozlišit použití výrazů „anybody“ a „somebody“ v otázce a oznamovací větě

pomůcky a materiály: malý bubínek, dřívka, tamburina, metalofon, kytara, jazz chant, text písně a karty s jednotlivými částmi textu

1) warm up (5 minutes) – two-syllable words in rhythmical chain

WC Teacher plays e.g. a little drum, goes through the classroom and asks students to invent and say in rhythm any two-syllable word.

*Repeat what your colleague said and add your own.*⁵⁹

2) a jazz chant (15 minutes)

WC Students get papers with the chant (**Příloha 3.4.2a**)

Make 2 groups, listen and repeat. Teacher accompanies the chant with a tambourine or just snapping. Students gradually learn the chant.⁶⁰

3) miming the emotions (10 minutes)

WC How do you feel by the end of the day? (Jak se cítíš na konci dne?)

How do you feel on Saturday? (Jak se cítíš v sobotu?)

How do you feel now? (Jak se cítíš teď?)

GW *Answer somehow the question „How do you feel?“ Use any given musical instrument and mime it. Your colleagues will guess your feeling.*⁶¹

4) a song (13 minutes) – **With A Little Help From My Friends (The Beatles)**

IW Students get separate sentences of the song on a piece of paper and complete the lyrics.

1st listening – *Find your sentence in the text, listen carefully to the song and try to find the right rhythm and pronunciation of your sentence.*

2nd listening – *Sing your sentence along the tape.* Teacher plays e.g. tambourine or piano. (**Příloha 3.4.2b**)

⁵⁹ Učitel prochází třídou a hraje např. na malý bubínek. Žáci vymýšlí jakékoliv dvojslabičné slovo a v rytmu ho přidají do řetězu slov.
Zopakujte co řekl váš spolužák a přidejte svoje slovo.

⁶⁰ Vytvořte dvě skupiny, poslouchejte a opakujte. Učitel doprovází přednes tamburinou nebo luskáním. Žáci se chant postupně učí.

⁶¹ Odpověz na otázku „Jak se cítíš?“ Použij jakýkoliv hudební nástroj a pantomimu. Spolužáci budou hádat.

WC *Now we all perform the song together.*⁶²

5) summary (2 minutes)

WC *Look at the chant. When do we use „somebody“? → in declarative sentences*

*And when do we use „anybody“? → in questions*⁶³

Popis hodiny:

Ad 1) Tato hodina je zaměřena na gramatický jev anybody/somebody prostřednictvím hry se slovy. Na úvod hodiny učitel použije malý bubínek, ozvučná dřívka nebo jakýkoliv rytmický hudební nástroj a nastolí dvoudobé metrum. Sám začne řetěz dvojslabičných slov a poté žáci postupně přidávají své nápady tak, že zopakují slovo předchozí a doplní svoje, podpořeni tepem bubínku.

Ad 2) Od slovního řetězu se hodina plynule přesune k jazz chant. Žáci obdrží připravený krátký text vystavěný na refrénu písně *With a little help from my friend*. Skupina se rozdělí na dvě poloviny. Za podpory tamburiny jedna skupina přesně rytmicky opakuje slovo „somebody“, druhá „anybody“. Zpočátku se opakují pouze tato dvě slova. Když každá skupina bezpečně ovládá svůj rytmus, učitel přednese celý text. Žáci sledují a přidávají se ve správném okamžiku se svou variantou. Postupně opakují všichni celý text a dělí se pouze na stále opakovaných výrazech „anybody“ a „somebody“.

Ad 3) Po rytmické části hodiny učitel pokládá žákům otázky na jejich pocity v tuto chvíli, v určitou denní dobu apod.. Vytvoří tak přechod k nové aktivitě vyjadřování nálad a pocitů. Žáci jsou rozděleni do skupin po 4, v menším kolektivu se snadněji zbaví zábran. Postupně představují své nálady pantomimicky a pomocí hudebního nástroje a jejich spolužáci se snaží odhalit význam. Pro širší škálu nálad a možností jejich vyjádření je nejvhodnější snadno ovladatelný metalofon, kytara, zobcová flétna a rytmické nástroje Orffova instrumentáře. Hudební kreativita podpoří vybavení a osvojení slovní zásoby.

Ad 4) Otázka na pocit (a text jazz chantu) se objevuje v samotném textu písně, kterou společně všichni po postupném nácviku provedou. Každý žák obdrží celý text a vylosuje si část,

⁶² Studenti obdrží kompletní text písně a vylosují si k tomu jednotlivé věty.

poslech – najděte svou větu v textu a pečlivě vnímejte její rytmus a výslovnost

poslech – zapívejte svou větu s nahrávkou. Učitel k tomu hraje na tamburinu nebo na klavír.

Nyní si společně píseň zapíváme.

⁶³ Znovu se podívejte do textu písně a odpovězte, kdy se užívá „somebody“? → v oznamovací větě; Kdy se užívá „anybody“? → v otázce

kteřou bude interpretovat sám. Během prvního poslechu se zorientuje v textu a zaměří se na výslovnost dané části. Během druhého poslechu se přidá k nahrávce a svou větu nahlas zazpívá. Učitel hraje společně s nahrávkou pokud možno na klavír, nebo pouze na rytmický nástroj, aby třetí provedení už mohlo zaznít pouze s oporou učitelova doprovodu.

Ad 5) Závěr hodiny je věnován krátkému shrnutí použití ekvivalentu českého „někdo, někoho“ v anglické větě. Důkladné přečtení textu píšně potvrdí rozdíl ve tvaru užitém v otázce („anybody“) a v oznamovací větě („somebody“).

3.4.3. Výukový plán zaměřený na slovní zásobu

ročník: 9.

počet žáků: 16

úroveň: A2

rozsah: 1 vyučovací hodina

cíl hodiny: osvojení slovní zásoby lidských charakterových vlastností

pomůcky a materiály: CD přehrávač, karty se slovní zásobou a definicemi, tamburina, činelky, malý buben

1) warm up (5 minutes) – a song **With A Little Help From My Friends (The Beatles)**

IW *Listen to the song and write down as many words you hear as possible.*⁶⁴

(Příloha 3.4.1)

2) training of the song (13 minutes) – (nácvik písně)

GW *Repeat what I do.* (Opakujte po mně.)

→1) melody, 2) singing ostinato, 3) instrumental ostinato

(Příloha 3.4.3a)

3) vocabulary (15 minutes)

WC *What is the song about?* → love, friendship (O čem tato píseň je? → láska a přátelství)

What does it mean to you to be a friend? (Co pro tebe znamená přátelství?)

⁶⁴ Poslouchejte píseň a zapište co nejvíce slov, která uslyšíte.

Is love more than friendship? (Je láska víc než přátelství?)

How many real friends have you got? (Kolik opravdových přátel máš?)

What is your best friend like? (Jaký je tvůj nejlepší přítel?)

What qualities does s/he have? → write the adjectives on BB (Jaké má vlastnosti? → napište přídavná jména na tabuli)

GW In groups of 4 students

a) Make two categories of POSITIVE and NEGATIVE qualities.

b) Match these words to their definitions and add them to the right category.⁶⁵

SHY, BRIGHT, STUBBORN, HELPFUL, MOODY, PATIENT, LAZY, SELFISH

(Příloha 3.4.3b)

GW *Make two circles. Say this short interview and mime the quality you choose. Your neighbour repeats exactly what and the way you say it.*

A: I am shy / bright / stubborn ... (Jsem plachý / bystrý / tvrdohlavý...)

B: You are what? (Jaký že jsi?)

A: I am shy. (Jsem plachý.)

B: S/He is shy! (On/a je plachý!)

Teacher starts with different students in the circle so that everybody has to pay attention what their neighbour says.⁶⁶

4) the song with new vocabulary (10 minutes)

GW *Sing the song again and choose one quality for your ostinato.⁶⁷*

⁶⁵ Ve skupinkách po 4

a) Rozdělte slova na tabuli na dvě kategorie – pozitivní a negativní vlastnosti.

b) Tato slova přiřadte k jejich definicím a opět doplňte do správné kategorie.

⁶⁶ Utvořte dva kruhy. Řekněte tento krátký rozhovor a znázorněte vlastnost, kterou jste si vybrali. Váš soused stejným způsobem zopakuje to, co říkáte.

Učitel začne různé rozhovory na různých místech kruhu, takže studenti musí dávat pozor, co jejich soused říká.

5) summary (2 minutes)

WC Describe your qualities. (Popiš své vlastnosti.)

Popis hodiny:

Ad 1) Tato hodina je zaměřena na osvojení slovní zásoby přídavných jmen popisujících charakterové vlastnosti lidí. Na úvod je použita píseň, která v dostatečném množství opakuje slova „help“ a „friends“. Úkolem žáků je zapsat co nejvíce slov, která v textu uslyší. Tato činnost je motivuje soutěží a zároveň zkoncentruje.

Ad 2) Při společném nácvičku písni postupuje učitel od jednoduchého melodického ostinata, k doprovodu hudebními nástroji. Melodie je všeobecně známá, proto je možné soustředit se více na doprovod. V pracovním listu jsou pod notovým záznamem písni rozepsány čtyři způsoby doprovodu, dva melodické a dva rytmické. Druhá linka doprovodu, zapsaná melodicky, může být také provedena pouze rytmicky, skandováním. Předepsaný doprovod slouží pouze jako vodítko k vlastní kreativité studentů. Stejně tak není třeba se omezovat pouze na učitelem přinesené hudební nástroje, beatbox nebo okolní předměty poskytnou mnoho zajímavých zvuků.

Ad 3) Krátkými jednoduchými otázkami jsou žáci uvedeni do tématu přátelství a lidských vlastností. Již známá přídavná jména píše žáci pro názornost a přehled na tabuli. Poté jsou rozděleni do skupin po čtyřech. Každá skupinka vytvoří ze slov uvedených na tabuli dvě kategorie podle jejich názoru pozitivních a negativních vlastností. Následně obdrží karty s 8 novými výrazy a jejich definicemi. Společně se pokusí definice spojit s výrazy a opět přiřadit k již vypracovaným kategoriím. Po kontrole významů nových slov se všichni společně i s učitelem postaví do kruhu. Při větším počtu žáků je vhodné vytvořit kruhy dva. Učitel začne s nejbližším žákem po pravé ruce krátký čtyřvětý rozhovor a vybranou vlastnost předvede. Jeho partner pak provede totožný rozhovor s žákem po své pravé ruce. Takto se pokračuje v kruhu, dokud učitel nezačne obměněný rozhovor s žákem po levé ruce nebo kdekoli v kruhu a spustí tak linku v protisměru. Postupně se zapojí všichni žáci.

Ad 4) Pro rytmické upevnění nové slovní zásoby dosadí žáci podle počtu slabik do ostinátního doprovodu k písni některé z výrazů.

Ad 5) Během závěrečného shrnutí se žáci zhodnotí popisem svých vlastností.

⁶⁷ Zaspívejte píseň ještě jednou a zvolte si jednu z vlastností pro ostinato.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce je podnítit zájem o užívání hudby v jazykové výuce. Dosavadní vzdělávání a zkušenosti mě vedou k přesvědčení, že hudebně vychovaný člověk má k cizímu jazyku a jeho osvojení blíže. Umí lépe poslouchat a nestydí se slyšené reprodukovat. Hudba je ideálním prostředkem k všestrannému rozvoji lidské osobnosti. Byla nedílnou součástí výchovy a vyučování již od středověku. Hudba v člověku prohlubuje citlivost, chápání souvislostí, a nese informace o své době. Těší se stále většímu zájmu vědy, protože její účinky na lidskou mysl jsou mimořádně hluboké. Těsnou blízkostí center vnímání v mozku je hudba úzce spojena s řečí. Je tedy přímo předurčena k využití v jazykové výuce.

Současný stav užívání hudby ve výuce na našich školách mi pomohlo osvětlit 24 učitelů různých typů škol v Mladé Boleslavi a Praze a prostudování 15-ti učebnic anglického jazyka pro základní školy a 5-ti pro školy střední. Výsledkem je poznatek, že přestože nejčastěji používané učebnice české i zahraniční příliš s hudbou nepracují, především mladší učitelé se snaží ji do své výuky zařazovat. Pro dva z mnoha alternativních směrů pedagogiky, které se u nás objevují, je naopak hudba nedílnou součástí výuky. Jejich popis se také objevuje v první části práce.

Stále se spekuluje o výuce cizího jazyka již v předškolních zařízeních. Psychický a jazykový vývoj dítěte popsany v druhé části práce napovídá, že nejlepší dobou pro seznamování s prvním cizím jazykem je 4. třída základní školy. Hudebně psychologický pohled na vlastnosti a hudební schopnosti podpírá tvrzení o předurčenosti hudby k jazykové výuce. Nejvíce společného mají totiž na úrovni zvuku. Jeho vlastnosti jsou stejné, ať je producentem zvuku hudební nástroj nebo lidské tělo. Slovní přízvuk, rytmus a větná intonace jsou jevy, které lze písněmi procvičovat nejpřirozeněji. Každý jazyk má navíc své specifické zvuky, které se učí především nápodobou. I když je učitel sám vybaven schopností přiměřeně reprodukovat zvuk vyučovaného cizího jazyka, měl by při výuce používat také autentické nahrávky mluveného slova nebo písni.

Poslední část této práce nastiňuje praktické využití populárních písni nebo uměle vytvořených popěvků a jejich textů. Pravidelný rytmický rámeček je člověku nejpřirozenější a propojení textu s hudební složkou přináší emoce, zábavu, uvolnění. Píseň navíc dává jazyku reálné prostředí a propojuje tak mimoškolní svět dítěte se školním. Text, který přednáší roditelý mluvčí v nahrávkách, obsahuje slova, vazby a vyjádření z původního jazykového prostředí. Lze s ním pracovat mnoha způsoby, např. i v duchu Orffova Schulwerku.

V závěru práce jsou uvedeny plány na výuku, které prostřednictvím různých hudebních aktivit využívají vedle zvukové stránky jazyka také slovní zásobu a gramatiku známé písni.

Inspirojící pomůckou pro učitele by mělo být přiložené CD, které obsahuje texty písni rozdělených podle tématu slovní zásoby a gramatického jevu, který jimi lze procvičovat. Celkem 85 textů písni a rytmických popěvků náleží k 27 tematickým celkům, 21 gramatickým

jevům a 4 fonetickým jevům. Z tohoto množství je 42 textů opatřeno akordovými značkami, 13 textů je doplněno odkazem na jejich znění na serveru YouTube, 21 písní je přiloženo ve formátu mp3. Dále je na CD slovník 955 výrazů a 67 frází, které se ve vybraném materiálu vyskytují. Zdrojem pro tuto kompilaci byl především Internet. Existuje mnoho stránek zaměřených na výuku angličtiny jako nemateřského jazyka, které poskytují materiály pro výuku.

Tato diplomová práce přinesla poznání širě tématu propojení řeči s hudbou a jeho využití k efektivnější výuce. Položila další otázky, které vyžadují zamyšlení. Možností, jak propojit hudbu s jazykovou výukou, je nekonečně mnoho a je škoda této inspirace nevyužít.

Seznam použité literatury

Literatura

BURNIE, D. *Stručná encyklopedie lidského těla*. Talentum 1996

ISBN 80-967390-4-2

GANNON, P., CZERNIEWSKA, P. *Using linguistics – An educational focus*. London: Edward Arnold Ltd. 1980

ISBN 0-7131-6294-5

GASCOIGNE, J. *60 Activities & Games for Pairwork*. Canterbury: Black Cat Publishing 2006.

ISBN: 9788853003911

HURNÍK, I., EBEN, P. *Česká Orffova škola*. Praha: Editio Supraphon, 1969

KOUKOLÍK, F. *Lidský mozek: funkční systémy, norma a poruchy*. Praha: Portál, 2000

ISBN 80-7178-379-X

KRASHEN, S. *Principles and Practice in Second Language Acquisition. English Language Teaching series*. London: Prentice-Hall International Ltd. 1981

LOVE, R. J., WEBB, W.G. *Mozek a řeč: neurologie nejen pro logopedy*. Praha: Portál, 2009

ISBN 978-80-7367-464-9

MAIERHOFER, L., KERN, W. *Sing & Swing*. Innsbruck: Helbling, 2004

ISBN 3-85061-237-6

NAKONEČNÝ, M. *Psychologie osobnosti*. Praha: Academia 1995

ISBN 80-200-0628-1 (2. vydání)

PALKOVÁ, Z. *Fonetika a fonologie češtiny*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum 1994

ISBN 80-7066-843-1

PIAGET, J., INHELDEROVÁ, B. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, 1997 (originál Paříž 1966).

ISBN 80-7178-146-0

POL, M. *Waldorfské školy: izolovaná alternativa, nebo zajímavý podnět pro jiné školy?* Brno: Masarykova univerzita, 1995

ISBN 80-210-1097-5

POSPÍŠILOVÁ, Z. *Hrajeme si s básničkou*. Praha: Grada Publishing, 2007.
ISBN 978-80-247-1709-8

PREISS, M., KUČEROVÁ, H. a kol. *Neuropsychologie v neurologii*. Praha: Grada Publishing, 2006
ISBN 80-247-0843-4

PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2004
ISBN 80-7178-977-1

RICHARDS, J. C., RODGERS, T.S. *Approaches and Methods in Language Teaching*.
Cambridge: Cambridge University Press 1986. ISBN 0 521 31255 8

ROACH, P. *English Phonetics and Phonology (A Practical Course)*. Cambridge: Cambridge
University Press 1983 (second edition 1991)
ISBN 0-521-40718-4

Slovník české hudební kultury. Praha: Editio Supraphon Praha, 1997
ISBN 80-7058-462-9

SACKS, O. *Antropoložka na Marsu*. Praha: Mladá fronta, 1997
ISBN 80-204-0635-2

SEDLÁK, F. *Didaktika hudební výchovy 1*. Praha: SPN, 1985

SEDLÁK, F. *Nové cesty hudební výchovy*. Praha: SPN, 1977

SEDLÁK, F. *Základy hudební psychologie*. Praha: SPN, 1990
ISBN 80-04-20587-9

SMÉKAL, V., MACEK, P. *Utváření a vývoj osobnosti. Psychologické, sociální a pedagogické
aspekty*. Brno: Institut pro výzkum dětí, mládeže a rodiny CVVOE, 2001.
ISBN 80-85947-83-8

THORNBURY, S. *How to teach vocabulary*. Harlow: Longman, 2002
ISBN 0-582-42966-8

VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství
Karolinum 2002
ISBN 80-246-0015-3

VOLÍN, J. *IPA-Based Transcription for Czech Students of English*. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Nakladatelství Karolinum 2002
ISBN 80-246-0423-X

Elektronické zdroje

BREWER, Ch. *Using Music to Carry the Message of Learning* [online] [2009-06-28]
<http://www.songsforteaching.com/teachingtips/usingmusiccarrythemessage.php>

DESUGGESTOPEDIA: Susan Norman interviews Dr Georgi Lozanov, the founder of Suggestopedia [online] [2009-05-02]
Dostupné na <http://www.etprofessional.com/content/view/528/5/>

KELLYOVÁ, M. *Cizí jazyk v 1. až 4. třídě*. Dostupné na Internetu:
http://www.jablko.cz/Pro_rodice/Pro_rodice/Rodic_14.htm [online] [2009-06-06]

Learn English Vocabulary. Dostupné na Internetu:
<http://www.learnenglish.de/vocabulary/body.htm> [online] [2009-06-29]

PETR, J. *Jak vidí moderní věda hudbu?* Dostupné na Internetu:
<http://www.21stoleti.cz/view.php?cislocclanku=2008121929> [online] [2009-06-29]

Songs for teaching, using music to promote learning. Dostupné na Internetu:
<http://www.songsforteaching.com/teachertips.htm> [online] [2009-06-29]

Slovník cizích slov online. Dostupné na Internetu:
<http://www.slovník-cizich-slov.cz/?q=hypermnesia&typ=0> [online] [2009-06-29]

Teaching songs in English. Dostupné na Internetu:
<http://www.teachingenglish.org.uk/talk/questions/using-music-classroom> [online] [2009-06-03]

WILDOVÁ, R. *Některé didaktické problémy výuky prvopočátečního čtení*. [online] [2009-06-05]
Dostupné na Internetu: <http://www.rvp.cz/clanek/74/31>

ZBRANKOVÁ, M. *Začátek jazykové výuky*. [online] [2009-06-07]
Dostupné na Internetu: <http://www.rvp.cz/clanek/77/219>

RESUMÉ

Diplomová práce s názvem *Výběr a využití písní ve výuce anglického jazyka* se zabývá pozitivním vlivem hudby na osvojování cizího jazyka. Je zpracována s cílem poskytnout učitelům anglického jazyka dostatečné množství podnětů k zamyšlení nad propojením těchto dvou oborů. V první části jsou shrnuty poznatky z průzkumu současného stavu využití hudby ve výuce anglického jazyka na území České republiky a v zahraničí. Druhá část doplňuje teoretický základ o nejdůležitější aspekty z oblasti psychologického, jazykového a hudebního vývoje dítěte, a o vzhled do problematiky fonetiky a fonologie anglického jazyka, s ohledem na hudební stránku jazyka. Třetí část pak předkládá praktické ukázky práce s hudbou ve výuce anglického jazyka, na podkladě vybraného materiálu vhodného k využití ve výuce, a nabízí výukové plány, které se mohou stát inspirací pro učitele anglického jazyka bez hudebního vzdělání. Příložené CD poskytuje hudební materiál zpracovaný v kontextu této práce.

RÉSUMÉ

The diploma thesis called *A Selection and Use of Songs in English Language Teaching* discusses the idea of a positive impact of music on language acquisition and tries to stimulate the English teachers to think about the interconnection of these two areas. In the first part, a current situation of using music in ESL teaching in the Czech republic and abroad is described. The second part focuses on the most important aspects of psychological, language and musical development of a child. A musical view on English phonetics and phonology completes the theoretical background of the thesis. The third part suggests activities and materials suitable for use in ESL classes including lesson plans that may inspire English teachers without musical education to use music and songs in their classes. A separate supplement of this thesis, a CD, provides materials processed in context with ideas of this work.

SEZNAM PŘÍLOH

(Přílohy jsou číslovány podle oddílů, ke kterým se vztahují)

Příloha 1.1a

Dotazník

Příloha 1.1b

VYHODNOCENÍ dotazníku

Příloha 1.1.1a

Seznam učebnic a učebních textů se schvalovací doložkou pro základní vzdělávání platný ve školním roce 2008/2009

Příloha 1.1.1b

Tabulka společné referenční úrovně podle Společného evropského referenčního rámce

Příloha 1.2a

Názory některých učitelů na využití hudby ve vyučování

Příloha 1.2b

Typy mnohočetné inteligence podle Howarda Gardnera

Příloha 2.4

Tabulka Mezinárodní fonetické abecedy

Příloha 3

Seznam písní, které se nejčastěji objevují v učebnicích angličtiny u nás

Příloha 3.1a

Pracovní list k písni *Lemon tree* skupiny Fool's garden

Příloha 3.1b

Karty k písni *Lemon tree* skupiny Fool's garden

Příloha 3.1c

Pracovní list k písni *You're beautiful* zpěváka Jamese Blunta

Příloha 3.2.1a

Text písně *She Loves You* skupiny The Beatles

Příloha 3.2.1b

Pracovní list k písni *Still haven't found what I'm looking for* skupiny U2

Příloha 3.2.1c

Text písně *I don't want to talk about it* zpěváka Roda Stewarta

Příloha 3.2.1d

Pracovní list k písni *I don't want to talk about it* zpěváka Roda Stewarta

Příloha 3.2.1d

Text písně *Tears in Heaven* zpěváka Erica Claptona

Příloha 3.2.2a

Pracovní list k písni *I'm not afraid*

Příloha 3.2.2b

Pracovní list k písni *Head, body, arms and legs*

Příloha 3.2.2c

Texty vánočních písní *White Christmas* a *Santa Claus is coming to town*

Příloha 3.3

Cvičení na tázací slova vytvořené z textu písně *Dear Mr. President* zpěvačky PINK

Příloha 3.4.1

Text písně *With A Little Help From My Friends* skupiny The Beatles

Příloha 3.4.1a

Prízvučné a nepřízvučné slabiky

Příloha 3.4.1b

Zvýrazněné slabiky v jazykolamech

Příloha 3.4.1c

Seznam slov a výrazů z písně *With a little help from my friend*, která se rýmuje

Příloha 3.4.2a

Jazz chant – ANYBODY? SOMEBODY!

Příloha 3.4.2b

Píseň *With a little help from my friends* s kytarovými značkami

Příloha 3.4.3a

Notový zápis písně *With a little help from my friends* s doprovodem

Příloha 3.4.3b

Definice přídavných jmen popisujících lidské vlastnosti

(Zpěvník)

Seznam písní vhodných k procvičování gramatiky

Seznam písní vhodných k procvičování slovní zásoby

- * SS všeobecného zaměření
- * SS odborného zaměření
- * VS

Příloha 1.1a – Dotazník

Vážená paní učitelko, pane učiteli,
píši diplomovou práci na téma Využití hudby ve výuce cizího jazyka. Ráda bych znala názor zkušeného učitele a proto bych Vás chtěla požádat o vyplnění tohoto krátkého dotazníku.

1. Jak dlouho učíte?

2. Na jakém typu školy učíte?

- ZŠ
- ZŠ s rozšířenou výukou jazyků
- ZŠ alternativní
- SŠ všeobecného zaměření
- SŠ odborného zaměření
- VŠ

3. Jaké předměty vyučujete?

4. Používáte ve výuce hudební ukázky?

ANO / NE

5. Jakou formou?

- poslech kazety, CD
- hudební videoklip (video, DVD, Internet)
- zpíváme společně
- jinak: _____

6. Jak často používáte hudbu ve výuce?

- každou hodinu
- každý týden
- každý měsíc
- jen před Vánoce
- jinak: _____

7. S jakým cílem používáte hudební ukázky?

- oživit výuku
- navodit příjemnou atmosféru
- aktivizovat žáky na začátku hodiny
- představit nové gramatické struktury
- demonstrovat užití gramatických struktur v živém jazyce
- představit nová slovíčka a fráze
- procvičit slovní zásobu
- podpořit osvojení správné výslovnosti
- uvést vztah mezi intonací a významem sdělení
- demonstrovat rytmus řeči
- vyplnit čas do zvonění
- jiný cíl: _____

Děkuji za Váš čas
Tereza Moravcová

Příloha 1.1b – Vyhodnocení dotazníku

1. Jak dlouho učíte?

7 měsíců – 38 let

2. Na jakém typu školy učíte?

ZŠ	4
ZŠ s rozšířenou výukou jazyků	8
ZŠ alternativní	1
SŠ všeobecného zaměření	8
SŠ odborného zaměření	2
VŠ	1

3. Jaké předměty vyučujete?

AJ, NJ, ŠJ, FJ, IJ, ČJ, Vv, Rv, Tv

4. Používáte ve výuce hudební ukázky?

ANO	24
NE	0

5. Jakou formou?

poslech kazety, CD	24
hudební videoklip (video, DVD, Internet)	6
zpíváme společně	10
jinak	0

6. Jak často používáte hudbu ve výuce?

každou hodinu	1
každý týden	4
každý měsíc	10
jen před Vánoce	0
jinak (nepravidelně podle tématu, 1× za 2 měsíce, 2× za měsíc, příležitostně)	9

7. S jakým cílem používáte hudební ukázky?

oživit výuku	23
navodit příjemnou atmosféru	13
aktivizovat žáky na začátku hodiny	9
představit nové gramatické struktury	6
demonstrovat užití gramatických struktur v živém jazyce	11
představit nová slovíčka a fráze	17
procvičit slovní zásobu	17
podpořit osvojení správné výslovnosti	15
uvést vztah mezi intonací a významem sdělení	1
demonstrovat rytmus řeči	5
vyplnit čas do zvonění	3
jiný cíl (představit kulturu země a podpořit zájem o interprety)	1

Příloha 1.1.1a

Seznam učebnic a učebních textů se schvalovací doložkou pro základní vzdělávání platný ve školním roce 2008/2009 ⁶⁸

Seznam zachycuje stav ke dni 2.3.2009. Přehled učebnic, kterým byla udělena schvalovací doložka po tomto datu, je průběžně zveřejňován ve Věstníku MŠMT.

O učebnicích jsou uvedeny tyto údaje:

autor: název učebnice; číslo vydání, kterému byla udělena schvalovací doložka				nakladatelství
číslo jedací schvalovací doložky	datum vydání schvalovací doložky	termín platnosti schvalovací doložky	orientační cena podle sdělení nakladatelství	materiál nosiče učebnice ^{*)}

*) papír – P

Informace, zda je učebnice součástí ucelené řady učebnic (SUŘ)

Upozornění: V současné době se v základních školách vyučuje v některých ročnících podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a v některých ročnících podle předchozích vzdělávacích programů (Základní škola, Obecná škola, Národní škola). Specifikace předmětu a ročníku v názvu učebnice proto nemusí přesně odpovídat názvům předmětů a rozložení učiva do předmětů a ročníků v jednotlivých školních vzdělávacích programech. Výběru učebnic je proto třeba věnovat náležitou pozornost. Cena učebnice uvedená v tomto seznamu je pouze orientační, na aktuální ceny se informujte u Vašeho dodavatele.

Anglický jazyk

Kelly, M.: Angličtina po hláskách – učebnice, pracovní sešit, metodika; vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 26866/2003-22	ze dne: 12.11.2003	platí do: 12.11.2009	cena (v Kč): 150	nosič: P	SUŘ
Kelly, M.: Angličtina po písmenkách – učebnice, pracovní sešit, metodika; vydání: 2., platnost doložky prodloužena				Angličtina Express	
čj.: 11093/2004-22	ze dne: 23.8.2004	platí do: 23.8.2010	cena (v Kč): 70	nosič: P	SUŘ
Kelly, M.: Blue English, učebnice pro 8. třídu; vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Angličtina Express	
čj.: 14988/2008-22	ze dne: 19.11.2008	platí do: 19.11.2014	cena (v Kč): 85	nosič: P	SUŘ
Kelly, M.: English 3, učebnice pro 4. třídu ZŠ (učebnice a pracovní sešit s CD); vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 15817/2008-22	ze dne: 12.2.2009	platí do: 12.2.2015	cena (v Kč): 160 + 120	nosič: P	SUŘ
Kellv, M.: English 4, učebnice pro 4. třídu ZŠ (učebnice a pracovní sešit s CD); vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 31067/2005-22	ze dne: 5.12.2006	platí do: 5.12.2012	cena (v Kč): 160 + 120	nosič: P	SUŘ
Kellv, M.: English 5, učebnice pro 5. třídu ZŠ (učebnice a pracovní sešit s CD); vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 13046/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 160 + 120	nosič: P	SUŘ
Kelly, M.: English 6, Angličtina po větách, učebnice pro 6. třídu ZŠ (učebnice a pracovní sešit s CD); vydání: 1				Angličtina Express	
čj.: 24270/2007-22	ze dne: 10.12.2007	platí do: 10.12.2013	cena (v Kč): 160 + 120	nosič: P	SUŘ
Kelly, M.: Green English, učebnice pro 9. třídu; vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 25539/2003-22	ze dne: 2.9.2003	platí do: 2.9.2009	cena (v Kč): 85	nosič: P	SUŘ

68 § 27 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Převzato z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/seznam-ucebnic-a-ucebnych-textu-pro-zakladni-vzdelavani-se-schvalovaci-dolozkou-platny-ve-skolnim-roce-2006-2007> [29.5.2009]

Kelly,M.: Purple English 7, učebnice pro 7. třídu; vydání: 1.				Angličtina Express	
čj.: 14988/2008-22	ze dne: 19.11.2008	platí do: 19.11.2014	cena (v Kč): 160	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English for Schools – Level Four (Student's Book + Workbook + Teacher's Book); vydání: 1., doložka prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 15137/2006-22	ze dne: 16.10.2006	platí do: 16.10.2012	cena (v Kč): 328 + 203 + 492	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English for Schools – Level One (Student's Book + Workbook + Teacher's Book); vydání: 1., doložka prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 15137/2006-22	ze dne: 16.10.2006	platí do: 16.10.2012	cena (v Kč): 328 + 203 + 492	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English for Schools – Level Three (Student's Book + Workbook + Teacher's Book); vydání: 1., doložka prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 15137/2006-22	ze dne: 16.10.2006	platí do: 16.10.2012	cena (v Kč): 328 + 203 + 492	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English for Schools – Level Two (Student's Book + Workbook + Teacher's Book); vydání: 1., doložka prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 15137/2006-22	ze dne: 16.10.2006	platí do: 16.10.2012	cena (v Kč): 328 + 203 + 492	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English for Schools – Starter (Student's Book + Workbook + Teacher's Book); vydání: 1., doložka prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 15137/2006-22	ze dne: 16.10.2006	platí do: 16.10.2012	cena (v Kč): 328 + 203 + 492	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join in – 1 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7719/2006-22	ze dne: 11.5.2006	platí do: 11.5.2012	cena (v Kč): 268 + 140 + 330	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join in – 2 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7719/2006-22	ze dne: 11.5.2006	platí do: 11.5.2012	cena (v Kč): 268 + 140 + 330	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join in – 3 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7719/2006-22	ze dne: 11.5.2006	platí do: 11.5.2012	cena (v Kč): 268 + 140 + 330	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join in – 4 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7719/2006-22	ze dne: 11.5.2006	platí do: 11.5.2012	cena (v Kč): 268 + 140 + 330	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join in – Starter (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7719/2006-22	ze dne: 11.5.2006	platí do: 11.5.2012	cena (v Kč): 268 + 140 + 330	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English Worldwide – Level 1 (Student's Book + Practice Book + Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7718/2006-22	ze dne: 12.5.2006	platí do: 12.5.2012	cena (v Kč): 315 + 194 + 435	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English Worldwide – Level 2 (Student's Book + Practice Book + Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7718/2006-22	ze dne: 12.5.2006	platí do: 12.5.2012	cena (v Kč): 315 + 194 + 435	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English Worldwide – Level 3 (Student's Book + Practice Book + Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7718/2006-22	ze dne: 12.5.2006	platí do: 12.5.2012	cena (v Kč): 315 + 194 + 435	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Cambridge English Worldwide – Starter (Student's Book + Practice Book + Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Cambridge Univers.Press	
čj.: 7718/2006-22	ze dne: 12.5.2006	platí do: 12.5.2012	cena (v Kč): 315 + 194 + 435	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Primary Colours 1; vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 30949/2004-22	ze dne: 11.2.2004	platí do: 11.2.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Primary Colours 2; vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 30949/2004-22	ze dne: 11.2.2004	platí do: 11.2.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Primary Colours 3; vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 30949/2004-22	ze dne: 11.2.2004	platí do: 11.2.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Littlejohn,A.;Hicks,D.: Primary Colours Starter; vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 30949/2004-22	ze dne: 11.2.2004	platí do: 11.2.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join Us for English 1 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 13873/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 268 + 141 + 331	nosič: P	SUŘ

Gerngross,G.;Puchta,H.: Join Us for English 2 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 13873/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 268 + 141 + 331	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join Us for English 3 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 13873/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 268 + 141 + 331	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join Us for English 4 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 13873/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 268 + 141 + 331	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Join Us for English Starter (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 13873/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 268 + 141 + 331	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: English in Mind 1 (Student's book + Workbook + CD); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 33145/2006-22	ze dne: 27.2.2006	platí do: 27.2.2012	cena (v Kč): 340 + 216 + 460	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: English in Mind 2 (Student's book + Workbook + CD); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 33145/2006-22	ze dne: 27.2.2006	platí do: 27.2.2012	cena (v Kč): 340 + 216 + 460	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: English in Mind 3 (Student's book + Workbook + CD); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 33145/2006-22	ze dne: 27.2.2006	platí do: 27.2.2012	cena (v Kč): 340 + 216 + 460	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: English in Mind Starter (Student's book + Workbook + CD); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 33145/2006-22	ze dne: 27.2.2006	platí do: 27.2.2012	cena (v Kč): 340 + 216 + 460	nosič: P	SUŘ
Goody,D.;Goody,N.;Craven,M.: Messages 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 11962/2006-22	ze dne: 5.9.2006	platí do: 5.9.2012	cena (v Kč): 328 + 183	nosič: P	SUŘ
Goody,D.;Goody,N.;Craven,M.: Messages 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 11962/2006-22	ze dne: 5.9.2006	platí do: 5.9.2012	cena (v Kč): 328 + 183	nosič: P	SUŘ
Goody,D.;Goody,N.;Craven,M.: Messages 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 11962/2006-22	ze dne: 5.9.2006	platí do: 5.9.2012	cena (v Kč): 328 + 183	nosič: P	SUŘ
Goody,D.;Goody,N.;Craven,M.: Messages 4 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 11962/2006-22	ze dne: 5.9.2006	platí do: 5.9.2012	cena (v Kč): 328 + 183	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Playway to English 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 20871/2006-22	ze dne: 18.6.2008	platí do: 18.6.2014	cena (v Kč): 275 + 192	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Playway to English 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 20871/2006-22	ze dne: 18.6.2008	platí do: 18.6.2014	cena (v Kč): 275 + 192	nosič: P	SUŘ
Gerngross,G.;Puchta,H.: Playway to English 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 20871/2006-22	ze dne: 18.6.2008	platí do: 18.6.2014	cena (v Kč): 275 + 192	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: MORE! 1 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 21272/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 330 + 195	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: MORE! 2 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 21272/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 330 + 195	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: MORE! 3 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 21272/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 330 + 195	nosič: P	SUŘ
Puchta,H.;Stranks,J.: MORE! 4 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Cambridge Univers.Press	
čj.: 21272/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 330 + 195	nosič: P	SUŘ
Kociánová,Z.: New English for you 1 – angličtina pro 4. ročník ZŠ (Pupil's Book, Workbook 1. a 2. část, Teacher's Notes, audiokazeta); vydání: 1.				Educi	
čj.: 15792/2004-22	ze dne: 24.5.2004	platí do: 24.5.2010	cena (v Kč): 103 + 79 + 225 + 160	nosič: P	SUŘ
Kociánová,Z.: New English for you 2 – angličtina pro 5. ročník ZŠ (Pupil's Book, Workbook 1. a 2. část, Teacher's Notes, audiokazeta); vydání: 1.				Educi	
čj.: 15792/2004-22	ze dne: 24.5.2004	platí do: 24.5.2010	cena (v Kč): 103 + 79 + 225 + 160	nosič: P	SUŘ
Kociánová,Z.: New English for you 3 – angličtina pro 6. ročník ZŠ (Pupil's Book, Workbook 1. a 2. část, Teacher's Notes, audiokazeta); vydání: 1.				Educi	
čj.: 19919/2004-22	ze dne: 25.6.2004	platí do: 25.6.2010	cena (v Kč): 103 + 79 + 225 + 160	nosič: P	SUŘ
Kociánová,Z.: New English for you 4 – angličtina pro 7. ročník ZŠ (Pupil's Book, Workbook, Teacher's Notes); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Educi	
čj.: 14/2006-22	ze dne: 23.3.2006	platí do: 23.3.2009	cena (v Kč): 125 + 80 + 298	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome 1 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, alphabet booklet, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 19080/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 295 + 0 +	nosič: P	SUŘ

			145 + 0 + 195 + 435 + 590		
Gray,E.;Evans,V.: Welcome 2 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 19080/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 295 + 0 + 160 + 200 + 435 + 590	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome 3 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 19080/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 295 + 0 + 155 + 225 + 445 + 460	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 1 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, alphabet booklet, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 200 + 0 + 145 + 0 + 85 + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 2 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 215 + 0 + 150 + 95 + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 3 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 240 + 0 + 160 + 100 + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 4 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 255 + 0 + 165 + 110Kč + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 5 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 270 + 0 + 165 + 155 + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Plus 6 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, sada obrázků, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22676/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 285 + 0 + 175 + 125 + 210 + 295	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Welcome Starter A, B (učebnice, cvičebnice, učitelská příručka); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 1159/2006-22	ze dne: 6.3.2006	platí do: 6.3.2012	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;O'Sullivan,N.: Click On 1 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, testy s klíčem, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22677/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 335 + 0 + 210 + 645 + 100 + 590	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;O'Sullivan,N.: Click On 2 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, testy s klíčem, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22677/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 375 + 0 + 220 + 680 + 100 + 460	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;O'Sullivan,N.: Click On 3 (učebnice, anglicko-český slovník, cvičebnice, učitelská příručka, testy s klíčem, sada kazet pro učitele); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 22677/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 395 + 0 + 245 + 750 + 105 + 765	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Fairyland 1 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 6320/2008-22	ze dne: 22.5.2008	platí do: 22.5.2014	cena (v Kč): 295 + 220	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Fairyland 2 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 6320/2008-22	ze dne: 22.5.2008	platí do: 22.5.2014	cena (v Kč): 295 + 220	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Fairyland 3 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 6320/2008-22	ze dne: 22.5.2008	platí do: 22.5.2014	cena (v Kč): 295 + 240	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Fairyland 4 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 6320/2008-22	ze dne: 22.5.2008	platí do: 22.5.2014	cena (v Kč): 295 + 240	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Fairyland Starter (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 6320/2008-22	ze dne: 22.5.2008	platí do: 22.5.2014	cena (v Kč): 295 + 220	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Access 1 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 18530/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 250 + 150	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Access 2 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 18530/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 250 + 150	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Access 3 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 18530/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 250 + 150	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Access 4 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Express Publishing	
čj.: 18530/2008-22	ze dne: 11.2.2009	platí do: 11.2.2015	cena (v Kč): 250 + 150	nosič: P	SUŘ

Betáková,L.;Dvořáková,K.: Angličtina 6 – Way to Win (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 14348/2005-22	ze dne: 11.5.2005	platí do: 11.5.2011	cena (v Kč): 159 + 99	nosič: P	SUŘ
Betáková,L.;Dvořáková,K.: Angličtina 7 – Way to Win (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 6775/2006-22	ze dne: 8.6.2006	platí do: 8.6.2012	cena (v Kč): 159 + 99	nosič: P	SUŘ
Betáková,L.;Dvořáková,K.: Angličtina 8 – Way to Win (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 12192/2007-22	ze dne: 18.7.2007	platí do: 18.7.2013	cena (v Kč): 159 + 99	nosič: P	SUŘ
Betáková,L.;Dvořáková,K.: Angličtina 9 – Way to Win (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 7927/2008-22	ze dne: 16.6.2008	platí do: 16.6.2014	cena (v Kč): 169 + 109	nosič: P	SUŘ
Karásková,M.;Šádek,J.: Start with Click 2 (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, 2 audiokazety, 2 CD); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 24305/2003-22	ze dne: 5.8.2003	platí do: 5.8.2009	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Šádek,J.;Karásková,M.: Start with Click New 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 9478/2007-22	ze dne: 19.6.2007	platí do: 19.6.2013	cena (v Kč): 129 + 99	nosič: P	SUŘ
Šádek,J.;Karásková,M.: Start with Click New 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 9478/2007-22	ze dne: 19.6.2007	platí do: 19.6.2013	cena (v Kč): 129 + 99	nosič: P	SUŘ
Šádek,J.;Karásková,M.: Start with Click New 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Fraus	
čj.: 9478/2007-22	ze dne: 19.6.2007	platí do: 19.6.2013	cena (v Kč): 129 + 99	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Sail Away 1 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 24785/2005-22	ze dne: 27.9.2005	platí do: 27.9.2011	cena (v Kč): 195 + 135 + 335	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Sail Away 2 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 24785/2005-22	ze dne: 27.9.2005	platí do: 27.9.2011	cena (v Kč): 195 + 135 + 335	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Set Sail 1 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 1157/2006-22	ze dne: 31.5.2006	platí do: 31.5.2012	cena (v Kč): 195 + 165 + 250	nosič: P	SUŘ
Gray,E.;Evans,V.: Set Sail 2 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 1157/2006-22	ze dne: 31.5.2006	platí do: 31.5.2012	cena (v Kč): 195 + 165 + 250	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Blockbuster 1 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 24785/2005-22	ze dne: 27.9.2005	platí do: 27.9.2011	cena (v Kč): 195 + 135 + 335	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Blockbuster 2 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 1161/2006-22	ze dne: 26.2.2006	platí do: 26.2.2012	cena (v Kč): 295 + 215 + 220	nosič: P	SUŘ
Dooley,J.;Evans,V.: Blockbuster 3 (Pupil's Book, Activity Book, Teacher's Book); vydání: 1.				Infoa	
čj.: 1161/2006-22	ze dne: 26.2.2006	platí do: 26.2.2012	cena (v Kč): 295 + 215 + 220	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;Dooley,J.: Enterprise 1 Beginner; vydání: 1.				Infoa	
čj.: 26309/2006-22	ze dne: 11.7.2007	platí do: 11.7.2013	cena (v Kč): 295	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;Dooley,J.: Enterprise 2 Elementary; vydání: 1.				Infoa	
čj.: 26309/2006-22	ze dne: 11.7.2007	platí do: 11.7.2013	cena (v Kč): 325	nosič: P	SUŘ
Evans,V.;Dooley,J.: Enterprise Plus Pre-Intermediate; vydání: 1.				Infoa	
čj.: 26309/2006-22	ze dne: 11.7.2007	platí do: 11.7.2013	cena (v Kč): 345	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.: World Club 1 (Student's Book, Activity Book, Teacher's File, Class Audio Cassette); vydání: 1.				Longman	
čj.: 21925/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 288 + 134 + 584 + po 189	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.: World Club 2 (Student's Book, Activity Book, Teacher's File, Class Audio Cassette); vydání: 1.				Longman	
čj.: 21925/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 288 + 134 + 584 + po 189	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.: World Club 3 (Student's Book, Activity Book, Teacher's File, Class Audio Cassette); vydání: 1.				Longman	
čj.: 21925/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 288 + 134 + 584 + po 402	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.: World Club Intermediate (Student's Book, Activity Book, Teacher's File, Class Audio Cassette); vydání: 1.				Longman	
čj.: 21925/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 288 + 134 + 584 + po 402	nosič: P	SUŘ
Ashworth,J.;Clark,J.: Stepping Stones 1 (Course Book, Activity Book, Teacher's Book, Cassettes); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Longman	
čj.: 25540/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 215 + 159 + 417 + 391	nosič: P	SUŘ

Ashworth, J.; Clark, J.: Stepping Stones 2 (Course Book, Activity Book, Teacher's Book, Cassettes); vydání: 1., platnost doložky prodloužena					Longman	
čj.: 25540/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 215 + 159 + 417 + 391	nosič: P	SUŘ	
Bradshaw, Coralyn; Hadfield, Jill: Excellent ! 1 (Activity Book, Pupils' Book); vydání: 1.					Longman	
čj.: 18037/2004-22	ze dne: 2.7.2004	platí do: 2.7.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	
Bradshaw, Coralyn; Hadfield, Jill: Excellent ! 2 (Activity Book, Pupils' Book); vydání: 1.					Longman	
čj.: 18037/2004-22	ze dne: 2.7.2004	platí do: 2.7.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	
Bradshaw, Coralyn; Hadfield, Jill: Excellent ! 3 (Activity Book, Pupils' Book); vydání: 1.					Longman	
čj.: 18037/2004-22	ze dne: 2.7.2004	platí do: 2.7.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	
Skinner, C.: Excellent ! Starter (Pupils' Book); vydání: 1.					Longman	
čj.: 18037/2004-22	ze dne: 2.7.2004	platí do: 2.7.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	
Skinner, C.; Bogucka, M.; Lesnikowska, E.; Niedzwiecka, K.; Date, O.: Friends 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Longman	
čj.: 25632/2004-22	ze dne: 4.11.2004	platí do: 4.11.2010	cena (v Kč): 302 + 187	nosič: P	SUŘ	
Skinner, C.; Kilbey, L.: Friends 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Longman	
čj.: 25632/2004-22	ze dne: 4.11.2004	platí do: 4.11.2010	cena (v Kč): 302 + 187	nosič: P	SUŘ	
Kilbey, L.; Skinner, C.: Friends 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Longman	
čj.: 25632/2004-22	ze dne: 4.11.2004	platí do: 4.11.2010	cena (v Kč): 302 + 187	nosič: P	SUŘ	
Skinner, C.: Friends Starter (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Longman	
čj.: 25632/2004-22	ze dne: 4.11.2004	platí do: 4.11.2010	cena (v Kč): 302 + 187	nosič: P	SUŘ	
Kilbey, L.: Energy 1 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety, CD); vydání: 1.					Longman	
čj.: 16653/2005-22	ze dne: 6.6.2005	platí do: 6.6.2011	cena (v Kč): 343 + 202 + 652	nosič: P	SUŘ	
Kilbey, L.: Energy 2 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety, CD); vydání: 1.					Longman	
čj.: 16653/2005-22	ze dne: 6.6.2005	platí do: 6.6.2011	cena (v Kč): 343 + 202 + 652	nosič: P	SUŘ	
Kilbey, L.: Energy 3 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety, CD); vydání: 1.					Longman	
čj.: 16653/2005-22	ze dne: 6.6.2005	platí do: 6.6.2011	cena (v Kč): 343 + 202 + 652	nosič: P	SUŘ	
Echevarria, C.; Trelles, E.; Montgomery, E.: Top Mark 1 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 14958/2005-22	ze dne: 17.5.2005	platí do: 17.5.2011	cena (v Kč): 428 + 256 + 748 + 196	nosič: P	SUŘ	
Echevarria, C.; Trelles, E.; Montgomery, E.: Top Mark 2 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 14958/2005-22	ze dne: 17.5.2005	platí do: 17.5.2011	cena (v Kč): 428 + 256 + 748 + 196	nosič: P	SUŘ	
Echevarria, C.; Trelles, E.; Montgomery, E.: Top Mark 3 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 14958/2005-22	ze dne: 17.5.2005	platí do: 17.5.2011	cena (v Kč): 428 + 256 + 748 + 196	nosič: P	SUŘ	
Echevarria, C.; Trelles, E.; Montgomery, E.: Top Mark 4 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 14958/2005-22	ze dne: 17.5.2005	platí do: 17.5.2011	cena (v Kč): 428 + 256 + 748 + 196	nosič: P	SUŘ	
Worrall, A.: English Adventure 1 (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Worrall, A.: English Adventure 2 (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Hearn, I.: English Adventure 3 (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Hearn, I.: English Adventure 4 (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Bruni, Ch.: English Adventure Starter A (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Bruni, Ch.: English Adventure Starter B (učebnice, pracovní sešit, příručka pro učitele, CD, kazety); vydání: 1.					Longman	
čj.: 21224/2005-22	ze dne: 31.1.2006	platí do: 31.1.2012	cena (v Kč): 428+256+0+196+196	nosič: P	SUŘ	
Abbs, B.; Freebairn, I.: Sky 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Longman	
čj.: 6340/2006-22	ze dne: 18.6.2007	platí do: 18.6.2013	cena (v Kč): 245 + 124	nosič: P	SUŘ	

Abbs,B.;Freebairn,I.: Sky 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Longman	
čj.: 6340/2006-22	ze dne: 18.6.2007	platí do: 18.6.2013	cena (v Kč): 245 + 124	nosič: P	SUŘ
Abbs,B.;Freebairn,I.: Sky 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Longman	
čj.: 6340/2006-22	ze dne: 18.6.2007	platí do: 18.6.2013	cena (v Kč): 245 + 124	nosič: P	SUŘ
Abbs,B.;Freebairn,I.: Sky Starter (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Longman	
čj.: 6340/2006-22	ze dne: 18.6.2007	platí do: 18.6.2013	cena (v Kč): 245 + 124	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.;Sikorzynska,A.: Challenges 1; vydání: 1.				Longman	
čj.: 14163/2007-22	ze dne: 14.8.2007	platí do: 14.8.2013	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.;Sikorzynska,A.: Challenges 2; vydání: 1.				Longman	
čj.: 14163/2007-22	ze dne: 14.8.2007	platí do: 14.8.2013	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.;Sikorzynska,A.: Challenges 3; vydání: 1.				Longman	
čj.: 14163/2007-22	ze dne: 14.8.2007	platí do: 14.8.2013	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ
Harris,M.;Mower,D.;Sikorzynska,A.: Challenges 4; vydání: 1.				Longman	
čj.: 24835/2007-22	ze dne: 3.1.2008	platí do: 3.1.2014	cena (v Kč): 239 + 109	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Mendelsohn,K.: Shine 1 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Macmillan	
čj.: 11470/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 247 + 158 + 533	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Mendelsohn,K.: Shine 2 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Macmillan	
čj.: 11470/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 247 + 158 + 533	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Mendelsohn,K.: Shine 3 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				Macmillan	
čj.: 11470/2006-22	ze dne: 20.7.2006	platí do: 20.7.2012	cena (v Kč): 247 + 158 + 533	nosič: P	SUŘ
Baker,Ch.;Mitchel,L.: Tempo 1 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11473/2006-22	ze dne: 3.8.2006	platí do: 3.8.2012	cena (v Kč): 265 + 270	nosič: P	SUŘ
Baker,Ch.;Mitchel,L.: Tempo 2 (učebnice, pracovní sešit s CD-ROM); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11473/2006-22	ze dne: 3.8.2006	platí do: 3.8.2012	cena (v Kč): 265 + 270	nosič: P	SUŘ
Baker,Ch.;Mitchel,L.: Tempo 3 (učebnice, pracovní sešit s CD-ROM); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11473/2006-22	ze dne: 3.8.2006	platí do: 3.8.2012	cena (v Kč): 265 + 270	nosič: P	SUŘ
Morris,J.;Ramsden,J.: Here's Patch the Puppy 1; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11468/2006-22	ze dne: 27.7.2006	platí do: 27.7.2012	cena (v Kč): 299	nosič: P	SUŘ
Morris,J.;Ramsden,J.: Here's Patch the Puppy 2; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11468/2006-22	ze dne: 27.7.2006	platí do: 27.7.2012	cena (v Kč): 299	nosič: P	SUŘ
Read,C.;Soberón,A.: Big Bugs 1; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11469/2006-22	ze dne: 10.8.2006	platí do: 10.8.2012	cena (v Kč): 247	nosič: P	SUŘ
Read,C.;Soberón,A.: Big Bugs 2; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11469/2006-22	ze dne: 10.8.2006	platí do: 10.8.2012	cena (v Kč): 247	nosič: P	SUŘ
Read,C.;Soberón,A.: Big Bugs 3; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11469/2006-22	ze dne: 10.8.2006	platí do: 10.8.2012	cena (v Kč): 247	nosič: P	SUŘ
Read,C.;Soberón,A.: Little Bugs 1; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11469/2006-22	ze dne: 10.8.2006	platí do: 10.8.2012	cena (v Kč): 247	nosič: P	SUŘ
Read,C.;Soberón,A.: Little Bugs 2; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11469/2006-22	ze dne: 10.8.2006	platí do: 10.8.2012	cena (v Kč): 247	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Prowse,P.: Inspiration 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 8304/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 265 + 156	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Prowse,P.: Inspiration 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 8304/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 265 + 156	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Prowse,P.: Inspiration 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 8304/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 265 + 156	nosič: P	SUŘ
Garton-Sprenger,J.;Prowse,P.: Inspiration 4 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 8304/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 265 + 156	nosič: P	SUŘ
Papiol,E.;Toth,M.: Here Comes Minibus 1; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11466/2006-22	ze dne: 4.9.2006	platí do: 4.9.2012	cena (v Kč): 208	nosič: P	SUŘ
Papiol,E.;Toth,M.: Here Comes Minibus 2; vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11466/2006-22	ze dne: 4.9.2006	platí do: 4.9.2012	cena (v Kč): 208	nosič: P	SUŘ
Ellis,P.;Bowen,M.: Way Ahead 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 14.8.2006	platí do: 14.8.2012	cena (v Kč): 224 + 177	nosič: P	SUŘ
Ellis,P.;Bowen,M.: Way Ahead 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.				Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 14.8.2006	platí do: 14.8.2012	cena (v Kč): 224 + 177	nosič: P	SUŘ

Ellis,P.;Bowen,M.: Way Ahead 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 14.8.2006	platí do: 14.8.2012	cena (v Kč): 224 + 177	nosič: P	SUŘ	
Esteve,P.P.;Estruch,V.R.: Mini Magic 1; vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 208	nosič: P	SUŘ	
Esteve,P.P.;Estruch,V.R.: Mini Magic 2; vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 208	nosič: P	SUŘ	
House,S.;Scott,K.: Story Magic 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 234 + 156	nosič: P	SUŘ	
House,S.;Scott,K.: Story Magic 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 234 + 156	nosič: P	SUŘ	
House,S.;Scott,K.: Story Magic 3 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.					Macmillan	
čj.: 11472/2006-22	ze dne: 19.7.2006	platí do: 19.7.2012	cena (v Kč): 234 + 156	nosič: P	SUŘ	
Kociánová,Z.: English for you 3 (Pupil's Book, Workbook 1. a 2. část, Teacher's Notes, audiokazeta); vydání: 1.					Mgr. Petr Kocián	
čj.: 25244/2004-22	ze dne: 11.11.2004	platí do: 11.11.2010	cena (v Kč): 98+44+46+150+po160	nosič: P	SUŘ	
Kociánová,Z.: English for you 4 (Pupil's Book, Workbook 1. a 2. část, Teacher's Notes, 2 audiokazety); vydání: 1.					Mgr. Petr Kocián	
čj.: 14/2006-22	ze dne: 13.3.2006	platí do: 13.3.2009	cena (v Kč): 140+65+180+po 153	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Parker,S.: ZOOM A (Student's Book, Work Book with CD-ROM, Teacher's Book, 2 Class Cassettes, Student's Cassette); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13928/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 220 + 130	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Parker,S.: ZOOM B (Student's Book, Work Book with CD-ROM, Teacher's Book, 2 Class Cassettes, Student's Cassette); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13928/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 220 + 130	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Parker,S.: ZOOM C (Student's Book, Work Book with CD-ROM, Teacher's Book, 2 Class Cassettes, Student's Cassette); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13928/2004-22	ze dne: 20.10.2004	platí do: 20.10.2010	cena (v Kč): 220 + 130	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Scott,S.: Say Yes ! (1. díl); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13929/2004-22	ze dne: 8.11.2004	platí do: 8.11.2010	cena (v Kč): 320	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Scott,S.: Say Yes ! (2. díl); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13929/2004-22	ze dne: 8.11.2004	platí do: 8.11.2010	cena (v Kč): 320	nosič: P	SUŘ	
Mitchell,H.Q.;Scott,S.: Say Yes ! (3. díl); vydání: 1.					MM Publications	
čj.: 13929/2004-22	ze dne: 8.11.2004	platí do: 8.11.2010	cena (v Kč): 320	nosič: P	SUŘ	
Norman,W.: Open doors 1 – Student's Book 1, Teacher's Book 1, Workbook 1, Teacher's Pack, Cassette; vydání: platnost doložky prodloužena					Oxford University Press	
čj.: 17698/2003-22	ze dne: 11.4.2003	platí do: 11.4.2009	cena (v Kč): 177 + 299 + 104 + 0	nosič: P	SUŘ	
Norman,W.: Open doors 2 – Student's Book 2, Teacher's Book 2, Workbook 2, Cassette; vydání: platnost doložky prodloužena					Oxford University Press	
čj.: 17698/2003-22	ze dne: 11.4.2003	platí do: 11.4.2009	cena (v Kč): 188 + 299 + 104	nosič: P	SUŘ	
Norman,W.: Open doors 3 – Student's Book 3, Teacher's Book 3, Workbook 3, Cassette; vydání: platnost doložky prodloužena					Oxford University Press	
čj.: 17698/2003-22	ze dne: 11.4.2003	platí do: 11.4.2009	cena (v Kč): 207 + 318 + 104	nosič: P	SUŘ	
Shipton,P.: Chit Chat 1 (učebnice, cvičebnice); vydání: 1., platnost doložky prodloužena					Oxford University Press	
čj.: 27717/2007-22	ze dne: 3.1.2008	platí do: 3.1.2014	cena (v Kč): 199 + 159	nosič: P	SUŘ	
Shipton,P.: Chit Chat 2 (učebnice, cvičebnice); vydání: 1., platnost doložky prodloužena					Oxford University Press	
čj.: 27717/2007-22	ze dne: 3.1.2008	platí do: 3.1.2014	cena (v Kč): 199 + 159	nosič: P	SUŘ	
Blair,A.;Cadwallader,J.: Zig Zag Island (učebnice, metodická příručka, plastové karty s obrázky, audiokazety, plakáty); vydání: 1.					Oxford University Press	
čj.: 761/2006-22	ze dne: 26.2.2006	platí do: 26.2.2012	cena (v Kč): 126 + 337 + 415 + 145	nosič: P	SUŘ	
Hutchinson,T.: Project 1 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, Testy 1-3); vydání: 2., přepracované					Oxford University Press	
čj.: 21912/2006-22	ze dne: 13.11.2006	platí do: 13.11.2012	cena (v Kč): 238+130+282+320+0	nosič: P	SUŘ	
Hutchinson,T.: Project 2 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, Testy 1-3); vydání: 2., přepracované					Oxford University Press	
čj.: 21912/2006-22	ze dne: 13.11.2006	platí do: 13.11.2012	cena (v Kč): 238+130+282+320+0	nosič: P	SUŘ	
Hutchinson,T.: Project 3 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, Testy 1-3); vydání: 2., přepracované					Oxford University Press	
čj.: 21912/2006-22	ze dne: 13.11.2006	platí do: 13.11.2012	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	

				238+130+282+320+0		
Hutchinson,T.: Project 4 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, Testy 1-3); vydání: 2., přepracované						
čj.: 21912/2006-22	ze dne: 13.11.2006	platí do: 13.11.2012	cena (v Kč): 238+130+282+320+0	nosič: P	SUŘ	
Hutchinson,T.: Project Plus (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes); vydání: 2., přepracované						
čj.: 21912/2006-22	ze dne: 13.11.2006	platí do: 13.11.2012	cena (v Kč): 238 + 130 + 282 + 320	nosič: P	SUŘ	
Bowler,B.;Parminter,S.: Happy Earth 1 (Class Book, Activity Book, Teacher's Book, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	cena (v Kč): 278 + 155 + 199 + 320	nosič: P	SUŘ	
Bowler,B.;Parminter,S.: Happy Earth 2 (Class Book, Activity Book, Teacher's Book, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	cena (v Kč): 278 + 155 + 199 + 320	nosič: P	SUŘ	
Maidment,S.;Roberts,L.: Happy House 1 (Class Book, Teacher's Book, Teacher's Resource Pack, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	cena (v Kč): 239 + 199 + 311 + 160	nosič: P	SUŘ	
Maidment,S.;Roberts,L.: Happy House 2 (Class Book, Activity Book, Teacher's Book, Teacher's Resource Pack, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	Cena: 239 + 137 + 199 + 311 +160	nosič: P	SUŘ	
Maidment,S.;Roberts,L.: Happy Street 1 (Class Book, Activity Book, Teacher's Book, Teacher's Resource Pack, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	cena: 260 + 155 + 199 + 311 + 320	nosič: P	SUŘ	
Maidment,S.;Roberts,L.: Happy Street 2 (Class Book, Activity Book, Teacher's Book, Cassette); vydání: 1.						
čj.: 14777/2004-22	ze dne: 2.6.2004	platí do: 2.6.2010	Cena: 260 + 155 + 199 + 320	nosič: P	SUŘ	
Whitney,N.: Dream Team 1 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, 2 CDs, Teacher's Resource Pack; vydání: 1.						
čj.: 20532/2005-22	ze dne: 5.9.2005	platí do: 5.9.2011	Cena: 245+140+331+330+330	nosič: P	SUŘ	
Whitney,N.: Dream Team 2 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, 2 CDs, Teacher's Resource Pack; vydání: 1.						
čj.: 20532/2005-22	ze dne: 5.9.2005	platí do: 5.9.2011	cena: 245+140 + 331 + 330 + 330	nosič: P	SUŘ	
Whitney,N.: Dream Team 3 (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, 2 CDs, Teacher's Resource Pack; vydání: 1.						
čj.: 20532/2005-22	ze dne: 5.9.2005	platí do: 5.9.2011	cena: 245 + 140 + 331 + 330 + 330	nosič: P	SUŘ	
Whitney,N.: Dream Team Starter (Student's Book, Workbook, Teacher's Book, 2 Cassettes, 2 CDs, Teacher's Resource Pack; vydání: 1.						
čj.: 20532/2005-22	ze dne: 5.9.2005	platí do: 5.9.2011	cena: 245 + 140 + 331 + 330 + 330	nosič: P	SUŘ	
Wetz,B.: Adventures Elementary (učebnice, pracovní sešit, dvojjazyčný slovník, přehled mluvnice); vydání: 1.						
čj.: 15763/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ	
Wetz,B.: Adventures Intermediate (učebnice, pracovní sešit, dvojjazyčný slovník, přehled mluvnice); vydání: 1.						
čj.: 15763/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ	
Wetz,B.: Adventures Pre-Intermediate (učebnice, pracovní sešit, dvojjazyčný slovník, přehled mluvnice); vydání: 1.						
čj.: 15763/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ	
Wetz,B.: Adventures Starter (učebnice, pracovní sešit, dvojjazyčný slovník, přehled mluvnice); vydání: 1.						
čj.: 15763/2006-22	ze dne: 28.8.2006	platí do: 28.8.2012	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ	
Strange,D.: New Chatterbox 1 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.						
čj.: 1356/2007-22	ze dne: 13.3.2007	platí do: 13.3.2013	cena (v Kč): 233 + 198	nosič: P	SUŘ	
Strange,D.: New Chatterbox 2 (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.						
čj.: 1356/2007-22	ze dne: 13.3.2007	platí do: 13.3.2013	cena (v Kč): 233 + 198	nosič: P	SUŘ	
Charrington,M.;Strange,D.: New Chatterbox Starter (učebnice a pracovní sešit); vydání: 1.						
čj.: 1356/2007-22	ze dne: 13.3.2007	platí do: 13.3.2013	cena (v Kč): 233 + 198	nosič: P	SUŘ	
Reilly,V.;Harper,K.: Cookie and Friends A; vydání: 1.						
čj.: 13103/2007-22	ze dne: 25.6.2007	platí do: 25.6.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ	
Reilly,V.;Harper,K.: Cookie and Friends B; vydání: 1.						
čj.: 13103/2007-22	ze dne: 25.6.2007	platí do: 25.6.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ	

Reilly,V.;Harper,K.: Cookie and Friends Starter; vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 13103/2007-22	ze dne: 25.6.2007	platí do: 25.6.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ
Nolasco,R.;Newbold,D.: English Zone 1; vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 14498/2007-22	ze dne: 20.8.2007	platí do: 20.8.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ
Nolasco,R.;Newbold,D.: English Zone 2; vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 14498/2007-22	ze dne: 20.8.2007	platí do: 20.8.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ
Nolasco,R.;Newbold,D.: English Zone 3; vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 14498/2007-22	ze dne: 20.8.2007	platí do: 20.8.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ
Nolasco,R.;Newbold,D.: English Zone 4; vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 14498/2007-22	ze dne: 20.8.2007	platí do: 20.8.2013	cena (v Kč): 165	nosič: P	SUŘ
Quintana,J.;Benne,R.R.: Oxford Heroes 1 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 27747/2008-22	ze dne: 21.1.2008	platí do: 21.1.2014	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ
Quintana,J.;Benne,R.R.: Oxford Heroes 2 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 27747/2008-22	ze dne: 21.1.2008	platí do: 21.1.2014	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ
Quintana,J.;Benne,R.R.: Oxford Heroes 3 (učebnice, pracovní sešit); vydání: 1.				Oxford University Press	
čj.: 27747/2008-22	ze dne: 21.1.2008	platí do: 21.1.2014	cena (v Kč): 299 + 199	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.: Angličtina pro 4. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 103 + 75 + 115 + 155	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.: Angličtina pro 5. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 109 + 63 + 95 + 150	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.;Balcarová,I.: Angličtina pro 6. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 112 + 75 + 117 + 165	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.;Balcarová,I.: Angličtina pro 7. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 105 + 73 + 165	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.;Balcarová,I.: Angličtina pro 8. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 115 + 79 + 165	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.;Balcarová,I.: Angličtina pro 9. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 22613/2003-22	ze dne: 30.6.2003	platí do: 30.6.2009	cena (v Kč): 119 + 75 + 165	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.: Angličtina pro malé školáky (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 6573/2006-22	ze dne: 13.4.2006	platí do: 13.4.2012	cena (v Kč): 140 + 65 + 180 + 153	nosič: P	SUŘ
Zahálková,M.: Angličtina pro nejmenší (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 6573/2006-22	ze dne: 13.4.2006	platí do: 13.4.2012	cena (v Kč): 140 + 65 + 180 + 153	nosič: P	SUŘ
Lacinová,E. a kol.: Angličtina pro 4. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit I a II, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 2. upravené, doložka prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena: 119 + 69 + 69 + 53 + 165	nosič: P	SUŘ
Lacinová,E.;Kadlecová,Š.: Angličtina pro 5. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 117 + 79 + 55 + 165	nosič: P	SUŘ
Lacinová,E.;Kadlecová,Š.: Angličtina pro 6. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, audiokazeta, metodická příručka); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 117 + 78 + 63 + 165	nosič: P	SUŘ
Lacinová,E.;Kadlecová,Š.: Angličtina pro 7. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, audiokazeta, metodická příručka); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 117 + 78 + 67 + 165	nosič: P	SUŘ
Lacinová,E.;Kadlecová,Š.: Angličtina pro 8. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, audiokazeta, metodická příručka); vydání: 1., platnost doložky prodloužena				SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 119 + 79 + 69 + 165	nosič: P	SUŘ

Lacinová, E.; Kadlecová, Š.: Angličtina pro 9. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, audiokazeta, metodická příručka); vydání: 1., platnost doložky prodloužena					SPN, a.s.	
čj.: 25633/2003-22	ze dne: 1.9.2003	platí do: 1.9.2009	cena (v Kč): 117 + 79 + 79 + 165	nosič: P	SUŘ	
Zahálková, M.: Angličtina pro 3. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1.					SPN, a.s.	
čj.: 11118/2006-22	ze dne: 10.5.2006	platí do: 10.5.2012	cena (v Kč): 103 + 75 + 115 + 155	nosič: P	SUŘ	
Zahálková, M.: Angličtina pro 4. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1.					SPN, a.s.	
čj.: 15610/2007-22	ze dne: 12.7.2007	platí do: 12.7.2013	cena (v Kč): 109 + 79	nosič: P	SUŘ	
Zahálková, M.: Angličtina pro 5. ročník ZŠ (učebnice, pracovní sešit, metodická příručka, audiokazeta); vydání: 1.					SPN, a.s.	
čj.: 6458/2008-22	ze dne: 16.6.2008	platí do: 16.6.2014	cena (v Kč): 109 + 79	nosič: P	SUŘ	
Chroboková, D.: Angličtina 1 (učebnice angličtiny pro 1. stupeň ZŠ + CD); vydání: 1.					Tobiáš	
čj.: 11379/2004-22	ze dne: 20.2.2004	platí do: 20.2.2010	cena (v Kč):	nosič: P	SUŘ	
Chroboková, D.: Angličtina 2 – učebnice pro 5. ročník ZŠ; vydání: 1.					Tobiáš	
čj.: 16001/2005-22	ze dne: 16.6.2005	platí do: 16.6.2011	cena (v Kč): 149	nosič: P	SUŘ	
Chroboková, D.: Angličtina 3; vydání: 1.					Tobiáš	
čj.: 16001/2005-22	ze dne: 17.6.2006	platí do: 17.6.2012	cena (v Kč): 146	nosič: P	SUŘ	

Příloha 1.1.1b

Tabulka společné referenční úrovně podle Společného evropského referenčního rámce

	Rozsah	Správnost	Plynulost	Interakce	Koherence
C2	Dokáže velmi pružně přeformulovat myšlenky pomocí odlišných způsobů jazykového vyjádření, aby přesně vyjádřil(a) jemné významové odstíny, kladl(a) důraz, rozlišoval(a) a eliminoval(a) mnohoznačnost. Ovládá také dobře idiomatiku a hovorové výrazy.	Dokáže důsledně ovládat gramatiku jazyka v její komplexnosti, i když venue pozornost něčemu jinému (např. promyslení dalšího sdělení a sledování reakce jiných).	Dokáže se spontánně vyjadřovat v plné síti a s přizpůsobenou hovorovou plynulostí. Jakémukoli problému se dokáže vyhnout nebo se vrátit zpět a napravit jej tak hladce, že to jeho její partner v promluvě sotva postřehne.	Dokáže se snadno a dovedně zapojit do jakékoli interakce a dokáže si uvědomovat a používat klíčové signály neverbální a intonační povahy bez zjevného úsilí. Umi začlenit svůj příspěvek do společné vytvářené promluvy, přičemž střídání partnerů v promluvě, odkazování a činění narázek probíhá naprosto přirozeně.	Dokáže vytvořit koherentní a kohezni promluvu a přitom plně a vhodně použít rozmanité slohotvorné útvary a širokou škálu spojovacích výrazů a jiných kohezničních prostředků.
C1	Dobře ovládá široký rozsah jazyka, který mu ji umožňuje vybírat si formulace tak, aby se vyjádřil(a) jasně a na odpovídající stylistické rovině k široké škále obecných, akademických, profesních temat či temat týkajících se volného času, aniž by musel(a) jazykové redukovat to, co chce vyjádřit.	Dodržuje důsledně vysoký stupeň gramatické správnosti. Zřídka se dopouští systematických chyb a tyto chyby jsou sotva postřehnutelné, ale pokud se objeví, obvykle jsou opraveny.	Dokáže se plynule a spontánně vyjadřovat bez většího úsilí. Pouze koncepčně obtížný předmet hovoru může přibrzdit přizpůsobenou a plynulou tok jazyka	Dokáže vybrat vhodné fráze z celé řady diskursních funkcí, které má pohotově k dispozici, aby svými poznámkami upozornil(a) na to, že se uíme slova, a aby své vlastní příspěvky dovedně přizpůsobil(a) tomu, co říkají ostatní mluvčí.	Dokáže vypracovat věcnou, plynulou a správně strukturovanou řeč a přitom prokazuje ovládnutí slohotvorných postupů, spojovacích výrazů a kohezničních prostředků.
B2+					
B2	Má dostatečný rozsah jazyka, aby byl schopen/ byla schopna vytvořit jasný popis, sdělit(a) své názory týkající se většiny obecných temat, což činí bez většího zřejmeho hledání slov a pomocí některých druhů podřadných souvetí.	Ovládá gramatiku v relativně vysoké míře. Nedopouští se chyb, které by mohly způsobit nedorozumění, a je si schopen/ schopna většinu svých chyb opravit.	Dokáže v docela plynulém tempu produkovat úseky jazykové promluvy, ačkoliv může váhat v případech, kdy hledá strukturu a výrazové prostředky. Promluva je poznamenána jen několika zřetelnými pauzami.	Dokáže inicializovat promluvu, vzít si slovo, kdy je to vhodné, a ukončit konverzaci, kdy potřebuje, ačkoliv to nemusí vždy provést elegantním způsobem. Napomáhá vyvojit diskusi, která probíhá ve známé oblasti tím, že dává najevo, že rozumí, vyzývá ostatní k diskusi atd.	Dokáže užívat omezené množství kohezničních prostředků tak, že umí ze svých výpovědí vytvořit věcnou a koherentní promluvu, ačkoliv v dlouhém textu nedokáže občas postihnout myšlenkovou návaznost.
B1+					
B1	Zná jazyk tak, aby se domluvil(a) a aby se vyjádřoval(a) pomocí své slovní zásoby jen s určitou mírou zaváhání a opisných jazykových prostředků v rámci tematických okruhů, jako jsou rodina, koničky a zájmy, práce, cestování a aktuální události.	Přiměřeně správně používá repertoár běžných gramatických prostředků a vzorců v rámci snadno předvídatelných situací.	Dokáže smysluplně komunikovat, ačkoliv jsou zcela zřejmé pauzy způsobené plánováním gramatiky a lexika a pokusy o vhodnější formulaci, zejména v delších úsecích zcela samostatné promluvy.	Dokáže iniciovat, udržet v chodu a ukončit jednoduchou konverzaci „z očí do očí“ v rámci známých tematických okruhů či okruhu, o které se osobně zajímá. Dokáže znovu zopakovat část toho, co někdo řekl, aby se ujistil(a), že si vzájemně rozumí.	Dokáže spojit seri kratších jednotlivých bodů v propojený a lineární sled určitých myšlenek.
A2+					
A2	Používá základní typy vět s pamětně osvojenými frázemi, skupinami několika slov a formulacemi k tomu, aby byl schopen/ byla schopna vyjádřit omezený rozsah informací v jednoduchých každodenních situacích.	Používá správně některé jednoduché struktury, ale stále se systematicky dopouští elementárních chyb.	Dokáže se dorozumívat pomocí krátkých příspěvků, ačkoliv pauzy, zadržování a přeformulování jsou zcela zřejmé.	Umi odpovídat na otázky a reagovat na jednoduché výroky. Umi naznačit, že rozumí, ale jen zřídka je schopen/ schopna porozumět natolik, aby konverzaci sám/ sama udržel(a) v chodu.	Dokáže propojit skupiny slov pomocí jednoduchých spojovacích výrazů, jako jsou „a“ („and“), „ale“ („but“), „protože“ („because“).
A1	Má pouze základní repertoár slov a jednoduchých frází týkajících se jeho/ jejích osobních dat a situací konkrétní povahy.	Ovládá jen v omezené míře několik základních gramatických struktur a typů vět, které jsou součástí pamětně osvojeného repertoáru.	Dokáže zvládnout velmi krátké, izolované a většinou předem naučené výpovědi, které jsou nezbytné pro hledání výrazových prostředků, pro artikulaci méně známých slov a pro pokusy o vhodnější formulaci v komunikaci.	Umi klást otázky týkající se osobních dat a na podobné otázky odpovídat. Umi se jednoduchým způsobem zapojit do rozmluvy, ale komunikace je zcela závislá na opakování, parafrazování a oprávněném přeformulování.	Dokáže propojit slova nebo skupiny slov pomocí nejzákladnějších lineárních spojovacích výrazů, jako jsou „a“ („and“) a „potom“ („then“).

Příloha 1.2a

Názory některých učitelů na využití hudby ve vyučování:⁶⁹

(přeložila autorka této práce)

Lenora Haranaka, Brazílie

Hudební kulisa může být velmi užitečný prostředek pro navození nálady hodiny. Pokud učíš náctileté, vyber hudbu, která je jim blízká. Pro dospělé většinou používám povzbuzující hudbu na začátku hodiny a jemnější pro vyprávění příběhů. Vždy se zeptám, jestli jim ta hudba nevadí, protože někteří dospělí mají problém soustředit se v „hluku“... Můžeš také přinést sadu CD na každou hodinu a nechat pokaždé jiného studenta vybrat, co budete poslouchat.

Leon Wooldridge, Maďarsko

Hudba v pozadí může být sice užitečná pro navození atmosféry nebo inspirace při písemném projevu, ale neměla by být pouhou kulisou. Spíše důležitou součástí práce. Všudypřítomná hudba, jak ji známe z nákupních center, může být rušivá až obtěžující.

Abdullah Al-Wahaybi, Oman

Hudební kulisa k příběhu je pro mě novinkou. Ale ten nápad se mi líbí a zkusím ji použít ve své třídě. Pokud se ale rozhodnete použít hudbu pro dokreslení příběhu, měli byste vzít v úvahu to, aby zvuk odpovídal příběhu, podpořil ho a zaktualizoval a jestli náhodou nepřipoutá příliš pozornost studentů.

Ewen Gillies, Thajsko

Zjistil jsem, že písnička je velmi užitečnou pomůckou pro úvodní zahřívací činnosti. Žáky to aktivizuje a nasměruje myšlení k hodině angličtiny. Používám písně typu *Simon says*. Cokoliv, co je na začátku hodiny probere, je dobré.

W. A. Irvine, Velká Británie

Zkus také použít malé akustické nástroje jako zvonky, malou pentatonickou harfu, bubínek nebo tamburínu. Všechny tyto nástroje se dají použít jak k uklidnění tak s dramatickým efektem. Je třeba trocha dovednosti k tomu, abys zabránila třídě zlikvidovat hodinu, ale opravdu se vyplatí občas vyprávění nebo jinou činnost obohatit.

Ray Adams, Brazílie

Používám tlumený zvuk při hodinách už patnáct let. Není to ale hudba. Vždy pouštím BBC nebo CNN, protože poslouchání zvuku angličtiny dělá hodinu autentičtější. Vždy si ale

⁶⁹ <http://www.teachingenglish.org.uk/talk/questions/using-music-classroom> [3.6.2009]

pamatuj, že to nesmí být moc nahlas. Také jsem zjistil, že je dobré vzít studenty tak 3x – 4x za rok do restaurace nebo baru, kde musejí mluvit anglicky v reálném prostředí.

Dorota, Polsko

Myslím, že by učitel mohl pouštět nějakou jemnou, klidnou a uvolňující klasickou hudbu zatímco studenti píšou. Může to podpořit pozitivní atmosféru a studenty uklidnit a naladit na písemný projev.

Ines, Polsko

Podle mého názoru mohou učitelé používat písně k procvičování slovní zásoby, gramatiky a jiných struktur. Je to zábavný způsob učení, který mají studenti opravdu v oblíbení. Můžeš je dokonce vyzvat, aby si přinesli vlastní písně.

Lilian Poli Viola, Brazílie

Souhlasím s ostatními učiteli. Když už víme, jak pracovat s hudbou, kterou mají mladí rádi a jak mnoho se tím naučí, protože procvičují mluvení, poslech a psaní aniž by si uvědomili, že se učí gramatiku a další věci, které nenávidí!

Příloha 1.2b

Typy mnohočetné inteligence podle Howarda Gardnera

<i>Typ studenta</i>	<i>Je dobrý v:</i>	<i>Nejlépe se učí:</i>	<i>Činnost</i>
Lingvistický	Čtení, psaní a příbězích	Když říká, slyší a vidí slova	paměťové hry, kvizy základních znalostí, příběhy
Logický / matematický	Řešení skládanek, objevování vzorců, zdůvodňování a logice	Dotazováním, kategorizací a prací se vzory	Skládky, řešení problémů
Vizuální / prostorový	Kreslení, budování, umění a řemesle	Vizualizací	Karty, obrázky, barvy, kreslení, projektová práce
Hudební	Zpěvu, poslechu hudby a hraní na hudební nástroje	Užíváním rytmu, s puštěnou hudbou	Užívání písni, rytmického skandování, drill
Kinestetický / tělesný	Pohybu v prostoru, dotýkání se věcí a řeči těla	Pohybem, dotekem a činností	TPR aktivity ⁷⁰ , písne s pohybem, „běžící diktát“ ⁷¹ , pantomima, realia ⁷²
Interpersonální	Součinnosti s ostatními, vedení skupiny, pochopení druhých a zprostředkovávání	Spoluprací, prací ve skupině a sdílením	Promíchané aktivity, skupinová práce, debaty, diskuse
Intrapersonální	Individuální práci a sledování vlastních zájmů	Prací o samotě	Individuální práce na personalizovaných projektech ⁷³
Naturalistický	Přírozenosti, přírodě	Prací venku a pozorováním přírody	Projekty týkající se životního prostředí

⁷⁰ Total Physical Response = učební metoda spojující jazyk s fyzickou aktivitou

⁷¹ Running dictation: aktivita ve dvojicích – jeden žák běhá k textu umístěnému na druhém konci třídy nebo na chodbě a snaží se zapamatovat co nejdelší část, kterou diktuje sedícímu žáku, v polovině se vymění

⁷² reálné předměty

⁷³ personalised instruction – jeden z typů vysoce individualizované výuky (Mareš, Gavora *Anglicko-český pedagogický slovník*)

Příloha 2.4

Tabulka Mezinárodní fonetické abecedy

THE INTERNATIONAL PHONETIC ALPHABET (revised to 2005)

CONSONANTS (PULMONIC)

© 2005 IPA

	Bilabial	Labiodental	Dental	Alveolar	Postalveolar	Retroflex	Palatal	Velar	Uvular	Pharyngeal	Glottal
Plosive	p b			t d		ʈ ɖ	c ɟ	k ɡ	q ɢ		ʔ
Nasal	m	ɱ		n		ɳ	ɲ	ŋ	ɴ		
Trill	ʙ			ʀ					ʀ		
Tap or Flap		ⱱ		ɾ		ɽ					
Fricative	ɸ β	f v	θ ð	s z	ʃ ʒ	ʂ ʐ	ç ʝ	x ɣ	χ ʁ	ħ ʕ	h ɦ
Lateral fricative				ɬ ɮ							
Approximant		ʋ		ɹ		ɻ	j	ɰ			
Lateral approximant				l		ɭ	ʎ	ʟ			

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a voiced consonant. Shaded areas denote articulations judged impossible.

CONSONANTS (NON-PULMONIC)

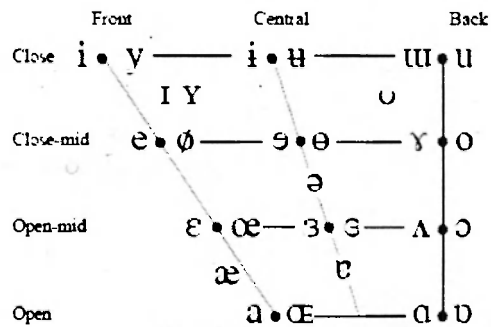
Clicks		Voiced implosives		Ejectives	
◌	Bilabial	ɓ	Bilabial	ʼ	Examples:
◌	Dental	ɗ	Dental/alveolar	p̰	Bilabial
◌	Postalveolar	ɟ	Palatal	t̰	Dental/alveolar
◌	Palatoalveolar	ɠ	Velar	k̰	Velar
◌	Alveolar lateral	ɣ	Uvular	s̰	Alveolar fricative

OTHER SYMBOLS

- ʌ Voiceless labial-velar fricative
 - ɕ ʑ Alveolo-palatal fricatives
 - ʋ Voiced labial-velar approximant
 - ɻ Voiced alveolar lateral flap
 - ɰ Voiced labial-palatal approximant
 - ɥ Simultaneous ʃ and x
 - ħ Voiceless epiglottal fricative
 - ʕ Voiced epiglottal fricative
 - ʡ Epiglottal plosive
- Affricates and double articulations can be represented by two symbols joined by a tie bar if necessary.

kp ts

VOWELS

Where symbols appear in pairs, the one to the right represents a rounded vowel.

SUPRASEGMENTALS

- ˈ Primary stress
- ˌ Secondary stress
- ː Long
- ˑ Half-long
- ˚ Extra-short
- ◌ː Minor (foot) group
- ◌ˑ Major (intonation) group
- ◌ˑˑ Syllable break
- ◌ˑˑˑ Linking (absence of a break)

DIACRITICS Diacritics may be placed above a symbol with a descender, e.g. ɲ̰

◌̥ Voiceless	◌̤ Breathy voiced	◌̦ Dental	◌̧ Apical
◌̦ Voiced	◌̧ Creaky voiced	◌̨ Laminar	◌̩ Nasalized
◌̨ Aspirated	◌̩ Linguolabial	◌̪ Nasal release	◌̫ Lateral release
◌̩ More rounded	◌̪ Labialized	◌̫ No audible release	
◌̪ Less rounded	◌̫ Palatalized		
◌̫ Advanced	◌̬ Velarized		
◌̬ Retracted	◌̭ Pharyngealized		
◌̭ Centralized	◌̮ Velarized or pharyngealized		
◌̮ Mid-centralized	◌̯ Raised		
◌̯ Syllabic	◌̰ Lowered		
◌̰ Non-syllabic	◌̱ Advanced Tonal Root		
◌̱ Rhoncity	◌̲ Retracted Tonal Root		

TONES AND WORD ACCENTS LEVEL CONTOUR

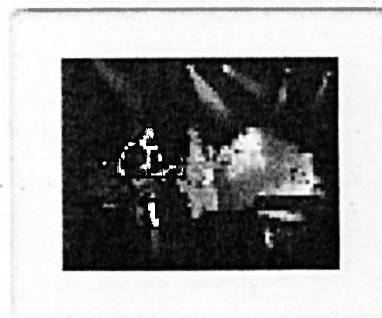
- ◌̥ or ˧ Extra high
- ◌̥ or ˨ Rising
- ◌̥ High
- ◌̥ Falling
- ◌̥ Mid
- ◌̥ High rising
- ◌̥ Low
- ◌̥ Low rising
- ◌̥ Extra low
- ◌̥ Rising-falling
- ˩ Downstep
- ˩ Global rise
- ˩ Upstep
- ˩ Global fall

Příloha 3

Seznam písní, které se nejčastěji objevují v učebnicích angličtiny u nás

The Alphabet Song	hlásky
B-I-N-G-O	hlásky
Ten little Indians / Ten little Monsters	počítání
Hickory, Dickory, Dock	počítání
Ten green bottles	počítání
Head, body	části lidského těla
Old MacDonald	slovní zásoba zvířata
Are you sleeping, brother John?	přítomný průběhový čas
If you're happy	podmínková věta, přídavná jména
Jingle bells	zvláštní příležitosti
We wish you a Merry Christmas	zvláštní příležitosti
Happy Birthday	zvláštní příležitosti

Lemon tree by FOOL'S GARDEN

I'm sitting here in a boring _____
It's just another rainy Sunday _____
I'm wasting my time, I got nothing to do
I'm hanging around, I'm waiting for you
But nothing ever happens -- and I wonder
I'm driving around in my _____
I'm driving too fast, I'm driving too _____
I'd like to change my point of view
I feel so lonely, I'm waiting for you
But nothing ever happens, and I wonder

(Chorus)

I wonder how, I wonder _____
Yesterday you told me 'bout the blue blue _____
And all that I can see is just a yellow lemon tree
I'm turning my head up and down
I'm turning, turning, turning, turning, turning around
And all that I can see is just a yellow (another) lemon tree
La, la da dee da, etc.

I'm sitting here, I miss the _____
I'd like to go out taking a _____
But there's a heavy cloud inside my head
I feel so tired, put myself into bed
Where nothing ever happens -- and I wonder

Isolation is not good for me
Isolation -- I don't want to sit on a lemon tree
I'm stepping around in a dessert of _____
Baby anyhow I'll get another _____
And everything will happen -- and you'll wonder

Repeat Chorus

I wonder how I wonder why
Yesterday you told me 'bout the blue, blue sky
And all that I can see
And all that I can see (dit dit dit)
And all that I can see is just a yellow lemon tree

Chybějící slova: room, afternoon, car, far, why, sky, power, shower, joy, toy

Příloha 3.1b

Karty k písni

Beautiful by James Blunt

My life is brilliant

ROOM	<p>My love is pure; I saw an angel, Of that I'm sure. She smiled at me on the subway. She was with another man, But I won't lose no sleep on that, 'Cause I'll never be with you.</p>
FAR	<p>You're beautiful. You're beautiful. You're beautiful, it's true. I saw you face in a crowded place and I don't know what to do, 'Cause I'll never be with you.</p>
TREE	<p>Yeah, she caught my eye, As we walked on by. She could see from my face that I was Flying high, And I don't think that I'll see her again, But we shared a moment that will last till the end.</p>
DOWN	<p>You're beautiful. You're beautiful. You're beautiful, it's true. I saw you face in a crowded place and I don't know what to do, 'Cause I'll never be with you. You're beautiful. You're beautiful.</p>
TOY	<p>There must be an angel with a smile on her face, When she thought up that I should be with you. But it's time to face the truth I will never be with you.</p>

I will never be	I have got
do not know	do not know
I do not think	I do not think

You're beautiful by James Blunt

My life is brilliant.
My love is pure.
I saw an angel.
Of that I'm sure.
She smiled at me on the subway.
She was with another man.
But I won't lose no sleep on that,
'cause I've got a plan.

You're beautiful. You're beautiful.
You're beautiful, it's true.
I saw you face in a crowded place
and I don't know what to do,
'Cause I'll never be with you.

Yeah, she caught my eye,
As we walked on by.
She could see from my face that I was,
Flying high,
And I don't think that I'll see her again,
But we shared a moment that will last till the end.

You're beautiful. You're beautiful.
You're beautiful, it's true.
I saw you face in a crowded place
and I don't know what to do,
'Cause I'll never be with you.
You're beautiful. You're beautiful.
You're beautiful, it's true.
There must be an angel with a smile on her face,
When she thought up that I should be with you.
But it's time to face the truth
I will never be with you.

I am sure	I will not lose	I have got
you are	it is true	do not know
because	I will never be	I do not think
I will see		

She Loves You by The Beatles

She loves you, yeah, yeah, yeah
She loves you, yeah, yeah, yeah
She loves you, yeah, yeah, yeah, yeah

You think you've lost your love
When, I saw her yesterday-yi-yay
It's you she's thinking of
And she told me what to say-yi-yay

She says she loves you
and you know that can't be bad
Yes, she loves you
and you know you should be glad

She said you hurt her soul
She almost lost her mind
And now she says she knows
You're not the hurting kind

She says she loves you
and you know that can't be bad
Yes, she loves you
and you know you should be glad

Oo, she loves you, yeah, yeah, yeah
She loves you, yeah, yeah, yeah
And with a love like that
You know you should be glad

You know it's up to you
I think it's only fair
Pride can hurt you too
Apologize to her

Because she loves you
and you know that can't be bad
Yes, she loves you
and you know you should be glad

Oo, she loves you, yeah, yeah, yeah
She loves you, yeah, yeah, yeah
And with a love like that
You know you should be glad
And with a love like that
you know you should be glad

I have run I have crawled
I have scaled these city walls
Only to be with you
But I still haven't found
What I'm looking for
But I still haven't found
What I'm looking for

I believe in the Kingdom Come
Then all the colors will bleed into one
But yes I'm still running
You broke the bonds
You loosened the chains
You carried the cross
And took my shame
And took my blame
You know I believed it
But I still haven't found
What I'm looking for
But I still haven't found
What I'm looking for

Still haven't found what I'm looking for

(by U2)

I have climbed the highest mountains
I have run through the fields
Only to be with you
Only to be with you

I have kissed honey lips
Felt the healing in her fingertips
It burned like fire
This burning desire
I have spoken with the tongue of angels
I have held the hand of a devil
It was warm in the night
I was cold as a stone
**But I still haven't found
What I'm looking for
But I still haven't found
What I'm looking for**

I have run I have crawled
I have scaled these city walls
Only to be with you
**But I still haven't found
What I'm looking for
But I still haven't found
What I'm looking for**

I believe in the Kingdom Come
Then all the colors will bleed into one
But yes I'm still running.
You broke the bonds
You loosened the chains
You carried the cross
And took my shame
And took my blame
You know I believed it
**But I still haven't found
What I'm looking for
But I still haven't found
What I'm looking for**

I don't want to talk about it by Rod Stewart

I can tell by your eyes that you've prob'bly been cryin' forever,
and the stars in the sky don't mean nothin' to you, they're a mirror.

I don't want to talk about it, how you broke my heart.

If I stay here just a little bit longer,

If I stay here, won't you listen to my heart, whoa, heart?

If I stand all alone, will the shadow hide the color of my heart;
blue for the tears, black for the night's fears.

The star in the sky don't mean nothin' to you, they're a mirror.

I don't want to talk about it, how you broke my heart.

If I stay here just a little bit longer,

if I stay here, won't you listen to my heart, whoa, heart?

I don't want to talk about it, how you broke this ol' heart.

If I stay here just a little bit longer,

if I stay here, won't you listen to my heart, whoa, heart?

My heart, whoa, heart.

Příloha 3.2.1d

1. If I touch that wet paint,

.....won't you even taste it?

2. If I jump in the sea,

..... won't you say something nice?

3. If you park too close to that car,

.....won't my fingers be sticky?

4. If I sneeze again,

..... won't you be hungry?

5. If they can't turn off the car alarm,

..... won't someone complain about us doing too much work?

6. If he copies your exam paper again,

..... won't you help me?

7. If I lend you some money,

..... won't you report him for cheating?

8. If I cook you a new dish,

..... won't I get wet?

9. If I can't do my homework,

..... won't you go to the market with me this afternoon?

10. If I introduce you to my new friend,

..... won't the door hit it?

11. If the teacher gives us another test,

..... won't you at least put your fingers in your ears?

12. If I eat your sandwiches,

..... won't you offer me your handkerchief?

Tears in Heaven by Eric Clapton

Would you know my name
If I saw you in heaven?
Would it be the same
If I saw you in heaven?

I must be strong
And carry on,
'Cause I know I don't belong
Here in heaven.

Would you hold my hand
If I saw you in heaven?
Would you help me stand
If I saw you in heaven?

I'll find my way
Through night and day,
'Cause I know I just can't stay
Here in heaven.

Time can bring you down,
Time can bend your knees.
Time can break your heart,
Have you begging please, begging please.

Beyond the door,
There's peace I'm sure,
And I know there'll be no more
Tears in heaven.

Would you know my name
If I saw you in heaven?
Would it be the same
If I saw you in heaven?

I must be strong
And carry on,
'Cause I know I don't
belong
Here in heaven.

I'M NOT AFRAID

I'm not afraid of

I'm not afraid of

I'm not afraid of

but I'm really scared of

I'm not afraid of

I'm not afraid of

I'm not afraid of

but I'm really scared of

I'm not afraid of

I'm not afraid of

I'm not afraid of

I'm really scared of JOKES!

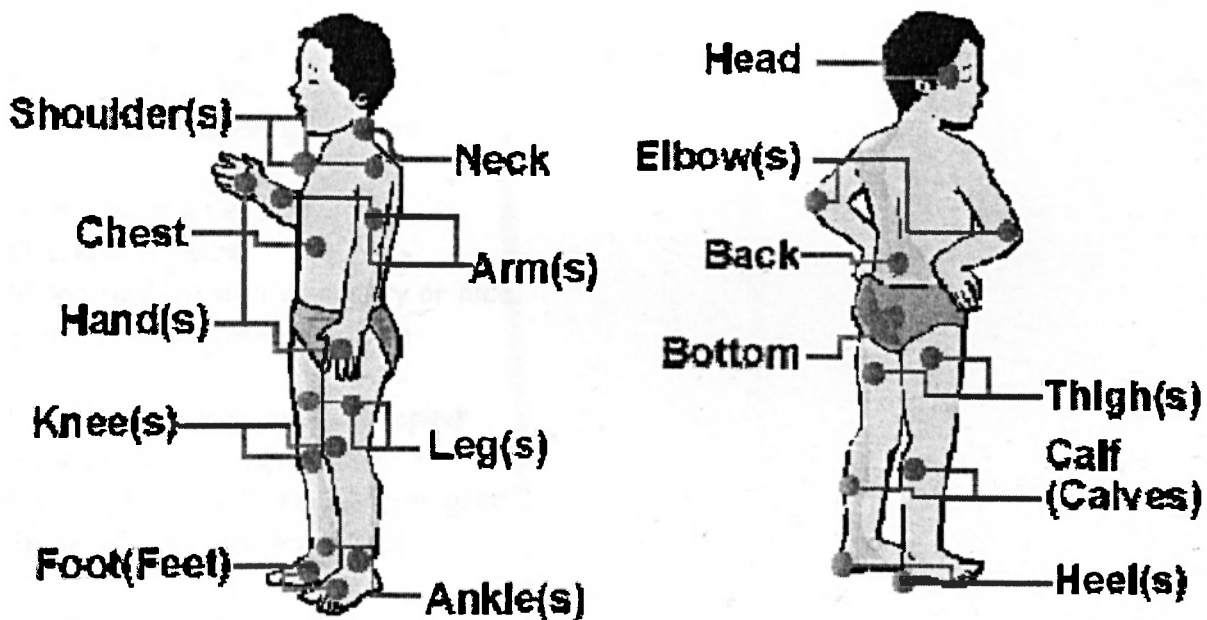

HEAD, BODY, ARMS AND LEGS

White Christmas
 of a white Christmas
 Just like the ones I used to know
 May your days be merry and bright
 and may all your Christmases be white

Head, bo-dy, arms and legs, arms and legs. Head, bo dy arms and
 4
 legs, arms and legs. Ears and eyes and mo-uth and - nose.
 7
 Head, bo-dy arms and legs, arms and legs.

The Human Body⁷⁴

⁷⁴ převzato z <http://www.learnenglish.de/vocabulary/body.htm> [29.6.2009]

White Christmas

I'm dreaming of a white Christmas
Just like the ones I used to know
Where the treetops glisten,
and children listen
To hear sleigh bells in the snow

I'm dreaming of a white Christmas
With every Christmas card I write
May your days be merry and bright
And may all your Christmases be white

I'm dreaming of a white Christmas
With every Christmas card I write
May your days be merry and bright
And may all your Christmases be white

Santa Claus Is Coming To Town

You'd better watch out
You'd better not cry
You'd better not pout
I'm telling you why
Santa Claus is coming to town

He's making a list,
Checking it twice;
Gonna find out who's naughty or nice.
Santa Claus is coming to town

He sees you when you're sleeping
He knows when you're awake
He knows if you've been bad or good
So be good for goodness sake

You'd better watch out
You'd better not cry
You'd better not pout
I'm telling you why
Santa Claus is coming to town

Příloha 3.3

"Dear Mr. President" by PINK

Dear Mr. President,
Come take a walk with me.
Let's pretend we're just two people and
You're not better than me.
I'd like to ask you some questions if we can speak honestly.

What/When do you feel when you see all the homeless on the street?
Who/Which do you pray for at night before you go to sleep?
When/What do you feel when you look in the mirror?
Are you proud?

Ref.:
How much/How do you sleep while the rest of us cry?
How/What do you dream when a mother has no chance to say goodbye?
What/How do you walk with your head held high?
Can you even look me in the eye and tell me why?

Dear Mr. President,
Were you a lonely boy?
Are you a lonely boy?
What/How can you say no child is left behind?
We're not dumb and we're not blind.
They're all sitting in your cells while you pave the road to hell.

What kind of/Which father would take his own daughter's rights away?
And what kind of father might hate his own daughter if she were gay?
I can only imagine what the first lady has to say
You've come a long way from whiskey and cocaine

Ref.

Let me tell you 'bout hard work
Minimum wage with a baby on the way
Let me tell you 'bout hard work
Rebuilding your house after the bombs took them away
Let me tell you 'bout hard work
Building a bed out of a cardboard box
Let me tell you 'bout hard work
Hard work, hard work
You don't know nothing 'bout hard work
Hard work, hard work
Oh

How do you sleep at night?
How do you walk with your head held high?
Dear Mr. President,
You'd never take a walk with me.
Would you?

Příloha 3.4.1

With A Little Help From My Friends by The Beatles

What would you think if I sang out of tune,
Would you stand up and walk out on me?
Lend me your ears and I'll sing you a song,
And I'll try not to sing out of key.
Oh I get by with a little help from my friends,
Mmm, I get high with a little help from my friends,
Mmm, I'm gonna try with a little help from my friends.

What do I do when my love is away?
(Does it worry you to be alone?)
How do I feel by the end of the day?
(Are you sad because you're on your own?)
No, I get by with a little help from my friends,
Mmm, get high with a little help from my friends,
Mmm, gonna try with a little help from my friends

Do you need anybody?
I need somebody to love.
Could it be anybody?
I want somebody to love.

Would you believe in a love at first sight?
Yes I'm certain that it happens all the time.
What do you see when you turn out the light?
I can't tell you, but I know it's mine.
Oh, I get by with a little help from my friends,
Mmm I get high with a little help from my friends,
Oh, I'm gonna try with a little help from my friends

Do you need anybody?
I just need someone to love.
Could it be anybody?
I want somebody to love

Oh, I get by with a little help from my friends,
Mmm, gonna try with a little help from my friends
Ooh, I get high with a little help from my friends
Yes I get by with a little help from my friends,
with a little help from my friends

Příloha 3.4.1a

Strong / weak syllables

Verse 1

_____	What	_____	think	_____	sang	_____	tune?
_____	Would	_____	stand	_____	walk	_____	me?
_____	Lend	_____	ears	_____	sing	_____	song.
_____	try	_____	sing	_____	key	_____	Oh...

Chorus-1

_____	by	_____	help	_____	friends	_____	Mm...
_____	high	_____	help	_____	friends	_____	Mm...
_____	I'm	_____	try	_____	help	_____	friends.

Verse 2

_____	What	_____	do	_____	love	_____	way?
_____	Does	_____	wor__	_____	you	_____	lone?
_____	How	_____	feel	_____	end	_____	day?
_____	sad	_____	you're	_____	own	_____	No...

Repeat Chorus-1

Chorus-2

_____	need	_____	__bod__	__?__	need	_____	__bod__	_____	love.
_____	be	_____	__bod__	__?__	want	_____	__bod__	_____	love.

Verse 3

_____	Would	_____	__lieve	_____	love	_____	sight?
_____	Yes,	_____	cer__	_____	hap__	_____	time?
_____	What	_____	see	_____	turn	_____	light?
_____	tell	_____	know	_____	mine	_____	Oh...

Repeat Chorus-1

Repeat Chorus-2

Repeat Chorus-1

_____	by	_____	help	_____	friends	_____	Mm...
_____	Yes,	_____	by	_____	help	_____	friends.
_____	help	_____	friends.	_____		_____	

Příloha 3.4.1b

Strong syllables in the tongue twisters

The **sun** shines on **shop** signs.

Peter Piper **picked** up a **piece** of paper.

Three grey **geese** in the **green**, green **grass**.

Příloha 3.4.1c

Seznam slov a výrazů z písničky, která se rýmuje

alone	key	time
away	light	try
be	me	try
believe	mine.	you see
by	need	your own
gonna	sight	
high	the day	

Jazz chant – ANYBODY? SOMEBODY!

**ANYBODY?
SOMEBODY!**

**SOMEBODY?
ANYBODY!**

I need
I need

Do you need?
Do you need?

Anybody?
Somebody!

Somebody?
Anybody!

I want
I want

Could it be?
Could it be?

Anybody?
Somebody!

Somebody?
Anybody!

I have
I have

Do you have?
Do you have?

Anybody?
Somebody!

Somebody?
Anybody!

Příloha 3.4.2b - **WITH A LITTLE HELP FROM MY FRIENDS- The Beatles**

E B F#m
What would you do if I sang out of tune

B7 E
Would you stand up and walk out on me?

B F#m
Lend me your ears and I'll sing you a song

B7 E
And I'll try not to sing out of key

D A E
Oh, I get by with a little help from my friends

D A E
Mm, I get high with a little help from my friends

A E B7
Mm, gonna try with a little help from my friends

E B F#m B7 E
What do I do when my love is away (Does it worry you to be alone?)

B F#m
How do I feel by the end of the day

B7 E
(Are you sad because you're on your own?)

No...CHORUS

E C#m F#m7 E D A
(Do you need anybody?) I need somebody to love

C#m F#m7 E D A
(Could it be anybody?) I want somebody to love

Would you believe in a love at first sight
Yes, I'm certain that it happens all the time
What do you see when you turn out the light
I can't tell you but I know it's mine ...CHORUS

(Do you need anybody?) I just need somebody to love
(Could it be anybody?) I want somebody to love

A D A E
Oh, I get by with a little help from my friends

D A E
Mm, I'm gonna try with a little help from my friends

D A E
Oh I get high with a little help from my friends

D A
Yes, I get by with a little help from my friends

C/G Am6 E
With a little help from my friends

With a little help from my friends

John Lennon & Paul McCartney

3 What would you do if I sang out of tune would you stand
 3 What do I do when my love is a - way (does it wor-
 5 up and walk out on me
 5 - ry you to be a - lone?)
 7 Lend me your ears and I'll sing you a song and I'll try
 7 How do I feel by the end of the day (are you sad
 9 not to sing out of key Oh I get by
 9 be-cause you're on your own?) No, I get by
 11 with a lit - tle help from my friends Mm, I get high
 11 with a lit - tle help from my friends
 13 with a lit - tle help from my friends Mm I'm gon - na try
 13
 17 with a lit - tle help from my friends Do you need an - y - bo - dy? I
 17
 21 need some - bo - dy to love. Could it be an - y - bo - dy? I
 21 just need some - one to love.
 25 want some - bo - dy to love. Oh I get by with a lit - tle help from my friends
 25
 27 Mm I'm gon - na try with a lit - tle help from my friends
 27
 Oh I get high with a lit - tle help from my friends

29

Yes I get by _____ with a lit - te help _____ from my friends

31

with a lit - te help _____ from my friends _____

Ostinátní doprovod:

HELP FROM FRIENDS HELP FROM FRIENDS

HELP - FUL	friend	HELP - FUL	friend	HELP - FUL	friend	HELP - FUL	friend
la - zy	friend	la - zy	friend	la - zy	friend	la - zy	friend
PA - TIENT	friend	PA - TIENT	friend	PA - TIENT	friend	PA - TIENT	friend
moo - dy	friend	moo - dy	friend	moo - dy	friend	moo - dy	friend

Příloha 3.4.3b

SHY	somebody who is nervous and embarrassed about meeting or talking to new people
BRIGHT	intelligent and able to learn things quickly
SELFISH	people who think only about themselves
STUBBORN	people who don't change their mind even when other people think they are being unreasonable
HELPFUL	always willing to help
MOODY	annoyed or unhappy, often changing quickly from being in a good temper to being in a bad temper
PATIENT	people who are able to wait or do something for a long time without being anxious or angry
LAZY	not liking work or doing any physical activity

(Zpěvník na příloženém CD)

PÍSNĚ VHODNĚ K PROCVIČOVÁNÍ GRAMATIKY

GRAMATICKÝ JEV	NÁZEV PÍSNĚ
CONTRACTED FORMS	You're beautiful (James Blunt) – mp3
CONDITIONAL 1ST	I don't want to talk about it (Rod Stewart)
CONDITIONAL 2ND	Tears in Heaven (Eric Clapton)
DEMONSTRATIVE PRONOUNS	These are my blue jeans (jazz chant + mp3)
EXISTENCIAL "THERE"	What's in your room?
GONNA = GOING TO	Who's gonna Shoe Your Pretty Little Feet (The Everly Brothers)
IMPERATIVES	Fly to Heaven
	Boogie Woogie
	Add some salt and pepper (jazz chant + mp3)
LET'S	Let's visit my house
LIKE DOING	Our Friends
MODALS	I can play basketball (jazz chant + mp3)
	I'm babysitting on Thursday (jazz chant + mp3)
	May I switch off the light? (jazz chant + mp3)
ORDINAL NUMBERS	12 Day of Chrsitmas
PASSIVE	Rome wasn't built in a day (Morcheeba) – mp3
PAST CONTINUOUS	I twisted my ankle (jazz chant + mp3)
PAST SIMPLE	I got engaged in January (jazz chant + mp3)
	This Love (Maroon 5)
PLACE PREPOSITIONS	Toys, toys
	Where's the teacher?
	In a town
	Where can I buy a ticket? (jazz chant + mp3)
POSSESSIVE 'S + ADJECTIVES	Our pets
PRESENT CONTINUOUS	In the garden
	Four seasons
	In the jungle
	I'm babysitting on Thursday (jazz chant + mp3)
	Sailing (Rod Stewart)
	Lemon tree (Fool's Garden)
PRESENT PERFECT	He's passed his driving test (jazz chant + mp3)
	Where have all the flowers gone? (Marlen Ditrich)
	Still haven't found what I'm looking for (U2)
PRESENT SIMPLE	Our dreams

QUESTION WORDS	She loves you (The Beatles) Toys, toys Dear Mr. President (Pink) This is the time
RELATIVE CLAUSES	
FONETIKA A FONOLOGIE	The Alphabet Song Hands Up for Letter Sounds Let's Call The Whole Thing Off (Louis Armstrong) Bob
PALINDROME	

PÍSNĚ VHODNÉ K PROCVIČOVÁNÍ SLOVNÍ ZÁSObY

TĚMA	NÁZEV PÍSNĚ
ADJECTIVES	We are Friends Funny men He's passed his driving test (jazz chant + mp3) I feel so embarrassed (jazz chant + mp3)
ANIMALS	Elmer's uncle / Old McDonald had a farm We live in the zoo In the jungle
BODY	Head and shoulders
CHRISTMAS	12 Days of Christmas Good King Wenceslas (Traditional) Little Drummer Boy All I want for Christmas (Mariah Carey) White Christmas Santa Claus is coming to town (Frank Sinatra)
CIRCUS	The Pumpinello Circus
CLOTHES	Lola's Clothes
+ COLOURS	These are my blue jeans (jazz chant + mp3)
COMPUTERS	My computer's crashed (jazz chant + mp3)
DAILY ROUTINE	I get up at seven thirty (jazz chant + mp3) I do karaoke on Wednesdays (jazz chant + mp3) Betty's Day
DAYS OF THE WEEK	My week I do karaoke on Wednesdays (jazz chant + mp3) I'm babysitting on Thursday (jazz chant + mp3)

FAMILY	My Family
FOOD	If you're hungry Pizza is my favourite food! I'll have soup, please (jazz chant + mp3) Add some salt and pepper (jazz chant + mp3) With a little help from my friends (The Beatles)
FRIENDSHIP	Yummy, yummy...
FRUIT	Strange creatures
HALLOWEEN	I am ill
HEALTH AND MEDICINE	I have a headache (jazz chant + mp3)
HOUSING	We live in our house Let's visit my house
JOBS	They work all day long Our dreams
JUSTICE	Spider's Web (Katie Melua) - mp3
LOVE	Stand by me (Ben E. King) - mp3
MONTHS	My teddy bear
MUSIC	I am a Musician
NUMBERS	Fly to Heaven
SEASONS	Four seasons
SPORT	I can play basketball (jazz chant + mp3)
STATIONERY	How much is this?
TIME	This is the time I get up at seven thirty (jazz chant + mp3)